

คำนำ

การจัดการศึกษาในทุกหลักสูตร มีความมุ่งหวังให้นักเรียนได้เกิดพัฒนาการอันเป็นสมรรถนะทั้งในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านทักษะพิสัยนั้น ขยายความรวมไปถึงการที่ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติจริง ซึ่งจะทำให้ วัตถุประสงค์และเชื่อมั่นได้ว่าผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ มีเจตคติที่ดี และประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริง ประการสำคัญ คือ จะเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อตนเอง ในอันที่จะนำความรู้และทักษะไปใช้ในการประกอบวิชาชีพตามที่หลักสูตรกำหนด

รายงานฉบับนี้ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ วิชาพระพุทธศาสนากับการแก้ปัญหาชีวิต 1 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 หวังว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นแนวทางที่ถูกต้องในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนและการพัฒนาตนเองของผู้สอนต่อไป

นางสาวสุพัตรา ทองคำ

อาจารย์กลุ่มสาระการเรียนรู้

วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

โรงเรียนมัธยมสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1

เรื่อง พุทธศาสนากับการแก้ปัญหาชีวิต

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ชื่อหน่วย พุทธประวัติและประวัติพุทธสาวก เวลา 50 นาที

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้น ม.6

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ชื่อ – นามสกุล นางสาวสุพัตรา ทองคำ

1. สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
2. มาตรฐานการเรียนรู้
  - รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
3. ผลการเรียนรู้
  - วิเคราะห์พุทธประวัติเกี่ยวกับการบริหาร และการธำรงรักษาพระพุทธศาสนา
4. วิเคราะห์ผลการเรียนรู้
  - 4.1 ด้านความรู้
    1. วิเคราะห์พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุด ในการตรัสรู้ การก่อตั้งวิธีการสอน การเผยแผ่พระพุทธศาสนา
    2. วิเคราะห์พุทธประวัติเกี่ยวกับการบริหาร และการธำรงรักษาพระพุทธศาสนา
  - 4.2 ด้านเจตคติ – ค่านิยม
    1. รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
    2. ความมีวินัย
    3. ใฝ่เรียนรู้
    4. มุ่งมั่นในการทำงาน
    5. ความเป็นผู้นำ
  - 4.3 ด้านทักษะ / กระบวนการ
    1. ความสามารถในการคิด: วิเคราะห์
5. จุดประสงค์การเรียนรู้
  - นักเรียนสามารถ
    1. วิเคราะห์พุทธประวัติเกี่ยวกับการบริหาร และการธำรงรักษาพระพุทธศาสนาได้
    2. อภิปรายความหมาย ความสำคัญและการนำหลักธรรมต่าง ๆ ไปใช้ดำเนินชีวิตได้
    3. วิเคราะห์บทบาทพระสงฆ์ต่อการพัฒนาสังคมประเทศชาติได้
    4. ฝึกมารยาทชาวพุทธ เกี่ยวกับการแสดงมารยาทต่อบุคคลอื่นให้ถูกต้อง ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 และการปฏิบัติตนให้ถูกต้อง ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาได้
    5. มีทักษะในการทำสมาธิแบบอานาปานสติ ปัญญาแบบวิปัสสนากรรมฐาน และสวดมนต์ทำนองสรภัญญะพร้อมทั้งคำแปลได้ถูกต้อง
    6. ทำงานถูกต้องตามเวลาที่กำหนดได้

6. สารสำคัญ / ความคิดรวบยอด

แม้เจ้าชายสิทธัตถะจะทรงเป็นโอรสของกษัตริย์ ได้รับการศึกษาจากสำนักครูชั้นเยี่ยม มีความเป็นอยู่ที่สุขสบาย แต่พระองค์ก็ทรงสละความสุขทางโลกออกผนวชเพื่อแสวงหาสัจธรรมโดยไม่คำนึงถึงความลำบากต่างๆ ควรที่ชาวพุทธจะรำลึกถึงพระคุณของพระองค์ และยึดถือเป็นแบบอย่างในความเสียสละและแนวปฏิบัติของพระองค์ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา รวมทั้งแนวทางปฏิบัติของพุทธสาวก

7. สารการเรียนรู้

1. พุทธประวัติและประวัติพุทธสาวก
2. หลักธรรมเพื่อชีวิตและสังคม
3. บทบาทของพระสงฆ์และการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์
4. มารยาทชาวพุทธ ศาสนพิธีและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
5. การบริหารจัดการและการเจริญปัญญาโดยวิธีอานาปานสติและวิธีเจริญปัญญาแบบวิปัสสนากรรมฐาน
6. ฝึกการสวดมนต์ทำนองสรภัญญะ คำแปล แม่เมตตา

8. รายละเอียดสาระการเรียนรู้

พระพุทธศาสนากับการแก้ปัญหาชีวิต เน้นความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยของปัญหาหรือความทุกข์ และวิธีการแก้ปัญหา พระพุทธศาสนามุ่งประโยชน์สุข และสันติภาพบุคคล สังคมและโลก พุทธประวัติเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาสามารถเอาชนะอุปสรรคต่าง การผจญมารของพระพุทธเจ้า นอกจากนี้การศึกษาประวัติพระโมคคัลลานะ พระภูจจาธาเถรี พระนางมัลลิกา และพุทธธรรมเพื่อชีวิตและสังคมเป็นหลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้แก้ปัญหาชีวิต ได้แก่ สติ สัมปชัญญะ ขันติ การแก้ปัญหาชีวิตด้วยวิธีการอริยสัจ 4 การละอบายมุข 6 ศึกษาพระไตรปิฎกเรื่องหลักการตัดสินใจพระธรรมวินัย 8 ประการ

9. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ระบุวิธีสอนหรือรูปแบบการสอนที่ใช้)

ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบการนำเสนอโน้ตบุ๊กกว้างล่วงหน้า

กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้

1. ครูแนะนำรายวิชาเรียน และชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบว่าเมื่อเรียนวิชานี้แล้วนักเรียนจะมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับพุทธศาสนาและสามารถนำไปแก้ปัญหาในชีวิตอย่างไรได้บ้าง
2. ครูอธิบายกติกาในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนากับการแก้ปัญหาชีวิต การวัดและประเมิน เกณฑ์การให้คะแนนในรายวิชา การเข้าชั้นเรียน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งการประพฤติปฏิบัติตนในการเรียน ให้นักเรียนรับทราบ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3. ครูให้นักเรียนนั่งสมาธิพร้อมทั้งอธิบายประโยชน์ของการนั่งสมาธิ และกุศลที่เกิดจากการนั่งสมาธิ เวลา 10 นาที
4. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนการเรียนเรื่องพุทธศาสนากับการแก้ปัญหาชีวิต เพื่อวัดความรู้เดิมของผู้เรียนแต่ละคนว่ามีความรู้มากน้อย เพียงใดในเรื่องที่จะเรียนซึ่งเป็นข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือกจำนวน 30 ข้อ

กิจกรรมรวบยอด

5. ครูสรุปแนวคิดพื้นฐานของรายวิชาเรื่อง พุทธศาสนากับการแก้ปัญหาชีวิตและสอดแทรกคุณธรรมที่เกี่ยวข้อง

10. สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้
  - 10.1 สื่อการเรียนรู้
    - Power point
  - 10.2 แหล่งการเรียนรู้
    - อินเทอร์เน็ต
    - ห้องสมุดโรงเรียน
    - ห้องจริยธรรม
11. การวัดผลและประเมินผล
  - 11.1 วิธีการวัดผล
    - ทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ
  - 11.2 เครื่องมือวัดผล
    - แบบทดสอบก่อนเรียนจำนวน 30 ข้อ
  - 11.3 เกณฑ์การประเมินผล
    - ความถูกต้องแบบฝึกหัดร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
12. การบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่น ๆ
  - 12.1 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..ภาษาไทย..บูรณาการดังนี้
    - ฟัง พูด อ่าน เขียนเกี่ยวกับเรื่องพระพุทธศาสนากับการแก้ปัญหาชีวิต
  - 12.2 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..การงานอาชีพและเทคโนโลยี..บูรณาการดังนี้
    - สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับพระพุทธศาสนากับการแก้ปัญหาชีวิต
13. คุณธรรมที่สอดแทรก
  - 13.1 คุณธรรมในเรื่อง .....สติ....โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้

การมีสติ หมายถึงการระลึกได้ ระลึกในทางที่ชอบ ไม่ว่าเราจะกระทำการสิ่งใดหรือแก้ปัญหาใดก็ตาม แม้ว่าบุคคลนั้นจะมีความรู้มากเพียงใด หากไม่ประกอบด้วยสติแล้วก็จะไม่สามารถนำความรู้นั้นมาใช้ได้ การฝึกให้ตัวเองให้มีสติอยู่เสมอคือการฝึกเจริญปัญญาด้วยการรู้เท่าทันทุกขณะ และกระทำให้เป็นกิจวัตร จนเป็นนิสัยแล้วจะทำให้สติแก่กล้า
  - 13.2 คุณธรรมในเรื่อง .....สมาธิ.....โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้

สมาธิ คือการตั้งมั่นชอบ หมายความว่า การตั้งมั่น ตั้งเจตนาในทางที่ชอบที่ควรไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนใดๆ การที่เราตั้งมั่นจิตและเจตนาไว้ดีแล้วนั้น ไม่ว่าจะประกอบการทำงานอาชีพและเทคโนโลยี หรือแม้กระทำการสิ่งเล็กน้อยใดก็จะประสบความสำเร็จได้ทุกเมื่อ เพราะสมาธิคือตัวผลักดันให้เกิดความแน่วแน่ มีความจดจ่อตั้งใจในสิ่งที่ทำอย่างสม่ำเสมอ จนกว่าจะลุล่วงไปได้

14. บันทึกหลังการสอน

14.1 ผลการสอน

.....
.....

14.2 ปัญหา / อุปสรรค

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

14.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
(อาจารย์ศิริพรรณ คล้ายคลึง)

ลงชื่อ.....รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
(ดร.สุดารัตน์ ศรีมา)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2

เรื่อง พุทธประวัติ ตอนประสูติ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ชื่อหน่วย พุทธประวัติและประวัติพุทธสาวก เวลา 50 นาที

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้น ม.6

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ชื่อ – นามสกุล นางสาวสุพัตรา ทองคำ

1. สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
2. มาตรฐานการเรียนรู้
  - รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
3. ผลการเรียนรู้
  - วิเคราะห์พุทธประวัติเกี่ยวกับการบริหาร และการดำรงรักษาพระพุทธศาสนา
4. วิเคราะห์ผลการเรียนรู้
  - 4.1 ด้านความรู้
    1. วิเคราะห์พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุด ในการตรัสรู้ การก่อตั้งวิธีการสอน การเผยแผ่พระพุทธศาสนา
    2. วิเคราะห์พุทธประวัติเกี่ยวกับการบริหาร และการดำรงรักษาพระพุทธศาสนา
  - 4.2 ด้านเจตคติ – ค่านิยม
    1. รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
    2. ความมีวินัย
    3. ใฝ่เรียนรู้
    4. มุ่งมั่นในการทำงาน
    5. ความเป็นผู้นำ
  - 4.3 ด้านทักษะ / กระบวนการ
    1. ความสามารถในการสื่อสาร: อธิบาย อภิปราย
    2. ความสามารถในการคิด: วิเคราะห์
    3. ความสามารถในการแก้ปัญหา: -
    4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต: การทำงานร่วมกัน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการทำงาน
    5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี: สืบค้น
5. จุดประสงค์การเรียนรู้
  - นักเรียนสามารถ
    1. อภิปรายพุทธประวัติตั้งแต่ก่อนการประสูติเป็นเจ้าชายสิทธัตถะได้
    2. วิเคราะห์พุทธประวัติตั้งแต่ประสูติ จนถึงบำเพ็ญทุกรกิริยาได้
    3. สืบค้นเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติได้
    7. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการประสูติ ของพระพุทธเจ้าได้
    8. ทำงานถูกต้องตามเวลาที่กำหนดได้

6. สารสำคัญ / ความคิดรวบยอด

แม้เจ้าชายสิทธัตถะจะทรงเป็นโอรสของกษัตริย์ ได้รับการศึกษาจากสำนักครูชั้นเยี่ยม มีความเป็นอยู่ที่สุขสบาย แต่พระองค์ก็ทรงสละความสุขทางโลกออกผนวชเพื่อแสวงหาสัจธรรมโดยไม่คำนึงถึงความลำบากต่างๆ ควรที่ชาวพุทธจะรำลึกถึงพระคุณของพระองค์ และยึดถือเป็นแบบอย่างในความเสียสละและแนวปฏิบัติของพระองค์

7. สารการเรียนรู้

1. ลำดับของศากยวงศ์
2. ประสูติเจ้าชายสิทธัตถะ
3. ออกผนวช
4. บำเพ็ญทุกรกิริยา

8. รายละเอียดสารการเรียนรู้

พระพุทธเจ้าก่อนที่พระองค์จะตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น พระองค์คือเจ้าชายสิทธัตถะที่ถือกำเนิดในตระกูลศากยวงศ์แห่งกบิลพัสดุ์นคร อันมีพระเจ้าสุทโธทนะเป็นพระราชาและพระนางสิริมหามายาเป็นพระมเหสี เจ้าชายสิทธัตถะประสูติในวาระกษัตริย์ เมื่อตอนที่พระองค์ประสูตินั้นก็เกิดเหตุการณ์แห่งซ้องสรรเสริญมากมาย และมีสหชาติเกิดร่วมกับพระองค์ เมื่อประสูติได้ 5 วัน ก็ได้มีการทำนายว่าพระองค์จะต้องได้เป็นมหาจักรพรรดิผู้ยิ่งใหญ่ แต่หากออกผนวชจะได้เป็นศาสดาเอกของโลก ต่อมาเมื่อเจริญวัยขึ้น เจ้าชายสิทธัตถะได้เล่าเรียนในสำนักครูวิสามิตรจนสิ้นวิชา และต่อมาได้ทรงอภิเษกสมรสกับพระนางพิมพา (ยโสธรา) มีพระโอรสด้วยกันคือพระราหุล ครั้งหนึ่งเจ้าชายสิทธัตถะได้เสด็จออกนอกพระราชวัง และทรงได้เห็นเทวทูตทั้ง 4 คือ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะ ก็เกิดความเบื่อหน่ายในคนแก่ คนเจ็บ และคนตาย แต่เลื่อมใสในสมณะ เมื่อครั้งที่พระราชวังมีการเฉลิมฉลองและสิ้นสุดลง พระองค์ก็เกิดความเบื่อหน่ายของความสุขที่ไม่เที่ยงแท้ในพระราชวัง พระองค์จึงตัดสินใจหนีออกผนวชในคืนนั้น เพื่อแสวงหาทางหลุดพ้นแห่งความทุกข์ที่แท้จริง เมื่อผนวชแล้วพระองค์ทรงค้นหาทุกวิถีทางเพื่อความหลุดพ้น ที่สำคัญคือทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา และได้รู้ว่าไม่ใช่หนทางแห่งความดับทุกข์ พระองค์จึงทรงแสวงหาหนทางใหม่ และได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในที่สุด

9. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ระบุวิธีสอนหรือรูปแบบการสอนที่ใช้)

ใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกานเย

กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้

1. ครูให้นักเรียนนั่งสมาธิ พร้อมทั้งบอกประโยชน์ของการนั่งสมาธิ หลังจากนั้นเช็คชื่อนักเรียนในขณะที่นั่งสมาธิอยู่ โดยนักเรียนไม่ต้องขานรับเมื่อครูเรียกชื่อ แต่ให้ยกมือแทนเพื่อแสดงตนว่ามาเข้าเรียน
2. ครูเปิดวิดีโอและภาพเกี่ยวกับลำดับของศากยวงศ์และพุทธประวัติให้นักเรียนดู พร้อมกับถามนักเรียนว่า นักเรียนทราบหรือไม่ว่าเจ้าชายสิทธัตถะกำเนิดในวาระใด? มาจากวงศ์ตระกูลใด? และการถือกำเนิดของเจ้าชายสิทธัตถะมีความสำคัญอย่างไร? เพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาที่เรียน
3. ครูชี้แจงวัตถุประสงค์ของบทเรียนให้นักเรียนรับทราบ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. ครูทบทวนบทเรียนความรู้เดิมคือ การตั้งคำถามเกี่ยวกับพุทธประวัติ โดยให้นักเรียนยกมือตอบ แล้วครูให้คะแนนเพิ่มนักเรียนที่ตอบได้และตอบถูก โดยครูถามเป็นความรู้ทั่วไปว่า พระราชาบิดาและมารดา

ของเจ้าชายสิทธัตถะชื่ออะไร? เจ้าชายสิทธัตถะทรงอภิเษกสมรสเมื่อพระชนม์มายุกี่ปีและใครคือพระชายาของพระองค์? เจ้าชายสิทธัตถะออกผนวชเมื่อมีพระชนม์มายุกี่ปี? เหตุใดเจ้าชายสิทธัตถะจึงออกผนวช? พระพุทธองค์ทรงกระทำวิธิต่างๆ เพื่อแสวงหาหนทางหลุดพ้น?

5. ครูเปิด power point และบรรยายเนื้อหาประกอบภาพและวิดีโอใน power point เกี่ยวกับ ศากยวงศ์และพุทธประวัติตอนประสูติ การบำเพ็ญทุกรกิริยา

6. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับศากยวงศ์ แล้วเขียน สรุปเป็นแผนที่ความคิด (mind mapping) และศึกษาพุทธประวัติตอนประสูติ การบำเพ็ญทุกรกิริยา สรุปองค์ความรู้ ในรูปแบบของ mind mapping ที่ต้องนำเสนอ พร้อมระบายสีให้สวยงาม

7. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงาน ตามลำดับกลุ่มที่ 1-4

8. ครูซักถามนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ เช่น

1) ศากยวงศ์สืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษแรกคือใคร
2) ศากยวงศ์มีลำดับญาติมีใครบ้าง มีความเกี่ยวข้องกันอย่างไร และมีความสำคัญอย่างไร
3) พระบรมโพธิสัตว์ ก่อนประสูติเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ และตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า เกิดเป็นเทพอยู่สวรรค์ชั้นใด

4) เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะประสูติได้ 7 วัน เกิดเหตุการณ์สำคัญใด

5) พระสิทธัตถะกุมาร ได้ทรงศึกษาศิลปวิทยาที่สำนักของใคร เป็นสำนักแรก

6) เหตุใดเจ้าชายสิทธัตถะจึงออกผนวช

7) พระพุทธองค์ทรงกระทำวิธิต่างๆ เพื่อแสวงหาหนทางหลุดพ้น

9. ครูให้นักเรียนตอบคำถามและยกตัวอย่างเหตุการณ์พุทธประวัติตอนประสูติ โดยอธิบายให้ชัดเจน

10. ครูให้นักเรียนช่วยกันระดมความคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญเกี่ยวกับพุทธประวัติตอนประสูติ และการบำเพ็ญทุกรกิริยา ภายในกลุ่มของตนเอง

11. ครูกล่าวชมเชยในประเด็นที่นำเสนอชัดเจน น่าสนใจ และให้คำแนะนำ แล้วครูอธิบายเพิ่มเติม

12. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

กิจกรรมรวบยอด

13. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง ศากยวงศ์ และพุทธประวัติ ตอนประสูติ และทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

10. สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

10.1 สื่อการเรียนรู้

- Power point

- ใบความรู้

- แบบฝึกหัด

10.2 แหล่งการเรียนรู้

- อินเทอร์เน็ต

- ห้องสมุดโรงเรียน

11. การวัดผลและประเมินผล

11.1 วิธีการวัดผล

- ตรวจแผนที่ความคิด (mind mapping)
- สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และประเมินการนำเสนอหน้าชั้นเรียน

11.2 เครื่องมือวัดผล

- แบบประเมินแผนที่ความคิด (mind mapping)
- แบบประเมินการทำงานกลุ่มและการนำเสนอหน้าชั้นเรียน

11.3 เกณฑ์การประเมินผล

- ความถูกต้องแบบฝึกหัดร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
- ความถูกต้องของเนื้อหาและการนำเสนอน่าสนใจระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
- พฤติกรรมการทำงานกลุ่มระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

12. การบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่น ๆ

12.1 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..การงานอาชีพและเทคโนโลยีและเทคโนโลยี..บูรณาการตั้งนี้
สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับศากยวงศ์ และพุทธประวัติตอนประสูติ

12.2 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..ศิลปะ..บูรณาการตั้งนี้

การวาด แผนที่ความคิด (mind mapping) และระบายสีให้สวยงาม พร้อมกับความคิด
สร้างสรรค์

13. คุณธรรมที่สอดแทรก

13.1 คุณธรรมในเรื่อง .....ความเสียสละ....โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้

แม้ว่าเจ้าชายสิทธัตถะจะถือกำเนิดในตระกูลวรรณะสูง แต่เพื่อความพ้นทุกข์ของมวลมนุษย์ เพราะองค์ทรงเสียสละออกผนวชเพื่อแสวงหาทางหลุดพ้นนั้น ต่อให้ต้องผ่านความยากลำบากเพียงใดพระองค์ก็ไม่ทรงละความพยายามนั้น จะเห็นได้ว่าความเสียสละอย่างยิ่งใหญ่ของพระพุทธองค์นั้นจะนำมาซึ่งหนทางแห่งความหลุดพ้นในที่สุด เราในฐานะมนุษย์ปุถุชนหากมีความเสียสละด้วยความจริงใจแล้วนั้น ก็ย่อมนำมาซึ่งประโยชน์ของคนทั้งหลายได้เช่นกัน

13.2 คุณธรรมในเรื่อง .....ความเพียร.....โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้

หลังจากการประสูติของเจ้าชายสิทธัตถะ เมื่อพระองค์ทรงเจริญวัยขึ้น พระองค์ก็มีความเพียร ฝึกฝนในการเจริญสติปัญญาตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ ความเพียรนี้จะเห็นได้ว่าไม่จำเป็นต้องรอให้อายุมากจึงจะทำได้ แต่เราสามารถมีความเพียรได้ทุกเมื่อ และความเพียรนี้เองจะเป็นพื้นฐานในการก้าวต่อไปอย่างมั่นคงและก่อให้เกิดประโยชน์อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

14. บันทึกหลังการสอน

14.1 ผลการสอน

.....
.....

14.2 ปัญหา / อุปสรรค

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

14.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
(อาจารย์ศิริพรรณ คล้ายคลึง)

ลงชื่อ.....รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
(ดร.สุดารัตน์ ศรีมา)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3

เรื่อง พุทธประวัติ ตอนตรัสรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ชื่อหน่วย พุทธประวัติและประวัติพุทธสาวก เวลา 50 นาที

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้น ม.6

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ชื่อ – นามสกุล นางสาวสุพัตรา ทองคำ

1. สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
2. มาตรฐานการเรียนรู้
  - รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
3. ผลการเรียนรู้
  - วิเคราะห์พุทธประวัติเกี่ยวกับการบริหาร และการดำรงรักษาพระพุทธศาสนา
4. วิเคราะห์ผลการเรียนรู้
  - 4.1 ด้านความรู้
    1. วิเคราะห์พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุด ในการตรัสรู้ การก่อตั้งวิธีการสอน การเผยแผ่พระพุทธศาสนา
    2. วิเคราะห์พุทธประวัติเกี่ยวกับการบริหาร และการดำรงรักษาพระพุทธศาสนา
  - 4.2 ด้านเจตคติ – ค่านิยม
    1. รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
    2. ความมีวินัย
    3. ใฝ่เรียนรู้
    4. มุ่งมั่นในการทำงาน
    5. ความเป็นผู้นำ
  - 4.3 ด้านทักษะ / กระบวนการ
    1. ความสามารถในการสื่อสาร: อธิบาย อภิปราย
    2. ความสามารถในการคิด: วิเคราะห์
    3. ความสามารถในการแก้ปัญหา: -
    4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต: การทำงานร่วมกัน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการทำงาน
    5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี: สืบค้น
5. จุดประสงค์การเรียนรู้
  - นักเรียนสามารถ
    1. อภิปรายพุทธประวัติ เหตุการณ์ตอนตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้
    2. วิเคราะห์เหตุการณ์พุทธประวัติ ตอนตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้
    3. สืบค้นเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติ ตอนตรัสรู้ได้
    7. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการตรัสรู้ และหลักธรรมแห่งการตรัสรู้
    8. ทำงานถูกต้องตามเวลาที่กำหนดได้

6. สาระสำคัญ / ความคิดรวบยอด

การตรัสรู้ขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทำให้เกิดหลักธรรมอันประเสริฐ 4 ประการ คืออริยสัจ 4 อันเป็นธรรมที่นำมาซึ่งการปฏิบัติอันนำไปสู่ความหลุดพ้นที่แท้จริง ตลอดระยะเวลาแห่งการบำเพ็ญเพียรภาวนา ได้เกิดเหตุการณ์สำคัญต่างๆ ขึ้นมามากมาย และมารผจญที่ขัดขวางการตรัสรู้ แต่สุดท้ายพระพุทธร่องค์ก็สามารถเอาชนะมารแบะกิเลสทั้งปวง และตรัสรู้เป็นพระพุทธร่องค์

7. สาระการเรียนรู้

1. ทรงระลึกถึงเสียงพิน
2. ทรงสุบิน 5 ข้อ
3. ทรงรับข่าวมรณูปายาสจากนางสุชาดา
4. ทรงลอยภาคเสียงบารมี
5. ทรงชนะมาร

8. รายละเอียดสาระการเรียนรู้

ภายหลังจากที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญทุกริกิริยาจนถึงที่สุด พระองค์ก็ทรงพบว่าไม่ใช่ทางแห่งการดับทุกข์ จึงทรงระลึกถึงเสียงพินที่มีความหย่อนดิ่งที่มากจนเกินไปจึงทำให้เกิดความไม่ไพเราะ เมื่อทรงระลึกถึงเสียงพินที่มีความหย่อนดิ่งพอดี ก็ทำให้เกิดเสียงไพเราะ พระองค์จึงเปรียบเสียงพินกับการปฏิบัติไปสู่ความหลุดพ้น จะสำเร็จได้นั้นต้องเป็นไปตามทางสายกลาง มีความพอดี ไม่หย่อนดิ่งมากจนเกินไป เมื่อทรงระลึกได้จึงทรงหันมาปฏิบัติตามทางสายกลาง และในขณะนั้นทรงสุบิน 5 ข้อ และในพระสุบินนั้นหมายถึง ข้อ 1. พระมหาบุรุษเจ้าจะได้ตรัสรู้ เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นผู้เลิศในโลกทั้ง 3

ข้อ 2. พระมหาบุรุษจะได้ทรงประกาศสัจธรรม เฝยมรรค ผล นิพพาน แก่เทพยดาและมนุษย์ทั้งหมด

ข้อ 3. คฤหัสถ์ พราหมณ์ทั้งหลาย จะเข้ามาสู่สำนักของพระองค์เป็นอันมาก

ข้อ 4. ชาวโลกทั้งหลาย คือ กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทรย์ เมื่อมาสู่สำนักของพระองค์แล้ว จะรู้ทั่วถึงธรรมอันบริสุทธิ์หมดจดดวงใสไปสิ้น

ข้อ 5. ถึงแม้พระองค์จะพร้อมมูลด้วยสักการะวราหิต ที่ชาวโลกทุกทิศน้อมถวายด้วยความเลื่อมใส ก็มีได้มีพระทัยข้องอยู่ให้เป็นมลทินแม้แต่น้อย

ครั้นตื่นจากบรรทมแล้ว พระองค์ทรงสมาธิ เมื่อนั้นนางสุชาดาได้นำขามรณูปายาสมาถวายพร้อมภาคทองคำ พระพุทธร่องค์ทรงรับและฉันขามรณูปายาสนั้นเป็นมื้อแรกนับตั้งแต่บำเพ็ญทุกริกิริยาเป็นต้นมา เมื่อฉันขามรณูปายาสแล้ว พระองค์ทรงตั้งจิตอธิษฐานถึงการตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และได้ลอยภาคเสียงบารมี ในวันนั้นเองพระองค์ก็ทรงเข้าสู่การตรัสรู้โดยทรงชนะมารและกิเลสทั้งปวง ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

9. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ระบุวิธีสอนหรือรูปแบบการสอนที่ใช้)

ใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกานเย

กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้

1. ครูให้นักเรียนนั่งสมาธิ พร้อมทั้งบอกประโยชน์ของการนั่งสมาธิ หลังจากนั้นเช็คชื่อนักเรียนในขณะที่นั่งสมาธิอยู่ โดยนักเรียนไม่ต้องขานรับเมื่อครูเรียกชื่อ แต่ให้ยกมือแทนเพื่อแสดงตนว่ามาเข้าเรียน

2. ครูเปิดวิดีโอและภาพเกี่ยวกับเหตุการณ์ตอนตรัสรู้ให้นักเรียนดู พร้อมกับถามนักเรียนว่า นักเรียนทราบหรือไม่ว่า พระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมอะไร? พระพุทธเจ้าทรงระลึกถึงอะไรก่อนการตรัสรู้?

3. ครูชี้แจงวัตถุประสงค์ของบทเรียนให้นักเรียนรับทราบ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. ครูทบทวนบทเรียนความรู้เดิมคือ การตั้งคำถามเกี่ยวกับพุทธประวัติ ตอนการบำเพ็ญทุกรกิริยา โดยให้นักเรียนยกมือตอบ แล้วครูให้คะแนนแก่นักเรียนที่ตอบได้และตอบถูก โดยครูถามทบทวนว่า เหตุใดเจ้าชายสิทธัตถะจึงออกบวช? เมื่อออกบวชแล้วพระองค์ทรงค้นหาหนทางดับทุกข์ด้วยวิธีใดบ้าง?

5. ครูเปิด power point และบรรยายเนื้อหาประกอบภาพและวิดีโอใน power point เกี่ยวกับการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า

6. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 5 กลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพุทธประวัติตอนตรัสรู้เพิ่มเติม สรุปลงความรู้อยู่ในรูปแบบของ mind mapping ที่ต้องนำเสนอ พร้อมระบายสีให้สวยงาม โดยแต่ละกลุ่มรับผิดชอบหัวข้อ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เรื่อง ทรงระลึกถึงเสียงพิน

กลุ่มที่ 2 เรื่อง ทรงสุบิน 5 ข้อ

กลุ่มที่ 3 เรื่อง ทรงรับข้าวมธุปายาสจากนางสุชาดา

กลุ่มที่ 4 เรื่อง ทรงลอยถาดเสียงบารมี

กลุ่มที่ 5 เรื่อง ทรงชนะมาร

7. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาแนะนำผลงาน ตามลำดับกลุ่ม 1-5

8. ครูซักถามนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ เช่น

1) พระพุทธเจ้าทรงระลึกถึงเสียงพินอย่างไร

2) เมื่อทรงระลึกถึงเสียงพินแล้วพระพุทธเจ้าทรงทำอะไร

3) พระพุทธเจ้าทรงรับข้าวม้อแรกหลังจากบำเพ็ญทุกรกิริยาจากใคร

4) การสุบินมีกี่ข้อ อะไรบ้าง และความหมายของสิ่งที่ทรงสุบินหมายถึงอะไร

5) พระพุทธเจ้าทรงลอยถาดทองคำเพื่ออะไร

6) การที่พระพุทธเจ้าทรงชนะมาร หมายความว่าอย่างไร

7) พระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมอะไร

9. ครูให้นักเรียนตอบคำถามและยกตัวอย่างเหตุการณ์พุทธประวัติตรัสรู้ โดยอธิบายให้ชัดเจน

10. ครูให้นักเรียนช่วยกันระดมความคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญเกี่ยวกับพุทธประวัติตอนตรัสรู้ภายในกลุ่มของตนเอง

11. ครูกล่าวชมเชยในประเด็นที่นำเสนอชัดเจน น่าสนใจ และให้คำแนะนำ แล้วครูอธิบายเพิ่มเติม

12. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

กิจกรรมรวบยอด

13. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง พุทธประวัติ ตอนตรัสรู้ และทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

10. สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

10.1 สื่อการเรียนรู้

- Power point

- ใบความรู้

- แบบฝึกหัด

- 10.2 แหล่งการเรียนรู้
- อินเทอร์เน็ต
  - ห้องสมุดโรงเรียน
11. การวัดผลและประเมินผล
- 11.1 วิธีการวัดผล
- ตรวจสอบที่ความคิด (mind mapping)
  - สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และประเมินการนำเสนอหน้าชั้นเรียน
- 11.2 เครื่องมือวัดผล
- แบบประเมินแผนที่ความคิด (mind mapping)
  - แบบประเมินการทำงานกลุ่มและการนำเสนอหน้าชั้นเรียน
- 11.3 เกณฑ์การประเมินผล
- ความถูกต้องแบบฝึกหัดร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
  - ความถูกต้องของเนื้อหาและการนำเสนอสนใจระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
  - พฤติกรรมการทำงานกลุ่มระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
12. การบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่น ๆ
- 12.1 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..การงานอาชีพและเทคโนโลยีและเทคโนโลยี..บูรณาการตั้งนี้
สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับศากยวงศ์ และพุทธประวัติตอนตรัสรู้
- 12.2 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..ศิลปะ..บูรณาการตั้งนี้
การวาด Mind map และระบายสีให้สวยงาม พร้อมกับความคิดสร้างสรรค์
13. คุณธรรมที่สอดแทรก
- 13.1 คุณธรรมในเรื่อง .....สัจจะ....โดยครูสอดแทรกแนวคิดตั้งนี้
หากเราจะทำอะไรให้ประสบความสำเร็จ คุณธรรมที่สำคัญอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้
นั่น คือ สัจจะ อันหมายถึง การรักษาสัญญา ตัดมั่นไว้ว่าจะทำตามปณิธาน อธิษฐาน การรักษาสัญญานี้ไม่ได้
หมายความว่าไม่ต้องปฏิบัติตามสัญญากับผู้อื่นเท่านั้น การรักษาสัญญากับตนเองก็สำคัญยิ่ง แม้ไม่ได้พูด
สัญญาออกมา เก็บไว้ในใจ หากเรามีสัจจะแล้วก็ยอมจะต้องปฏิบัติตามสัญญานั้นได้ ดังที่พระพุทธเจ้าทรงตั้ง
สัจจะอธิษฐานเพื่อบรรลุนิพพาน และพระองค์ก็ทรงตรัสรู้ได้ในที่สุด ก็เพราะสัจจะอันเป็นคุณธรรมสำคัญยิ่งอีก
หนึ่งข้อ
- 13.2 คุณธรรมในเรื่อง .....ขันติ.....โดยครูสอดแทรกแนวคิดตั้งนี้
ขันติ หรือความอดทน ก็เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการฝ่าอุปสรรค จะเห็นได้ว่าการทำตามสัจจะ
หรือสัญญาเป็นสิ่งที่ยากลำบาก ดังนั้น ขันติ จึงเป็นข้อธรรมหนึ่งที่สำคัญ เพื่อให้สัจจะบรรลุได้ ดังเช่นที่พระ
พุทธองค์ทรงชนะมารและกิเลสทั้งปวง แม้ว่าด้วยความยากลำบากก็ต้องอดทนอดกลั้นต่อความยากลำบากนั้น

14. บันทึกหลังการสอน

14.1 ผลการสอน

.....
.....

14.2 ปัญหา / อุปสรรค

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

14.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
(อาจารย์ศิริพรรณ คล้ายคลึง)

ลงชื่อ.....รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
(ดร.สุดารัตน์ ศรีมา)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4

เรื่อง พุทธประวัติ ตอนตรัสรู้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ชื่อหน่วย พุทธประวัติและประวัติพุทธสาวก เวลา 50 นาที

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้น ม.6

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ชื่อ – นามสกุล นางสาวสุพัตรา ทองคำ

1. สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
2. มาตรฐานการเรียนรู้
  - รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
3. ผลการเรียนรู้
  - วิเคราะห์พุทธประวัติเกี่ยวกับการบริหาร และการดำรงรักษาพระพุทธศาสนา
4. วิเคราะห์ผลการเรียนรู้
  - 4.1 ด้านความรู้
    1. วิเคราะห์พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุด ในการตรัสรู้ การก่อตั้งวิธีการสอน การเผยแผ่พระพุทธศาสนา
    2. วิเคราะห์พุทธประวัติเกี่ยวกับการบริหาร และการดำรงรักษาพระพุทธศาสนา
  - 4.2 ด้านเจตคติ – ค่านิยม
    1. รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
    2. ความมีวินัย
    3. ใฝ่เรียนรู้
    4. มุ่งมั่นในการทำงาน
    5. ความเป็นผู้นำ
  - 4.3 ด้านทักษะ / กระบวนการ
    1. ความสามารถในการสื่อสาร: อธิบาย อภิปราย
    2. ความสามารถในการคิด: วิเคราะห์
    3. ความสามารถในการแก้ปัญหา: -
    4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต: การทำงานร่วมกัน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการทำงาน
    5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี: สืบค้น
5. จุดประสงค์การเรียนรู้
  - นักเรียนสามารถ
    1. อภิปรายพุทธประวัติ ตอนตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้
    2. วิเคราะห์พุทธประวัติตอนตรัสรู้ได้
    3. สืบค้นเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติ ตอนตรัสรู้ได้
    4. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า
    5. ทำงานถูกต้องตามเวลาที่กำหนดได้

6. สารสำคัญ / ความคิดรวบยอด

การศึกษาพุทธประวัติตอนตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า จะทำให้เกิดความเข้าใจ หรือความศรัทธาในพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น และทำให้เห็นแบบอย่างที่ดีซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติให้เกิดความสุขในการดำเนินชีวิตได้

7. สารการเรียนรู้

1. การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า
2. เสด็จโปรดปัญจวัคคีย์
3. ปฐมเทศนา
4. ยสะกุลบุตร
5. ส่งพระสาวกประกาศศาสนา
6. โปรดชฎิล 3 พี่น้อง
7. เสด็จพระนครราชคฤห์
8. ทรงรับพระเวฬุวันเป็นสังฆาราม

8. รายละเอียดสารการเรียนรู้

พุทธประวัติ ตอนตรัสรู้ เป็นเรื่องราวพุทธประวัติตอนต่อจากพระพุทธเจ้าทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา กระทั่งเห็นว่าไม่ใช่หนทางแห่งการหลุดพ้น จึงประทับนั่งสมาธิบนบัลลังก์ใต้ต้นพระศรีมหาโพธิ์ และทรงตรัสรู้สัมโพธิญาณ และสวางวิมุติสุขเป็นเวลา 7 สัปดาห์ ในสถานที่ต่างๆ ใกล้กับโพธิบัลลังก์ และเมื่อถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 ก็แสดงธรรมโปรดปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 อันเป็นการแสดงปฐมเทศนาแห่งพุทธศาสนา ต่อมาเมื่อพระสาวกออกบวชตามพระพุทธองค์ในพุทธศาสนา พระพุทธเจ้าจึงส่งพระสาวกทั้งหลายประกาศพระศาสนา และมีจำนวนมากขึ้นในเวลาต่อมา โดยเฉพาะชฎิล 3 พี่น้อง ส่วนพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น พระองค์ได้เสด็จสู่นครราชคฤห์ เพื่อจะเปลื้องปณิญาที่พระราชทานแก่พระเจ้าพิมพิสารไว้ตั้งแต่แรก และได้แสดงธรรมแก่พระเจ้าพิมพิสารจนและบรรลู่โสดาบัน พระเจ้าพิมพิสารเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา ได้ถวายพระราชอุทยานเวฬุวันเป็นสังฆาราม พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงรับไว้ เวฬุวันจึงเป็นวัดแห่งแรกในพระพุทธศาสนา

9. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ระบุวิธีสอนหรือรูปแบบการสอนที่ใช้)

ใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกานเย

กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้

1. ครูให้นักเรียนนั่งสมาธิ พร้อมทั้งบอกประโยชน์ของการนั่งสมาธิ หลังจากนั้นเช็คชื่อนักเรียนในขณะที่นั่งสมาธิอยู่ โดยนักเรียนไม่ต้องขานรับเมื่อครูเรียกชื่อ แต่ให้ยกมือแทนเพื่อแสดงตนว่ามาเข้าเรียน
2. ครูเปิดวิดีโอ เรื่อง ปางเมื่อพระองค์ประมาธพุทธ ให้นักเรียนดู พร้อมกับถามคำถามว่า มีเรื่องราวอะไรบ้างเกี่ยวกับการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า เพื่อเชื่อมโยงเนื้อหาเข้าสู่บทเรียน
3. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้และเรื่องที่เรียนให้นักเรียนทราบ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. ครูทบทวนบทเรียนความรู้เดิมคือ การประสูติและการออกบวชของพระพุทธเจ้า การบำเพ็ญทุกรกิริยา และทรงชนะมาร
5. ครูให้นักเรียนดูภาพสัตตมหาสถาน สถานที่เสวยวิมุติสุขที่ยิ่งใหญ่ 7 แห่ง และดูภาพหลังจากที่พระพุทธเจ้าเสวยวิมุติสุขแล้วพระองค์ทรงแสดงปฐมเทศนาโปรดปัญจวัคคีย์ทั้ง 5

6. ครูบรรยายเกี่ยวกับเรื่อง พุทธประวัติ ตอนตรัสรู้ ดังต่อไปนี้

- 1) การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า
- 2) เสด็จโปรดปัญจวัคคีย์
- 3) ปฐมเทศนา
- 4) ยสะกกุลบุตร
- 5) ส่งพระสาวกประกาศศาสนา
- 6) โปรดชฎิล 3 พี่น้อง
- 7) เสด็จพระนครราชคฤห์
- 8) ทรงรับพระเวฬุวันเป็นสังฆาราม

7. ครูถามคำถามนักเรียน เพื่อแสดงความสามารถในการวิเคราะห์ คือ เหตุใดพระพุทธเจ้าจึงแบ่ง มนุษย์เปรียบไว้ว่าเป็นบัว 4 เหล่า ภายหลังจากพระพุทธเจ้าตรัสรู้ เหตุใดพระองค์จึงทรงเลือกแสดง ปฐมเทศนาแก่ปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 ก่อน

8. ครูให้นักเรียนเล่นเกมทายภาพเกี่ยวกับพุทธประวัติ ตอนตรัสรู้ และนักเรียนตอบคำถาม **กิจกรรมรวบยอด**

9. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง พุทธประวัติ และนักเรียนทำแบบฝึกหัดร่วมกัน

10. สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

10.1 สื่อการเรียนรู้

- Power point
- ใบความรู้ เรื่อง พุทธประวัติ: ตรัสรู้

10.2 แหล่งการเรียนรู้

- อินเทอร์เน็ต
- ห้องสมุดโรงเรียน

11. การวัดผลและประเมินผล

11.1 วิธีการวัดผล

- ตรวจใบงานแบบฝึกหัดกิจกรรม

11.2 เครื่องมือวัดผล

- ใบงานกิจกรรมแบบฝึกหัด

11.3 เกณฑ์การประเมินผล

- ความถูกต้องแบบฝึกหัดร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์

12. การบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่น ๆ

12.1 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..ประวัติศาสตร์..บูรณาการดังนี้

การสอดแทรกเกี่ยวกับเรื่องราวของพุทธประวัติ ที่มีสถานที่ต่างๆอยู่จริงตามหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์ที่ได้ศึกษาจากระเบียบวิธีทางประวัติศาสตร์ และมีอยู่จริงในที่ตั้งตำแหน่งในโลกปัจจุบัน

12.2 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..หน้าที่พลเมือง..บูรณาการดังนี้

การสอดแทรกศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ทุกคนมีสิทธิ์ มีศักดิ์ศรี มีความสามารถ ศักยภาพตาม หลักสิทธิมนุษยชนในปฎิญญาสากลว่าด้วยหลักสิทธิมนุษยชน ในการพัฒนาตนเองไปจนถึงขั้นสูงสุด แม้ไม่ได้ ถึงตรัสรู้ดังเช่นพระพุทธเจ้า แต่ก็สามารถพัฒนาตนเองไปในทางที่ต้องการได้สำเร็จเช่นกัน

13. คุณธรรมที่สอดแทรก

13.1 คุณธรรมในเรื่อง .....ความเพียร....โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้

ความพยายามใดๆย่อมนำมาซึ่งสิ่งที่ดีกว่าเสมอ แม้บางครั้งอาจจะไม่ได้ประสบความสำเร็จทั้งหมด แต่ก็ย่อมดีกว่ามาตรฐานขั้นต่ำของชีวิต ทำให้เข้าใจและเห็นคุณค่าในชีวิตอย่างแท้จริง

13.2 คุณธรรมในเรื่อง .....ความเห็นใจ.....โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้

มนุษย์ทุกคนที่เกิดมามีความแตกต่าง ทั้งร่างกาย จิตใจ ความรู้ความสามารถ หากเราเข้าใจความแตกต่างนี้ ก็จะทำให้เป็นผู้มีความเข้าใจและเห็นใจผู้อื่น เมื่อมีความเห็นใจนั้นคือความเมตตา เป็นความเมตตาที่อยากจะช่วยเหลือเขาอย่างจริงใจ แม้องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังแบ่งบุคคลออกเป็น 4 จำพวก ทั้งนี้ก็ด้วยพระเมตตาคุณ ที่จะช่วยบุคคลเหล่านั้นตามระดับ และวิธีที่แตกต่าง แต่ทำดีที่สุดก็เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดเช่นเดียวกัน

14. บันทึกหลังการสอน

14.1 ผลการสอน

.....
.....

14.2 ปัญหา / อุปสรรค

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

14.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
(อาจารย์ศิริพรรณ คล้ายคลึง)

ลงชื่อ.....รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
(ดร.สุดารัตน์ ศรีมา)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5

เรื่อง พระพุทธกิจ 45 พรรษา: พรรษาที่ 1-10

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ชื่อหน่วย พุทธประวัติและประวัติพุทธสาวก เวลา 50 นาที

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้น ม.6

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ชื่อ – นามสกุล นางสาวสุพัตรา ทองคำ

1. สาระที่ 1 ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม
2. มาตรฐานการเรียนรู้
  - รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
3. ผลการเรียนรู้
  - วิเคราะห์พุทธประวัติเกี่ยวกับการบริหาร และการดำรงรักษาพระพุทธศาสนา
4. วิเคราะห์ผลการเรียนรู้
  - 4.1 ด้านความรู้
    1. วิเคราะห์พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุด ในการตรัสรู้ การก่อตั้งวิธีการสอน การเผยแผ่พระพุทธศาสนา
    2. วิเคราะห์พุทธประวัติเกี่ยวกับการบริหาร และการดำรงรักษาพระพุทธศาสนา
  - 4.2 ด้านเจตคติ – ค่านิยม
    1. รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
    2. ความมีวินัย
    3. ใฝ่เรียนรู้
    4. มุ่งมั่นในการทำงาน
    5. ความเป็นผู้นำ
  - 4.3 ด้านทักษะ / กระบวนการ
    1. ความสามารถในการสื่อสาร: อธิบาย อภิปราย
    2. ความสามารถในการคิด: วิเคราะห์
    3. ความสามารถในการแก้ปัญหา: -
    4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต: การทำงานร่วมกัน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการทำงาน
    5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี: สืบค้น
5. จุดประสงค์การเรียนรู้
  - นักเรียนสามารถ
    1. อภิปราย เกี่ยวกับพระพุทธกิจ 45 พรรษา: พรรษาที่ 1-10 ได้
    2. วิเคราะห์เกี่ยวกับพระพุทธกิจ 45 พรรษา: พรรษาที่ 1-10 ได้
    3. สืบค้นเรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทธกิจ 45 พรรษา: พรรษาที่ 1-10 ได้
    4. ตระหนักและเห็นความสำคัญของพุทธกิจของพระพุทธเจ้า
    5. ทำงานถูกต้องตามเวลาที่กำหนดได้

6. สารสำคัญ / ความคิดรวบยอด

พระพุทธกิจ คือกิจที่พระอรหันต์สัมมาสัมมาพุทธเจ้าทั้งหลาย ทรงปฏิบัติเป็นกิจวัตรหลังจากตรัสรู้ พระสัพพัญญุตญาณ ด้วยพระปัญญาอันยิ่งของพระองค์แล้ว พระองค์ทรงบำเพ็ญพุทธจริยาอันเป็นประโยชน์ แก่ชาวโลก ทรงโปรดเวไนยสัตว์ ด้วยพระอภัยมณีอันเปี่ยมไปด้วยพระมหากรุณาคุณ ทรงอนุเคราะห์แก่อุกล สัตว์โลกทั้งหลายให้เป็นสุข พ้นจากทุกข์ ให้บรรลุอมตธรรม ไม่ว่าพระพุทธองค์จะประทับอยู่ ณ ที่ใด

7. สารการเรียนรู้

1. ประทับ ณ ป่าสิปตมฤคทายวัน กรุงพาราณสี (พรรษาที่ 1)
2. ประทับ ณ เวฬุวันวิหาร กรุงราชคฤห์ (พรรษาที่ 2-4)
3. ประทับ ณ ภูฏาคารสาลา ป่ามหาวัน กรุงเวสาลี (พรรษาที่ 5)
4. ประทับ ณ มกุลบรรพต แคว้นมคธ (พรรษาที่ 6)
5. ประทับ ณ ดาวดึงส์พิภพ (พรรษาที่ 7)
6. ประทับ ณ เกสกลาวัน ภัคคชนบท (พรรษาที่ 8)
7. ประทับ ณ โขสิตาราม กรุงโกสัมพี (พรรษาที่ 9)
8. ประทับ ณ ป่าปาลิเลยยกะ (พรรษาที่ 10)

8. รายละเอียดสารการเรียนรู้

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า หลังจากทรงตรัสรู้ ณ โภธิบัลลังก์ ได้รับพระศรีมหาโพธิ์ ที่ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม แคว้นมคธ เมื่อวันที่เพ็ญเดือน 6 ก่อนพุทธศักราช 45 ปี ทรงดำริว่า พระธรรมที่พระองค์ตรัสรู้เป็นธรรมที่ สุขุมลุ่มลึก ยากที่ชนทั้งหลายจะเข้าใจ พระทัยก็น้อมไปในทางที่จะไม่แสดงธรรมนั้นแก่ชนเหล่าอื่น ท้าว สหัมบดีพรหม ทรงทราบความดำรินั้น จึงมาทูลอาราธนา ขอให้พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงแสดงธรรม กราบ ทูลว่า ขอพระสุคตได้โปรดแสดงธรรมเถิด สัตว์โลกที่ควรโปรดให้รู้ธรรมได้ยังมี พระพุทธองค์ทรงตรวจดูสัตว์ โลกด้วยทิพจักขุ ทรงเห็นว่าหมู่สัตว์โลกย่อมมีอุปนิสัยแตกต่างกัน อุปมาเหมือนดอกบัวสี่เหล่า คือบางเหล่าก็เกิด ในน้ำ บางเหล่าเจริญแล้วยังจมอยู่ในน้ำ บางเหล่าออกขึ้นเสมอน้ำ บางเหล่าพ้นน้ำแล้ว เมื่อถูกแสงอาทิตย์ก็ พร้อมที่จะบาน เมื่อทรงทราบดังนี้แล้ว จึงรับอาราธนาของท้าวสหัมบดีพรหม แล้วทรงพิจารณาหาบุคคลที่ สมควรที่จะแสดงธรรมโปรดก่อนเป็นบุคคลแรก ทรงระลึกถึงอาหารดาบสกาลามโคตรและอุทกดาบสรามบุตร ที่ พระองค์ทรงได้เข้าไปศึกษาในชั้นแรก ก็ทรงทราบว่าทั้งสองท่านทำกาละเสียแล้ว จึงระลึกถึงปัจวัคคีย์ ผู้เคย อุปัฏฐากพระองค์ ในระหว่างที่ทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา ณ ตำบลอุรุเวลา ทรงทราบด้วยพระญาณว่า ปัญจวัคคีย์ พำนักอยู่ที่อิสิปตมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี พระองค์จึงเสด็จไปยังอิสิปตมฤคทายวัน และทรงแสดง ธรรมจักกัปปวัตตนสูตร โปรดปัจวัคคีย์ในวันเพ็ญเดือน อาสาฬหะ (เดือน 8) ทำให้เกิดพระรัตนตรัยครบองค์ 3 และได้ประกาศพุทธศาสนาอันเป็นพุทธกิจต่อไปอีก 45 พรรษา

9. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (กระบวนการหรือรูปแบบการสอนที่ใช้)

ใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกานเย

กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้

1. ครูให้นักเรียนนั่งสมาธิ พร้อมทั้งบอกประโยชน์ของการนั่งสมาธิ หลังจากนั้นชี้คือนักเรียนในขณะที่ นั่งสมาธิอยู่ โดยนักเรียนไม่ต้องขานรับเมื่อครูเรียกชื่อ แต่ให้ยกมือแทนเพื่อแสดงตนว่ามาเข้าเรียน

2. ครูนำเสนอภาพสถานที่ต่างๆและเหตุการณ์เกี่ยวกับพุทธกิจ พรรษาที่ 1-10 ให้นักเรียนดู พร้อมกับถามคำถามว่า มีสถานที่ใดบ้างที่นักเรียนรู้จัก หรือเคยได้ยิน และเกี่ยวข้องกับพุทธกิจตอนใด เพื่อเชื่อมโยง เนื้อหาเข้าสู่บทเรียน

3. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาหลักที่เรียนให้นักเรียนทราบ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. ครูทบทวนบทเรียนความรู้เดิมคือ ภายหลังจากเสวยวิมุตติสุขแล้วพระพุทธเจ้าทรงเสด็จโปรดปัญจวัคคีย์ แสดงปฐมเทศนา ยสกะกุลบุตร สงพระสาวกประกาศศาสนา โปรดชฎิล 3 พี่น้อง เสด็จพระนครราชคฤห์ และทรงรับพระเวฬุวันเป็นสังฆาราม

5. ครูเปิด power point และบรรยายเนื้อหาประกอบภาพและวิดีโอใน power point เกี่ยวกับพุทธกิจ พรรษาที่ 1-10 พร้อมกับอธิบายโดยย่อให้นักเรียนฟัง เกี่ยวกับพุทธกิจ ดังนี้

1. ประทับ ณ ป่าสิปปตนมฤคทายวัน กรุงพาราณสี (พรรษาที่ 1)
2. ประทับ ณ เวฬุวันวิหาร กรุงราชคฤห์ (พรรษาที่ 2-4)
3. ประทับ ณ ภูฏาคารสาลา ป่ามหาวัน กรุงเวสาลี (พรรษาที่ 5)
4. ประทับ ณ มกุลบรรพต แคว้นมคธ (พรรษาที่ 6)
5. ประทับ ณ ดาวดึงส์พิภพ (พรรษาที่ 7)
6. ประทับ ณ เกสกลาวัน ภัคคชนบท (พรรษาที่ 8)
7. ประทับ ณ โขสิตาราม กรุงโกสัมพี (พรรษาที่ 9)
8. ประทับ ณ ป่าปาลิเลยยกะ (พรรษาที่ 10)

6. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพุทธกิจ แล้วเขียนเป็น สรุปเป็นแผนผังความคิด โดยให้สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต แต่ละกลุ่มรับผิดชอบ หัวข้อเรื่องที่ต้องศึกษา ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เรื่อง ประทับ ณ ป่าสิปปตนมฤคทายวัน กรุงพาราณสี และ เวฬุวัน กรุงราชคฤห์

กลุ่มที่ 2 เรื่อง ประทับ ณ ภูฏาคารสาลา ป่ามหาวัน กรุงเวสาลี และ ณ มกุลบรรพต

แคว้นมคธ

กลุ่มที่ 3 เรื่อง ประทับ ณ ดาวดึงส์พิภพ และ ณ เกสกลาวัน ภัคคชนบท

กลุ่มที่ 4 เรื่อง ประทับ ณ โขสิตาราม กรุงโกสัมพี และ ณ ป่าปาลิเลยยกะ

7. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงาน ตามลำดับกลุ่มที่ 1-4

8. ครูซักถามนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ เช่น

- 1) เหตุใดพระพุทธเจ้าจึงทรงดำริที่จะไม่สั่งสอนธรรมที่พระองค์ตรัสรู้
- 2) พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมใดที่ทำให้เกิดพระสงฆ์รูปแรกในโลก
- 3) ยมกปาฏิหาริย์ของพระพุทธเจ้าหมายถึงอะไร
- 4) เหตุใดพระพุทธเจ้าจึงทรงจำพรรษา ณ ดาวดึงส์พิภพ

9. ครูให้นักเรียนตอบคำถามและยกตัวอย่างเหตุการณ์ในหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย โดยอธิบายให้ชัดเจน

10. ครูให้นักเรียนช่วยกันระดมความคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญเกี่ยวกับพุทธกิจ ภายในกลุ่มของตนเอง

11. ครูกล่าวชมเชยในประเด็นที่น่าเสนอชัดเจน น่าสนใจ และให้คำแนะนำ แล้วครูอธิบายเพิ่มเติม

12. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

กิจกรรมรวบยอด

13. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง พุทธกิจ และทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

10. สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

10.1 สื่อการเรียนรู้

- Power point
- แบบฝึกหัด

10.2 แหล่งการเรียนรู้

- อินเทอร์เน็ต
- ห้องสมุดโรงเรียน

11. การวัดผลและประเมินผล

11.1 วิธีการวัดผล

- ตรวจสอบที่ความคิด (mind mapping)
- สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และประเมินการนำเสนอหน้าชั้นเรียน

11.2 เครื่องมือวัดผล

- แบบประเมินแผนที่ความคิด (mind mapping)
- แบบประเมินการทำงานกลุ่มและการนำเสนอหน้าชั้นเรียน

11.3 เกณฑ์การประเมินผล

- ความถูกต้องแบบฝึกหัดร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
- ความถูกต้องของเนื้อหาและการนำเสนอสนใจระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
- พฤติกรรมการทำงานกลุ่มระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

12. การบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่น ๆ

12.1 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..การงานอาชีพและเทคโนโลยีและเทคโนโลยี..บูรณาการดังนี้
สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับ พุทธกิจ 45 พรรษา โดยใช้ระบบ search engin

12.2 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..ประวัติศาสตร์..บูรณาการดังนี้

การใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการค้นหาข้อมูล การตีความ คิดวิเคราะห์

และสร้างผลงานนำเสนอ

13. คุณธรรมที่สอดแทรก

13.1 คุณธรรมในเรื่อง .....ความสามัคคี....โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้

ความสามัคคีคือพลังการทำงานกลุ่มที่สำคัญ เรื่องพุทธกิจ 45 พรรษาของพระพุทธเจ้าท่านต้องอาศัยเหล่าพระสาวกในการเผยแผ่ศาสนา จึงจะประสบความสำเร็จได้ ดังที่ได้เห็นจากช่วงแห่งพุทธกิจนี้พุทธศาสนาได้ขยายออกไปทั่วทั้งชมพูทวีป

13.2 คุณธรรมในเรื่อง .....ความศรัทธา.....โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้

ด้วยความเชื่อความศรัทธาว่า ธรรมทั้งหลายสามารถเข้าใจได้ จะนำมาซึ่งการคิดหาวิธีการ คิดหาทางในการที่จะเข้าใจธรรมเหล่านั้นได้ แม้ว่าธรรมของพระพุทธเจ้าจะลุ่มลึกเพียงใด พระองค์ก็ทรงเชื่อว่าต้องมีบุคคลสามารถเข้าใจได้ เช่นเดียวหากเราเชื่อและศรัทธาในสิ่งใดแล้ว เราย่อมต้องคิดหาทางเพื่อประสบความสำเร็จในสิ่งนั้น หรือหาทางออกได้ในสิ่งนั้น เช่น เราเชื่อว่าทุกปัญหามีทางออก มีทางแก้ไข เราก็จะพยายามหาทางนั้นจนพบได้ในที่สุด

14. บันทึกหลังการสอน

14.1 ผลการสอน

.....
.....

14.2 ปัญหา / อุปสรรค

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

14.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
(อาจารย์ศิริพรรณ คล้ายคลึง)

ลงชื่อ.....รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
(ดร.สุดารัตน์ ศรีมา)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6

เรื่อง พระพุทธกิจ 45 พรรษา: พรรษาที่ 11-19

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ชื่อหน่วย พุทธประวัติและประวัติพุทธสาวก เวลา 50 นาที

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้น ม.6

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ชื่อ – นามสกุล นางสาวสุพัตรา ทองคำ

1. สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
2. มาตรฐานการเรียนรู้
  - รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
3. ผลการเรียนรู้
  - วิเคราะห์พุทธประวัติเกี่ยวกับการบริหาร และการดำรงรักษาพระพุทธศาสนา
4. วิเคราะห์ผลการเรียนรู้
  - 4.1 ด้านความรู้
    1. วิเคราะห์พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุด ในการตรัสรู้ การก่อตั้งวิธีการสอน การเผยแผ่พระพุทธศาสนา
    2. วิเคราะห์พุทธประวัติเกี่ยวกับการบริหาร และการดำรงรักษาพระพุทธศาสนา
  - 4.2 ด้านเจตคติ – ค่านิยม
    1. รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
    2. ความมีวินัย
    3. ใฝ่เรียนรู้
    4. มุ่งมั่นในการทำงาน
    5. ความเป็นผู้นำ
  - 4.3 ด้านทักษะ / กระบวนการ
    1. ความสามารถในการสื่อสาร: อธิบาย อภิปราย
    2. ความสามารถในการคิด: วิเคราะห์
    3. ความสามารถในการแก้ปัญหา: -
    4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต: การทำงานร่วมกัน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการทำงาน
    5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี: สืบค้น
5. จุดประสงค์การเรียนรู้
  - นักเรียนสามารถ
    1. อภิปราย เกี่ยวกับพระพุทธกิจ 45 พรรษา: พรรษาที่ 11-19 ได้
    2. วิเคราะห์เกี่ยวกับพระพุทธกิจ 45 พรรษา: พรรษาที่ 11-19 ได้
    3. สืบค้นเรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทธกิจ 45 พรรษา: พรรษาที่ 11-19 ได้
    4. ตระหนักและเห็นความสำคัญของพุทธกิจของพระพุทธเจ้า
    5. ทำงานถูกต้องตามเวลาที่กำหนดได้

6. สารสำคัญ / ความคิดรวบยอด

พระพุทธกิจ ตั้งแต่พรรษาที่ 11-19 ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น เป็นเหตุการณ์สำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่พระองค์ยังคงทรงเสด็จโปรดเวไนยสัตว์ และทรงสั่งสอนหลักธรรมสำคัญอันเป็นหนทางแห่งวิถีทางหลุดพ้นจากทุกข์ ที่สำคัญในพรรษาที่ 19 พระพุทธองค์ได้ตรัสถึงเหตุปัจจัยที่ทำให้ศาสนาเสื่อม ซึ่งบุคคลที่จะนำพามาซึ่งเหตุปัจจัยความเสื่อมแห่งศาสนาคือพวกมิถิยาปฏิญญาหรือมีความเห็นผิด และในพรรษานี้ พระองค์ทรงได้โปรดอภินิหารอีกด้วย

7. สารการเรียนรู้

1. ประทับ ณ หมู่บ้านพราหมณ์ชื่อ เอกนาลา แคว้นมคธ (พรรษาที่ 11)
2. ประทับ ณ ควางไม้สะเดา เมืองเวรัญชา (พรรษาที่ 12)
3. ประทับ ณ จาลิกบรรพต เขตเมืองจาลิกา (พรรษาที่ 13)
4. ประทับ ณ พระเชตวัน กรุงสาวัตถี (พรรษาที่ 14)
5. ประทับ ณ นิโครธาราม กรุงกบิลพัสดุ์ (พรรษาที่ 15)
6. ประทับ ณ อัคคาพเวเจตีย์ เมืองอาฬวี (พรรษาที่ 16)
7. ประทับ ณ เวฬุวันวิหาร กรุงราชคฤห์ (พรรษาที่ 17)
8. ประทับ ณ จาลิกบรรพต เมืองจาลิกา (พรรษาที่ 18-19)

8. รายละเอียดสารการเรียนรู้

พุทธกิจ พรรษาที่ 11-19 เป็นเรื่องราวต่อจากการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่อจากพรรษาที่ 1-10 พระพุทธองค์ทรงประทับจำพรรษาเพื่อโปรดเวไนยสัตว์ ในชมพูทวีป ดังนี้ ประทับจำพรรษา ณ หมู่บ้านพราหมณ์ชื่อ เอกนาลา แคว้นมคธ ในพรรษาที่ 11 และพระองค์ทรงประทับจำพรรษา ณ ควางไม้สะเดา เมืองเวรัญชา ในพรรษาที่ 12 ประทับจำพรรษา ณ จาลิกบรรพต เขตเมืองจาลิกา ในพรรษาที่ 13 ประทับจำพรรษา ณ พระเชตวัน กรุงสาวัตถี ในพรรษาที่ 14 ประทับจำพรรษา ณ นิโครธาราม กรุงกบิลพัสดุ์ ในพรรษาที่ 15 ประทับจำพรรษา ณ อัคคาพเวเจตีย์ เมืองอาฬวี ในพรรษาที่ 16 ประทับจำพรรษา ณ เวฬุวันวิหาร กรุงราชคฤห์ ในพรรษาที่ 17 และประทับจำพรรษา ณ จาลิกบรรพต เมืองจาลิกา ในพรรษาที่ 18-19 ในช่วงเวลา 9 พรรษานี้ พระพุทธองค์ทรงได้หลักธรรมอันเป็นคุณประโยชน์อย่างยิ่ง

9. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ระบุวิธีสอนหรือรูปแบบการสอนที่ใช้)

ใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกานเย

กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้

1. ครูให้นักเรียนนั่งสมาธิ พร้อมทั้งบอกประโยชน์ของการนั่งสมาธิ หลังจากนั้นชี้คือนักเรียนในขณะที่นั่งสมาธิอยู่ โดยนักเรียนไม่ต้องขานรับเมื่อครูเรียกชื่อ แต่ให้ยกมือแทนเพื่อแสดงตนว่ามาเข้าเรียน
2. ครูนำเสนอภาพสถานที่ต่างๆและเหตุการณ์เกี่ยวกับพุทธกิจ พรรษาที่ 11-19 ให้นักเรียนดู พร้อมกับถามคำถามว่า มีสถานที่ใดบ้างที่นักเรียนรู้จัก หรือเคยได้ยิน และเกี่ยวข้องกับพุทธกิจตอนใด เพื่อเชื่อมโยงเนื้อหาเข้าสู่บทเรียน
3. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาหลักที่เรียนให้นักเรียนทราบ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. ครูทบทวนบทเรียนความรู้เดิมคือ พุทธกิจ พรรษาที่ 1-10

5. ครูเปิด power point และบรรยายเนื้อหาประกอบภาพและวิดีโอใน power point เกี่ยวกับ พุทธกิจ พระราชที่ 11-19 พร้อมกับอธิบายโดยย่อให้นักเรียนฟัง เกี่ยวกับพุทธกิจ ดังนี้

1. ประทับ ณ หมู่บ้านพราหมณ์ชื่อ เอกนาลา แคว้นมคธ (พระราชที่ 11)
2. ประทับ ณ ควางไม้สะเดา เมืองเวรัญชา (พระราชที่ 12)
3. ประทับ ณ จาลิกบรรพต เขตเมืองจาลิกา (พระราชที่ 13)
4. ประทับ ณ พระเชตะวัน กรุงสาวัตถี (พระราชที่ 14)
5. ประทับ ณ นิโครธาราม กรุงกบิลพัสดุ์ (พระราชที่ 15)
6. ประทับ ณ อัคคาฬเจดีย์ เมืองอาฬวี (พระราชที่ 16)
7. ประทับ ณ เวฬุวันวิหาร กรุงราชคฤห์ (พระราชที่ 17)
8. ประทับ ณ จาลิกบรรพต เมืองจาลิกา (พระราชที่ 18-19)

6. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพุทธกิจ แล้วเขียนเป็นสรุปเป็นแผนผังความคิด mind map โดยให้สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต แต่ละกลุ่มรับผิดชอบ หัวข้อเรื่องที่ต้องศึกษา ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เรื่อง ประทับ ณ หมู่บ้านพราหมณ์ชื่อ เอกนาลา แคว้นมคธ และ ณ ควางไม้สะเดา เมืองเวรัญชา

กลุ่มที่ 2 เรื่อง ประทับ ณ จาลิกบรรพต เขตเมืองจาลิกา และ ณ พระเชตะวัน กรุงสาวัตถี

กลุ่มที่ 3 เรื่อง ประทับ ณ นิโครธาราม กรุงกบิลพัสดุ์ และ ณ อัคคาฬเจดีย์

กลุ่มที่ 4 เรื่อง ประทับ ณ เวฬุวันวิหาร กรุงราชคฤห์ และ ณ จาลิกบรรพต เมืองจาลิกา

7. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงาน ตามลำดับกลุ่มที่ 1-4

8. ครูซักถามนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ เช่น

- 1) นักเรียนคิดว่าเหตุการณ์ใดสำคัญที่สุดในพุทธกิจ พระราชที่ 11-19 ให้อธิบาย พร้อมยกตัวอย่าง
- 2) การโปรดองค์ลูมาลของพระพุทธเจ้าแสดงให้เห็นถึงสภาพสังคมในสมัยพุทธกาลเกี่ยวกับลัทธิ

ความเชื่ออื่นอย่างไร

3) เชตะวันวิหารเกี่ยวข้องกับเชตะวัน กรุงสาวัตถี ในพระราชที่ 14 อย่างไร

4) ประทับจำพรรษา ณ จาลิกบรรพต เขตเมืองจาลิกา ในพระราชที่ 13 มีความสำคัญอย่างไร

9. ครูให้นักเรียนตอบคำถามและยกตัวอย่างเหตุการณ์ในหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย โดยอธิบายให้

ชัดเจน

10. ครูให้นักเรียนช่วยกันระดมความคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญเกี่ยวกับพุทธกิจ พระราชที่ 11-19 ภายในกลุ่มของตนเอง

11. ครูกล่าวชมเชยในประเด็นที่น่าเสนอชัดเจน น่าสนใจ และให้คำแนะนำ แล้วครูอธิบายเพิ่มเติม

12. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงานของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

กิจกรรมรวบยอด

13. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง พุทธกิจ และทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

10. สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

10.1 สื่อการเรียนรู้

- Power point
- แบบฝึกหัด

10.2 แหล่งการเรียนรู้

- อินเทอร์เน็ต
- ห้องสมุดโรงเรียน

11. การวัดผลและประเมินผล

11.1 วิธีการวัดผล

- ตรวจสอบแผนที่ความคิด (mind mapping)
- สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และประเมินการนำเสนอหน้าชั้นเรียน

11.2 เครื่องมือวัดผล

- แบบประเมินแผนที่ความคิด (mind mapping)
- แบบประเมินการทำงานกลุ่มและการนำเสนอหน้าชั้นเรียน

11.3 เกณฑ์การประเมินผล

- ความถูกต้องแบบฝึกหัดร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
- ความถูกต้องของเนื้อหาและการนำเสนอสนใจระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
- พฤติกรรมการทำงานกลุ่มระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

12. การบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่น ๆ

12.1 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..การงานอาชีพและเทคโนโลยีและเทคโนโลยี..บูรณาการตั้งนี้
สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับ พุทธกิจ พรรษาที่ 11-19 โดยใช้ระบบ search engine

12.2 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..ประวัติศาสตร์..บูรณาการตั้งนี้

การใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการค้นหาข้อมูล การตีความ คิดวิเคราะห์ และสร้างผลงาน
นำเสนออย่างสร้างสรรค์

13. คุณธรรมที่สอดแทรก

13.1 คุณธรรมในเรื่อง .....ความสามัคคี....โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้

ความสามัคคีคือพลังการทำงานกลุ่มที่สำคัญ เรื่องพุทธกิจ 45 พรรษาของพระพุทธเจ้าท่านต้อง
อาศัยเหล่าพระสาวกในการเผยแผ่ศาสนา จึงจะประสบความสำเร็จได้ ดังที่ได้เห็นจากช่วงแห่งพุทธกิจนี้พุทธ
ศาสนาได้ขยายออกไปทั่วทั้งชมพูทวีป

13.2 คุณธรรมในเรื่อง .....ความศรัทธา.....โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้

ด้วยความเชื่อความศรัทธาว่า ธรรมทั้งหลายสามารถเข้าใจได้ จะนำมาซึ่งการคิดหาวิธีการ คิด
หาทางในการที่จะเข้าใจธรรมเหล่านั้นได้ แม้ว่าธรรมของพระพุทธเจ้าจะลุ่มลึกเพียงใด พระองค์ก็ทรงเชื่อว่าต่อ
มีบุคคลสามารถเข้าใจได้ เช่นเดียวหากเราเชื่อและศรัทธาในสิ่งใดแล้ว เราย่อมต้องคิดหาทางเพื่อประสบ
ความสำเร็จในสิ่งนั้น หรือหาทางออกได้ในสิ่งนั้น เช่น เราเชื่อว่าทุกปัญหามีทางออก มีทางแก้ไข เราก็จะ
พยายามหาทางนั้นจนพบได้ในที่สุด

14. บันทึกหลังการสอน

14.1 ผลการสอน

.....
.....

14.2 ปัญหา / อุปสรรค

.....
.....
.....
.....
.....
.....

14.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
(อาจารย์ศิริพรรณ คล้ายคลึง)

ลงชื่อ.....รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
(ดร.สุดารัตน์ ศรีมา)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 7

เรื่อง พระพุทธกิจ 45 พรรษา: พรรษาที่ 20-45

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ชื่อหน่วย พุทธประวัติและประวัติพุทธสาวก เวลา 50 นาที

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้น ม.6

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ชื่อ – นามสกุล นางสาวสุพัตรา ทองคำ

1. สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
2. มาตรฐานการเรียนรู้
  - รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
3. ผลการเรียนรู้
  - วิเคราะห์พุทธประวัติเกี่ยวกับการบริหาร และการดำรงรักษาพระพุทธศาสนา
4. วิเคราะห์ผลการเรียนรู้
  - 4.1 ด้านความรู้
    1. วิเคราะห์พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุด ในการตรัสรู้ การก่อตั้งวิธีการสอน การเผยแผ่พระพุทธศาสนา
    2. วิเคราะห์พุทธประวัติเกี่ยวกับการบริหาร และการดำรงรักษาพระพุทธศาสนา
  - 4.2 ด้านเจตคติ – ค่านิยม
    1. รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
    2. ความมีวินัย
    3. ใฝ่เรียนรู้
    4. มุ่งมั่นในการทำงาน
    5. ความเป็นผู้นำ
  - 4.3 ด้านทักษะ / กระบวนการ
    1. ความสามารถในการสื่อสาร: อธิบาย อภิปราย
    2. ความสามารถในการคิด: วิเคราะห์
    3. ความสามารถในการแก้ปัญหา: -
    4. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี: สืบค้น
5. จุดประสงค์การเรียนรู้
  - นักเรียนสามารถ
    1. อภิปรายพระพุทธกิจ 45 พรรษา: พรรษาที่ 20-45 ได้
    2. วิเคราะห์พระพุทธกิจ 45 พรรษา: พรรษาที่ 20-45 ได้
    3. สืบค้นเรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทธกิจ 45 พรรษา: พรรษาที่ 20-45 ได้
    4. ตระหนักและเห็นความสำคัญของพระพุทธกิจ 45 พรรษา: พรรษาที่ 20-45 ของพระพุทธเจ้า
    5. ทำงานถูกต้องตามเวลาที่กำหนดได้

6. สารสำคัญ / ความคิดรวบยอด

พระพุทธกิจ ตั้งแต่พรรษาที่ 20-45 ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น เป็นเหตุการณ์สำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่พระองค์ยังคงทรงเสด็จโปรดเวไนยสัตว์ และทรงสั่งสอนหลักธรรมสำคัญอันเป็นหนทางแห่งวิถีทางหลุดพ้นจากทุกข์ ที่สำคัญในพรรษาที่ 45 พระพุทธองค์ได้จำพรรษาสุดท้ายที่เวฬุคาม ใกล้กรุงเวสาลี แคว้นวัชชี ครั้นออกพรรษาแล้ว เสด็จโปรดเวไนยสัตว์ยังคามนิคมต่างๆตามเส้นทางตรabajนเสด็จดับขันธปรินิพพาน

7. สารการเรียนรู้

1. ประทับ ณ เวฬุวันวิหาร กรุงราชคฤห์ (พรรษาที่ 20)
2. ประทับอยู่เป็นประจำ ณ กรุงสาวัตถี (พรรษาที่ 24-44)
3. ประทับ ณ เวฬุคาม ใกล้กรุงเวสาลี แคว้นวัชชี (พรรษาที่ 45)

8. รายละเอียดสารการเรียนรู้

พระพุทธกิจ ตั้งแต่พรรษาที่ 20-45 ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั้น เป็นเหตุการณ์สำคัญของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่พระองค์ยังคงทรงเสด็จโปรดเวไนยสัตว์ และทรงสั่งสอนหลักธรรมสำคัญอันเป็นหนทางแห่งวิถีทางหลุดพ้นจากทุกข์ ในพรรษาที่ 21 – 24 พระพุทธองค์ทรงประทับอยู่เป็นประจำ ณ กรุงสาวัตถี ระหว่างเขตวันมหาวิหาร และมคธมาตุปราสาทสลับกัน แต่มิได้ระบุว่าพรรษาใดที่ประทับอยู่เขตวันมหาวิหาร และพรรษาใดประทับอยู่มคธมาตุปราสาท ในอุทยานบุพาราม ที่สำคัญในพรรษาที่ 45 พระพุทธองค์ได้จำพรรษาสุดท้ายที่เวฬุคาม ใกล้กรุงเวสาลี แคว้นวัชชี ครั้นออกพรรษาแล้ว เสด็จโปรดเวไนยสัตว์ยังคามนิคมต่างๆตามเส้นทางตรabajนเสด็จดับขันธปรินิพพาน

9. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ระบุวิธีสอนหรือรูปแบบการสอนที่ใช้)

ใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกานเย

กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้

1. ครูให้นักเรียนนั่งสมาธิ พร้อมทั้งบอกประโยชน์ของการนั่งสมาธิ หลังจากนั้นเช็คชื่อนักเรียนในขณะที่นั่งสมาธิอยู่ โดยนักเรียนไม่ต้องขานรับเมื่อครูเรียกชื่อ แต่ให้ยกมือแทนเพื่อแสดงตนว่ามาเข้าเรียน
2. ครูเปิดวิดีโอ เรื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์และสถานที่ ได้แก่ เขตวันมหาวิหาร ให้นักเรียนดู พร้อมกับถามคำถามว่า มีเรื่องราวอะไรบ้างเกี่ยวข้องกับพุทธกิจในพรรษาที่ 20 - 45 เพื่อเชื่อมโยงเนื้อหาเข้าสู่บทเรียน
3. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้และเรื่องที่เรียนให้นักเรียนทราบ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. ครูทบทวนบทเรียนความรู้เดิมคือ พระพุทธกิจ พรรษาที่ 11 – 19 พร้อมกับถามคำถามทบทวนความรู้เดิม
5. ครูให้นักเรียนดูภาพ เวฬุวันวิหาร และเขตวันมหาวิหาร พร้อมกับถามนักเรียนว่า สถานที่ 2 แห่งนี้มีความสำคัญต่อพระพุทธเจ้าในช่วงพรรษาที่ 20 – 45 อย่างไร
6. ครูบรรยายเกี่ยวกับเรื่อง พระพุทธกิจ พรรษาที่ 20 – 45 ดังต่อไปนี้
  1. ประทับ ณ เวฬุวันวิหาร กรุงราชคฤห์ (พรรษาที่ 20)
  2. ประทับอยู่เป็นประจำ ณ กรุงสาวัตถี (พรรษาที่ 24-44)
  3. ประทับ ณ เวฬุคาม ใกล้กรุงเวสาลี แคว้นวัชชี (พรรษาที่ 45)
7. ครูถามคำถามนักเรียน เพื่อแสดงความสามารถในการวิเคราะห์ คือ เพราะเหตุใดในช่วงปลายพรรษาของพระพุทธเจ้า พระองค์จึงไม่เสด็จไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาในหลายๆสถานที่
8. ครูให้นักเรียนเล่นเกมทายภาพเกี่ยวกับพระพุทธกิจ พรรษาที่ 20 - 45 และนักเรียนตอบคำถาม

กิจกรรมรวบยอด

9. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง พระพุทธกิจ พรรษาที่ 20 - 45 และนักเรียนทำแบบฝึกหัดร่วมกัน

10. สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

10.1 สื่อการเรียนรู้

- Power point
- ใบความรู้ เรื่อง พระพุทธกิจ พรรษาที่ 20-45

10.2 แหล่งการเรียนรู้

- อินเทอร์เน็ต
- ห้องสมุดโรงเรียน

11. การวัดผลและประเมินผล

11.1 วิธีการวัดผล

- ตรวจสอบการตอบคำถามจากภาพ

11.2 เครื่องมือวัดผล

- เกมแผ่นป้ายทายภาพใน powerpoint

11.3 เกณฑ์การประเมินผล

- ความถูกต้องของคำตอบร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์

12. การบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่น ๆ

12.1 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..ประวัติศาสตร์..บูรณาการดังนี้

การสอดแทรกเกี่ยวกับเรื่องราวของพุทธประวัติ ที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธกิจ พรรษาที่ 20-45 ที่มีสถานที่ต่าง ๆ อยู่จริงตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ได้ศึกษาจากระเบียบวิธีทางประวัติศาสตร์ และมีอยู่จริงในที่ตั้งตำแหน่งในโลกปัจจุบัน

12.2 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..หน้าที่พลเมือง..บูรณาการดังนี้

การสอดแทรกเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่ทุกคนมีสิทธิ มีศักดิ์ศรี มีความสามารถ ศักยภาพตามหลักสิทธิมนุษยชนในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เชื่อมโยงให้เห็นว่าพระพุทธกิจของพระองค์จะยาวนานเพียงใด แต่เพื่อความเท่าเทียมและมีสิทธิที่จะได้รับพระธรรมคำสั่งสอน พระพุทธองค์ก็ทรงจาริกไปเพื่อแสดงธรรมนั้น

13. คุณธรรมที่สอดแทรก

13.1 คุณธรรมในเรื่อง .....ปริจาคะ...โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้

ปริจาคะ คือการเสียสละความสุขส่วนตนเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น จะเห็นได้ว่าพระพุทธกิจขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตลอดระยะเวลา 45 พรรษา ไม่ได้หยุดนิ่งเลย ทรงมีดำริและเจตนาที่จะช่วยเหลือสัตว์ให้หลุดพ้นจากทุกข์ แม้ว่าจะต้องลำบากหรือต่อสู้กับอุปสรรค และการเป็นอยู่ที่ไม่ได้รับความสะดวกสบายนัก ด้วยความเสียสละส่วนตน และเห็นประโยชน์สูงสุด พระองค์ยังคงดำรงเช่นนี้มาตลอด เราเองในฐานะปุถุชนก็สามารถทำได้ หากมีจิตเสียสละ จิตสาธารณะ ก็ยอมช่วยเหลือผู้อื่นได้อย่างเต็มใจและเต็มที่ โดยไม่นึกถึงความสุขส่วนตนเป็นที่ตั้ง เหล่านี้จะนำมาซึ่งความเจริญแก่ตนเองและผู้อื่นอย่างแท้จริง

13.2 คุณธรรมในเรื่อง .....มีทวะ.....โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้

มีทวะ คือความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อผู้ที่อยู่ใต้อำนาจ หรือผู้อื่น ความอ่อนน้อมนี้จะเห็นได้จากการโปรดเวไนยสัตว์ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่แม้บุคคลบางจำพวกจะไม่เห็นด้วย ต่อต้าน หรือแม้กระทั่งโง่เขลา ไม่สามารถเข้าถึงพระธรรมได้โดยง่าย แต่พระพุทธองค์ก็ไม่ทรงตำหนิดูดา และยังให้เกียรติชนเหล่านั้นด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตน ซึ่งเป็นพระจริยาวัตรที่งดงามยิ่งนัก เราในฐานะมนุษย์ผู้ยังไม่ได้บรรลุธรรม ในตอนนี้ ก็สามารถนำเอาหลักธรรมข้อนี้มาปฏิบัติได้ จะทำให้เป็นที่รักใคร่ด้วยความจริงใจและเป็นที่รักแก่เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

14. บันทึกหลังการสอน

14.1 ผลการสอน

.....
.....

14.2 ปัญหา / อุปสรรค

.....
.....
.....
.....
.....
.....

14.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
(อาจารย์ศิริพรรณ คล้ายคลึง)

ลงชื่อ.....รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
(ดร.สุดารัตน์ ศรีมา)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 8

เรื่อง การเสด็จดับขันธปรินิพพาน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ชื่อหน่วย พุทธประวัติและประวัติพุทธสาวก เวลา 50 นาที

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้น ม.6

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ชื่อ – นามสกุล นางสาวสุพัตรา ทองคำ

1. สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
2. มาตรฐานการเรียนรู้
  - รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
3. ผลการเรียนรู้
  - วิเคราะห์พุทธประวัติเกี่ยวกับการบริหาร และการดำรงรักษาพระพุทธศาสนา
4. วิเคราะห์ผลการเรียนรู้
  - 4.1 ด้านความรู้
    1. วิเคราะห์พระพุทธเจ้าในฐานะเป็นมนุษย์ผู้ฝึกตนได้อย่างสูงสุด ในการตรัสรู้ การก่อตั้งวิธีการสอน การเผยแผ่พระพุทธศาสนา
    2. วิเคราะห์พุทธประวัติเกี่ยวกับการบริหาร และการดำรงรักษาพระพุทธศาสนา
  - 4.2 ด้านเจตคติ – ค่านิยม
    1. รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
    2. ความมีวินัย
    3. ใฝ่เรียนรู้
    4. มุ่งมั่นในการทำงาน
    5. ความเป็นผู้นำ
  - 4.3 ด้านทักษะ / กระบวนการ
    1. ความสามารถในการสื่อสาร: อธิบาย อภิปราย
    2. ความสามารถในการคิด: วิเคราะห์
5. จุดประสงค์การเรียนรู้
  - นักเรียนสามารถ
    1. อภิปรายการเสด็จดับขันธปรินิพพานของพระพุทธเจ้าได้
    2. วิเคราะห์การเสด็จดับขันธปรินิพพานของพระพุทธเจ้าได้
    3. สืบค้นเรื่องราวเกี่ยวกับการเสด็จดับขันธปรินิพพานของพระพุทธเจ้าได้
    4. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการเสด็จดับขันธปรินิพพานของพระพุทธเจ้า
    5. ทำงานถูกต้องตามเวลาที่กำหนดได้
6. สาระสำคัญ / ความคิดรวบยอด

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่และสั่งสอนพระศาสนาเป็นเวลา 45 ปี พระพุทธองค์ทรงตั้งพระพุทธปณิธานแน่วแน่แล้วว่า หากเหล่าพุทธบริษัท 4 คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ยังไม่เจริญมั่นคง ศาสนา

ของพระองค์ยังไม่แพร่ไพศาลไปทั่วโลกธาตุก็ดี ตรานั้น พระองค์จะยังไม่ปรินิพพานก่อน เมื่อพุทธบริษัท 4 ปฏิบัติได้ตั้งพุทธปณิธานแล้ว พระพุทธเจ้าจึงเข้าสู่ปรินิพพาน

7. สาระการเรียนรู้

1. ทรงปลงอายุสังขาร
2. เสด็จไปเมืองกุสินารา
3. ทรงแสดงสังเวชนียสถาน 4 ตำบล
4. ประทานโอวาทแก่พระอานนท์
5. โปรดสุภทัตปริพาชก
6. ปัจฉิมโอวาท
7. นิพพานและถวายพระเพลิงพุทธสรีระ
8. พระสถูปเจดีย์สถาน

8. รายละเอียดสาระการเรียนรู้

เมื่อพระผู้มีพระภาคเจ้ากำหนดพระทัย ทรงปลงพระชนมายุสังขาร ณ ปาวาลเจดีย์ ในวันมาฆะปุรณมี เพ็ญเดือน 3 ครั้งนั้น ก็บังเกิดมหัศจรรย์บันดาลพื้นแผ่นดินพุทธาธารโลกธาตุก็กัมปนาทวันไหว ประหนึ่งว่าแสดงความทุกข์ใจอาลัยในพระผู้มีพระภาคเจ้าจะเสด็จดับขันธปรินิพพานในกาลไม่นานนี้ไปอีก 3 เดือนเท่านั้น เมื่อถึงวันเพ็ญเดือน 6 พระพุทธองค์เสด็จไปเมืองกุสินารา ณ ที่นั้น ได้บรรทมอนุฐานไสยา (บรรทมแบบตะแคงขวา) ทรงแสดงสังเวชนียสถาน 4 ตำบล และประทานโอวาทแก่พระอานนท์ ได้ทรงโปรดสุภทัตปริพาชก หลังจากได้พระองค์ทรงแสดงปัจฉิมโอวาทและปรินิพพานในวันเพ็ญเดือน 6 ก่อนพุทธศักราช 80 ปี ภายหลังจากการเสด็จดับขันธปรินิพพานและถวายพระเพลิงพุทธสรีระขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ในสมัยนั้น บรรดาภิกษุทั้งหลาย เมื่อได้รับส่วนแบ่งพระบรมสารีริกธาตุต่างองค์ต่างก็จัดขบวนอันมโหฬาร อัญเชิญพระบรมสารีริกธาตุไปยังพระนครของตนด้วยเกียรติยศอันสูง แล้วให้ก่อพระสถูปเจดีย์ขึ้น บรรจุพระบรมสารีริกธาตุไว้เป็นที่สักการบูชาของมหาชน จึงปรากฏว่า มีพระสถูปเจดีย์ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ

9. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ระบุวิธีสอนหรือรูปแบบการสอนที่ใช้)

ใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกานเย

กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้

1. ครูให้นักเรียนนั่งสมาธิ พร้อมทั้งบอกประโยชน์ของการนั่งสมาธิ หลังจากนั้นเช็คชื่อนักเรียนในขณะที่นั่งสมาธิอยู่ โดยนักเรียนไม่ต้องขานรับเมื่อครูเรียกชื่อ แต่ให้ยกมือแทนเพื่อแสดงตนว่ามาเข้าเรียน
2. ครูเปิดภาพเกี่ยวกับสังเวชนียสถาน 4 ตำบล ได้แก่ สถานที่ประสูติ สถานที่ที่ตรัสรู้ สถานที่แสดงปฐมเทศนา และสถานที่ปรินิพพาน ให้นักเรียนดู พร้อมกับถามคำถามว่า จากภาพคือสังเวชนียสถานใด นักเรียนคิดว่าสังเวชนียสถาน หมายถึงอะไร และสังเวชนียสถาน 4 ตำบล มีความสำคัญอย่างไร เพื่อเชื่อมโยงเนื้อหาเข้าสู่บทเรียน
3. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้และเรื่องที่เรียนให้นักเรียนทราบ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. ครูทบทวนบทเรียนความรู้เดิมคือ พระพุทธกิจ พรรษาที่ 20-45 พร้อมกับถามคำถามทบทวนความรู้เดิม

5. ครูให้นักเรียนดูภาพ สาลวโนทยาน พร้อมกับถามนักเรียนว่า สถานที่แห่งนี้มีความสำคัญต่อพระพุทธรูปอย่างไร

6. ครูบรรยายเกี่ยวกับเรื่อง การเสด็จดับขันธปรินิพพาน ดังต่อไปนี้

1. ทรงปลงอายุสังขาร
2. เสด็จไปเมืองกุสินารา
3. ทรงแสดงสังเวชนียสถาน 4 ตำบล
4. ประทานโอวาทแก่พระอานนท์
5. โปรดสุภทัตปริพาชก
6. ปัจฉิมโอวาท
7. นิพพานและถวายพระเพลิงพุทธสรีระ
8. พระสถูปเจดีย์สถาน

7. ครูถามคำถามนักเรียน เพื่อแสดงความสามารถในการวิเคราะห์ คือ การเสด็จดับขันธปรินิพพานของพระพุทธรูป มีความสำคัญอย่างไร

กิจกรรมรวบยอด

8. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง การเสด็จดับขันธปรินิพพานของพระพุทธรูป และนักเรียนทำแบบฝึกหัดร่วมกัน

10. สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

10.1 สื่อการเรียนรู้

- Power point
- ใบความรู้ เรื่อง พุทธประวัติ ตอน ปรินิพพาน

10.2 แหล่งการเรียนรู้

- อินเทอร์เน็ต
- ห้องสมุดโรงเรียน

11. การวัดผลและประเมินผล

11.1 วิธีการวัดผล

- ตรวจแบบฝึกหัด

11.2 เครื่องมือวัดผล

- ใบงานแบบฝึกหัด

11.3 เกณฑ์การประเมินผล

- ความถูกต้องแบบฝึกหัดร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์

12. การบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่น ๆ

12.1 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..ประวัติศาสตร์..บูรณาการดังนี้

การสอดแทรกเนื้อเกี่ยวกับเรื่องราวของพุทธประวัติ ที่เกี่ยวข้องกับสังเวชนียสถาน 4 ตำบล ที่มีสถานที่ต่าง ๆ อยู่จริงตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ได้ศึกษาจากระเบียบวิธีทางประวัติศาสตร์ และมีอยู่จริงในที่ตั้งตำแหน่งในโลกปัจจุบัน

12.2 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..ภาษาไทย..บูรณาการดังนี้

ฟัง พูด อ่าน เขียน เกี่ยวกับเรื่อง การเสด็จดับขันธปรินิพพานของพระพุทธรูป อย่างสร้างสรรค์

13. คุณธรรมที่สอดแทรก

13.1 คุณธรรมในเรื่อง .....กรรม...โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้

กรรม หมายถึงการกระทำ การกระทำสิ่งใด ย่อมได้ผลเช่นนั้น แม้ว่าผลนั้นอาจจะให้ช้าหรือเร็ว ผลจะหนักหรือเบาขึ้นอยู่กับเจตนาและลักษณะของกรรมที่ได้กระทำลงไป หากกระทำแต่กรรมดี เป็นกุศลอยู่ตลอดเวลา จะส่งผลดีในปัจจุบัน อนาคต หรือหลังจากที่ไม่มีชีวิตอยู่แล้ว ได้ไปเกิดในภพภูมิที่ดี และที่สุดแห่งสร้างกรรมดี คือ การนิพพาน ดังพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

13.2 คุณธรรมในเรื่อง .....ความไม่ประมาท.....โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้

ความไม่ประมาท เป็นปัจฉิมโอวาทที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสก่อนเสด็จดับขันธปรินิพพาน ความไม่ประมาทเป็นคุณธรรมที่ให้ชีวิตดำรงอยู่ได้อย่างปลอดภัย ในชีวิตประจำวัน คนเรามีการเกิด – ดับอยู่ตลอดเวลา การดำรงชีวิตด้วยความไม่ประมาท คือต้องมีสติ สัมปชัญญะประกอบด้วยเสมอ เราในฐานะที่เป็นนักเรียน จะต้องมีความขยันหมั่นเพียร ตั้งใจเรียนด้วยความไม่ประมาท เมื่อต้องการบ้านหรืองานใดๆจะต้องรีบเตรียมและทำอย่างระมัดระวัง เพราะถ้าพลาดพลั้งไปแล้วจะโอกาสที่จะกลับมาแก้ไขย่อมเป็นไปได้ยาก เพราะเมื่อสิ่งที่ทำได้ ดับ หรือตายไปแล้ว นั่นคือการสิ้นสุดแห่งโอกาส ดังที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ว่า “*ปมาโท มจฺจุโน ปหิ*” หมายความว่า *ความประมาท เป็นทางไปสู่ความตาย*

14. บันทึกหลังการสอน

14.1 ผลการสอน

.....
.....

14.2 ปัญหา / อุปสรรค

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

14.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
(อาจารย์ศิริพรรณ คล้ายคลึง)

ลงชื่อ.....รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
(ดร.สุดารัตน์ ศรีมา)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9

เรื่อง ประวัติเอตทัคคะ พุทธสาวก พุทธสาวิกา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ชื่อหน่วย พุทธประวัติและประวัติพุทธสาวก เวลา 50 นาที

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้น ม.6

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ชื่อ – นามสกุล นางสาวสุพัตรา ทองคำ

1. สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
2. มาตรฐานการเรียนรู้
  - รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
3. ผลการเรียนรู้
  - วิเคราะห์ข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติสาวก
4. วิเคราะห์ผลการเรียนรู้
  - 4.1 ด้านความรู้
    1. วิเคราะห์ข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติสาวก
  - 4.2 ด้านเจตคติ – ค่านิยม
    1. รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
    2. ความมีวินัย
    3. ใฝ่เรียนรู้
    4. มุ่งมั่นในการทำงาน
    5. ความเป็นผู้นำ
  - 4.3 ด้านทักษะ / กระบวนการ
    1. ความสามารถในการสื่อสาร: อธิบาย อภิปราย
    2. ความสามารถในการคิด: วิเคราะห์
    3. ความสามารถในการแก้ปัญหา: -
    4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต: การทำงานร่วมกัน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการทำงาน
    5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี: สืบค้น
5. จุดประสงค์การเรียนรู้
  - นักเรียนสามารถ
    1. อภิปรายประวัติเอตทัคคะ พุทธสาวก พุทธสาวิกาได้
    2. วิเคราะห์ประวัติเอตทัคคะ พุทธสาวก พุทธสาวิกาได้
    3. สืบค้นเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติเอตทัคคะ พุทธสาวก พุทธสาวิกาได้
    4. ตระหนักและเห็นความสำคัญของข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติเอตทัคคะ พุทธสาวก พุทธสาวิกา
    5. ทำงานถูกต้องตามเวลาที่กำหนดได้

6. สารสำคัญ / ความคิดรวบยอด

เอตทัคคะ หมายถึง ผู้มีความเป็นเลิศในด้านต่างๆที่พระพุทธเจ้าทรงยกย่อง บุคคลในหมู่พุทธบริษัท 4 ที่ขัดเกลาจนบรรลุเป็นพระอรียสงฆ์ และผู้ที่ยอดเยี่ยมที่สุดในด้านต่างๆ เหล่าสาวกของพระพุทธเจ้า เดิมทีก็เป็นเพียงปุถุชนธรรมดา แต่ด้วยความตั้งใจอันแน่วแน่ ประกอบกับความพยายามอันยิ่งยวด เพื่อจะเป็นเลิศในด้านต่างๆมาหลายแสนกัป ระหว่างการรอคอยเพื่อไปสู่ความเป็นเลิศนั้น ทุกท่านได้ผ่านการทดสอบจิตใจ รวมทั้งการฝึกตนอย่างจริงจังและน่าสนใจ จึงควรค่าแก่การศึกษาข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตของพุทธสาวกและพุทธสาวิกา

7. สารการเรียนรู้

1. พระอัญญาโกณฑัญญะเถระ	9. พระมหาปชาบดีโคตรมีเถรี
2. พระสารีบุตรเถระ	10. พระเขมาเถรี
3. พระโมคคัลลานะเถระ	11. พระอุบลวรรณาเถรี
4. พระอนนรุทธเถระ	12. พระสกุลาเถรี
5. พระราหุลเถระ	13. พระโสณาเถรี
6. พระอุบาลีเถระ	14. พระปฎาจาราเถรี
7. พระอานนท์เถระ	15. พระธรรมทินนาเถรี
8. พระสีวลีเถระ	16. พระกิสาคโคตมีเถรี

8. รายละเอียดสาระการเรียนรู้

ประวัติเอตทัคคะ พุทธสาวก พุทธสาวิกา หรือบุคคลในหมู่พุทธบริษัท 4 ที่ขัดเกลาจนบรรลุเป็นพระอรียสงฆ์ ผู้มีความเป็นเลิศในด้านต่างๆที่พระพุทธเจ้าทรงยกย่อง และควรแก่การศึกษาข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตของพุทธสาวกและพุทธสาวิกา ภิกษุและภิกษุณีผู้เป็นเลิศ ได้แก่ พระอัญญาโกณฑัญญะและพระมหาปชาบดีโคตรมีเถรี ผู้เป็นเลิศด้านรัตตัญญูหรือรู้ราตรี พระสารีบุตรเถระและพระเขมาเถรี ผู้เป็นเลิศด้านปัญญามาก พระโมคคัลลานะเถระและพระอุบลวรรณาเถรี ผู้เป็นเลิศด้านมีฤทธิ์มาก พระอนนรุทธเถระและพระสกุลาเถรี ผู้เป็นเลิศด้านผู้มีจักขุทิพย์ พระราหุลเถระ ผู้เป็นเลิศด้านใคร่การศึกษา พระโสณาเถรี ผู้เป็นเลิศด้านปรารถนาความเพียร พระอุบาลีเถระและพระปฎาจาราเถรี ผู้เป็นเลิศด้านผู้ทรงพระวินัย พระอานนท์เถระ ผู้เป็นเลิศด้านพุทธอุปฐาก, มีสติ, มีคต, มีอิติ, เป็นพหูสูต พระธรรมทินนาเถรี ผู้เป็นเลิศด้านธรรมกถึก พระสีวลีเถระ ผู้เป็นเลิศด้านผู้มีลาภมาก พระกิสาคโคตรมีเถรี ผู้เป็นเลิศด้านผู้ทรงจักร์วเร้าหมอง

9. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ระบุวิธีสอนหรือรูปแบบการสอนที่ใช้)

ใช้รูปแบบการเรียนการสอนของรูปแบบจิ๊กซอว์ (Jigsaw Technic)

กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้

1. ครูให้นักเรียนนั่งสมาธิ พร้อมทั้งบอกประโยชน์ของการนั่งสมาธิ หลังจากนั้นเช็คชื่อนักเรียนในขณะที่นั่งสมาธิอยู่ โดยนักเรียนไม่ต้องขานรับเมื่อครูเรียกชื่อ แต่ให้ยกมือแทนเพื่อแสดงตนว่ามาเข้าเรียน
2. ครูแจ้งผลการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
3. ครูถามนักเรียนว่า นักเรียนมีบุคคลที่รู้จักและชื่นชมยกย่องท่านในเรื่องใดบ้าง และครูถามต่อว่า บุคคลในทางธรรมะ ที่เป็นพุทธสาวก ภิกษุและภิกษุณี นักเรียนรู้จักใครบ้างและชื่นชมยกย่องท่านในเรื่อง

ธรรมะใด และนักเรียนได้นำเอาคุณธรรมที่เป็นแบบอย่างของท่านเหล่านั้นมาใช้อย่างไร ครูอธิบายโดยย่อเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาที่เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ขั้นจัดกลุ่มผู้เรียน

4. ครูจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มละความสามารถ (เก่ง – กลาง – อ่อน) กลุ่มละ 4-5 คนเป็นกลุ่มบ้านของเรา (Home group)

ขั้นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

5. ครูมอบหมายให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาสาระและหาคำตอบในหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย โดยแต่ละคนจะได้รับเนื้อหาคนละ 4 หัวข้อ ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 เรื่อง พระอัญญาโกณฑัญญะเถระและพระมหาปชาบดีโคตมีเถรี พระสารีบุตรเถระ และพระเขมาเถรี

กลุ่มที่ 2 เรื่อง พระโมคคัลลานะเถระและพระอุบลวรรณาเถรี พระอนนรุทธเถระ และพระสกุลาเถรี

กลุ่มที่ 3 เรื่อง พระราหุลเถระและพระโสณาเถรี และพระอุบาสีเถระและพระปฏาจาราเถรี

กลุ่มที่ 4 เรื่องพระอานนทเถระและพระธรรมทินนาเถรี พระสีวลีเถระ และพระกัศยาโคตมีเถรี

ขั้นการศึกษาเนื้อหาสาระ

6. ครูให้นักเรียนในกลุ่มบ้านของเรา (Home group) แยกย้ายไปรวมกับสมาชิกกลุ่มอื่น ซึ่งได้รับเนื้อหาเดียวกัน ตั้งเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert group) ร่วมกันทำความเข้าใจเนื้อหาสาระนั้นอย่างละเอียด และร่วมกันอภิปรายหาคำตอบในหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย

ขั้นสมาชิกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเสนอความรู้

7. ครูให้สมาชิกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ กลับไปสู่กลุ่มบ้านของเรา แต่ละคนช่วยสอนเพื่อในกลุ่มให้เข้าใจในหัวข้อเรื่องที่ตนได้ศึกษาร่วมกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และร่วมกันอภิปรายหาคำตอบในหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย

ขั้นทดสอบความรู้

8. ครูให้นักเรียนทุกคนทำการทดสอบเกี่ยวกับเนื้อหาความรู้ครอบคลุมหัวข้อที่เรียน แต่ละคนจะได้คะแนนเป็นรายบุคคล แล้วรวมคะแนนของทุกคนในกลุ่มบ้านเรามารวมกัน (หาค่าเฉลี่ย) เป็นกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนรวมสูงสุด ได้รับรางวัล

กิจกรรมรวบยอด

ขั้นมอบรางวัล

9. ครูมอบรางวัลให้กับกลุ่มที่ได้คะแนนรวมสูงสุด

10. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ เรื่อง ประวัติเอตทัคคะ พุทธสาวก พุทธสาวิกาและสอดแทรกคุณธรรมที่เกี่ยวข้อง

10. สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

10.1 สื่อการเรียนรู้

- Power point

- ใบความรู้ เรื่อง ประวัติเอตทัคคะ พุทธสาวก พุทธสาวิกา

- 10.2 แหล่งการเรียนรู้
- อินเทอร์เน็ต
  - ห้องสมุดโรงเรียน
11. การวัดผลและประเมินผล
- 11.1 วิธีการวัดผล
- ทำแบบทดสอบ เรื่อง ประวัติเอตทัคคะ พุทธสาวก พุทธสาวิกา
  - สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
- 11.2 เครื่องมือวัดผล
- แบบทดสอบ เรื่อง ประวัติเอตทัคคะ พุทธสาวก พุทธสาวิกา
  - แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
- 11.3 เกณฑ์การประเมินผล
- ความถูกต้องแบบทดสอบร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
  - พฤติกรรมการทำงานกลุ่มระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
12. การบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่น ๆ
- 12.1 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..ภาษาไทย..บูรณาการดังนี้
- ฟัง พูด อ่าน และเขียนเกี่ยวกับประวัติเอตทัคคะ พุทธสาวก พุทธสาวิกา
- 12.2 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..การงานอาชีพและเทคโนโลยี..บูรณาการดังนี้
- สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับประวัติเอตทัคคะ พุทธสาวก พุทธสาวิกา
13. คุณธรรมที่สอดแทรก
- 13.1 คุณธรรมในเรื่อง .....สัจจะ....โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้
- เอตทัคคะ ที่เป็นพุทธสาวก พุทธสาวิกา ล้วนแล้วแต่มีสัจจะบารมีทั้งสิ้น จะเห็นได้ว่าคุณธรรมเรื่องสัจจะ คือการให้สัญญากับตนเองหรือการตั้งปณิธานให้แน่วแน่มั่นมีความสำคัญอย่างยิ่ง เมื่อรักษาสัญญาหรือสัจจะแล้ว ย่อมเป็นผู้นำเลื่อมใสด้วยกันทั้งสิ้น เราในฐานะผู้อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน หากมีความตั้งใจจะกระทำการสิ่งใด จงรักษาคำมั่นสัญญาเพื่อให้เป็นสัจจะแล้วกระทำการสิ่งนั้นจนบรรลุผล ก็จะเป็นผู้นำยกย่องแก่ตนและคนอื่นทั่วไปเช่นเอตทัคคะทั้งหลาย
- 13.2 คุณธรรมในเรื่อง .....ความเสียสละ.....โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้
- ความเสียสละ ถือว่าเป็นคุณธรรมพื้นฐานของการเริ่มต้นไปสู่สิ่งที่มุ่งหวังทั้งหลาย ดังเช่นเอตทัคคะ หลายท่านมีราชสมบัติมากมาย มีความรัก มีบุคคลอันเป็นที่รัก แต่เพื่อจุดมุ่งหมายทางธรรมอันสูงสุด สามารถทำให้ท่านยอมเสียสละเพื่อไปสู่จุดหมายนั้น สำหรับวัยศึกษาเล่าเรียนอย่างเรา หากนำเอาคุณธรรมข้อนี้มาปฏิบัติก็จะไปสู่จุดหมายได้ คือ การเสียสละเวลาในการนอนเพราะเกียจคร้าน การเสียสละเวลาที่จะไปเที่ยวกับเพื่อนหรือคนรัก เพื่อเตรียมตัวอ่านหนังสือสอบ ก็จะประสบความสำเร็จในการเรียนอีกทางหนึ่งได้ดียิ่ง

14. บันทึกหลังการสอน

14.1 ผลการสอน

.....
.....

14.2 ปัญหา / อุปสรรค

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

14.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
(อาจารย์ศิริพรรณ คล้ายคลึง)

ลงชื่อ.....รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
(ดร.สุดารัตน์ ศรีมา)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 10

เรื่อง ประวัติเอตทัคคะ อุบาสก อุบาสิกา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ชื่อหน่วย พุทธประวัติและประวัติพุทธสาวก เวลา 50 นาที

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้น ม.6

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ชื่อ – นามสกุล นางสาวสุพัตรา ทองคำ

1. สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
2. มาตรฐานการเรียนรู้
  - รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
3. ผลการเรียนรู้
  - วิเคราะห์ข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติสาวก
4. วิเคราะห์ผลการเรียนรู้
  - 4.1 ด้านความรู้
    1. วิเคราะห์ข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติสาวก
  - 4.2 ด้านเจตคติ – ค่านิยม
    1. รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
    2. ความมีวินัย
    3. ใฝ่เรียนรู้
    4. มุ่งมั่นในการทำงาน
    5. ความเป็นผู้นำ
  - 4.3 ด้านทักษะ / กระบวนการ
    1. ความสามารถในการสื่อสาร: อธิบาย อภิปราย
    2. ความสามารถในการคิด: วิเคราะห์
    3. ความสามารถในการแก้ปัญหา: -
    4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต: การทำงานร่วมกัน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการทำงาน
    5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี: สืบค้น
5. จุดประสงค์การเรียนรู้
  - นักเรียนสามารถ
    1. อภิปรายประวัติเอตทัคคะ อุบาสก อุบาสิกาได้
    2. วิเคราะห์ประวัติเอตทัคคะ อุบาสก อุบาสิกาได้
    3. สืบค้นเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติเอตทัคคะ อุบาสก อุบาสิกาได้
    4. ตระหนักและเห็นความสำคัญของข้อคิดและแบบอย่างการดำเนินชีวิตจากประวัติเอตทัคคะ อุบาสก อุบาสิกา
    5. ทำงานถูกต้องตามเวลาที่กำหนดได้

6. สารสำคัญ / ความคิดรวบยอด

เอตทัคคะ อุบาสก อุบาสิกา ผู้มีความเป็นเลิศในด้านต่างๆที่พระพุทธเจ้าทรงยกย่อง บุคคลในหมู่พุทธบริษัท 4 ตั้งแต่ชั้นสูงสุดแต่ไม่ได้บรรลุอรหัตต์ ได้แก่ อนาคามี สกทาคามี ลงไปถึงโสดาบันเป็นอย่างน้อย หรืออาจไม่ได้บรรลุธรรม แต่พระพุทธเจ้าก็ทรงยกย่อง ให้มีความเป็นเลิศในด้านต่างๆแตกต่างกันไป ควรแก่การศึกษาคุณธรรมและนำไปเป็นแบบอย่างที่ดีได้

7. สารการเรียนรู้

1. ตปัสสะและภัตติกะ	9. นางสุชาดา
2. อนาถบิณฑิกเศรษฐี	10. นางวิสาขา
3. จิตตคฤหบดี	11. นางขุชุตตรา
4. หัตถคคฤหบดี	12. นางสาวาวดี
5. พระเจ้ามทานามศากยะ	13. นางสุปพวาสา
6. อุคคตคฤหบดี	14. นางสุปิยา
7. สุรอมัพพัฏฐอุบาสก	15. นางกาดิยานี
8. หมอชีวกโกมารภัจจ์	16. นางกาฬิกรรชริกา

8. รายละเอียดสาระการเรียนรู้

เอตทัคคะ อุบาสก อุบาสิกา ผู้มีความเป็นเลิศในด้านต่างๆที่พระพุทธเจ้าทรงยกย่อง บุคคลในหมู่พุทธบริษัท 4 ตั้งแต่ชั้นสูงสุดแต่ไม่ได้บรรลุอรหัตต์ ได้แก่ อนาคามี สกทาคามี ลงไปถึงโสดาบันเป็นอย่างน้อย หรืออาจไม่ได้บรรลุธรรม แต่พระพุทธเจ้าก็ทรงยกย่อง ให้มีความเป็นเลิศในด้านต่างๆแตกต่างกันไป ควรแก่การศึกษาคุณธรรมและนำไปเป็นแบบอย่างที่ดีได้ ได้แก่ ตปัสสะและภัตติกะ ผู้เป็นเลิศด้านผู้ถึงสรณะก่อน และนางสุชาดา ผู้เป็นเลิศด้านผู้ถึงพระรัตนตรัยก่อน อนาถบิณฑิกเศรษฐีและนางวิสาขา ผู้เป็นเลิศด้านทายก และทายิกา จิตตคฤหบดี ผู้เป็นเลิศด้านผู้เป็นธรรมกถึก นางขุชุตตรา ผู้เป็นเลิศด้านเป็นพหูสูต หัตถคคฤหบดี ผู้เป็นเลิศด้านสงเคราะห์บริษัทด้วยสังคหวัตถุ 4 นางสาวาวดี ผู้เป็นเลิศด้านผู้อยู่ด้วยเมตตา พระเจ้ามทานามศากยะ ผู้เป็นเลิศด้านถวายทานมีรสอันประณีต นางสุปพวาสา ผู้เป็นเลิศด้านถวายของมีรสอันประณีต อุคคตคฤหบดี ผู้เป็นเลิศด้านอุปัฏฐากภิกษุสงฆ์ นางสุปิยา ผู้เป็นเลิศด้านอุปัฏฐากภิกษุใช้ สุรอมัพพัฏฐอุบาสก ผู้เป็นเลิศด้านผู้มีศรัทธาไม่หวั่นไหว นางกาดิยานี ผู้เป็นเลิศด้านผู้เลื่อมใสมั่นคง หมอชีวกโกมารภัจจ์ ผู้เป็นเลิศด้านผู้เลื่อมใสในบุคคล และนางกาฬิกรรชริกาผู้เป็นเลิศด้านผู้เลื่อมใสตามเขา

9. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ระบุวิธีสอนหรือรูปแบบการสอนที่ใช้)

ใช้รูปแบบการเรียนการสอนของรูปแบบจิ๊กซอว์ (Jigsaw Technic)

กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้

1. ครูให้นักเรียนนั่งสมาธิ พร้อมทั้งบอกประโยชน์ของการนั่งสมาธิ หลังจากนั้นเช็คชื่อนักเรียนในขณะที่นั่งสมาธิอยู่ โดยนักเรียนไม่ต้องขานรับเมื่อครูเรียกชื่อ แต่ให้ยกมือแทนเพื่อแสดงตนว่ามาเข้าเรียน
2. ครูแจ้งผลการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนทราบ
3. ครูถามนักเรียนว่า นักเรียนมีบุคคลที่รู้จักและชื่นชมยกย่องท่านในเรื่องใดบ้าง และครูถามต่อว่า บุคคลในทางธรรมะ ที่เป็นอุบาสก อุบาสิกา นักเรียนรู้จักใครบ้างและชื่นชมยกย่องท่านในเรื่องธรรมะใด และนักเรียนได้นำเอาคุณธรรมที่เป็นแบบอย่างของท่านเหล่านั้นมาใช้อย่างไร ครูอธิบายโดยย่อเพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาที่เรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ขั้นจัดกลุ่มผู้เรียน

4. ครูจัดผู้เรียนเข้ากลุ่มละความสามารถ (เก่ง – กลาง – อ่อน) กลุ่มละ 4-5 คนเป็นกลุ่มบ้านของเรา (Home group)

ขั้นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

5. ครูมอบหมายให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาสาระและหาคำตอบในหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย โดยแต่ละคนจะได้รับเนื้อหาคนละ 4 หัวข้อ ดังต่อไปนี้

กลุ่มที่ 1 เรื่อง ตปฺสสะและภัลลิกะและนางสุชาดา อนาถปิณฑิกเศรษฐี และนางวิสาขา

กลุ่มที่ 2 เรื่อง จิตตคฤหบดีและนางชูชุตตรา หัตถกคฤหบดี และนางสามาวดี

กลุ่มที่ 3 เรื่อง พระเจ้ามทานามศากยะและนางสุปวาสาอุคคตคฤหบดี และนางสุปิยา

กลุ่มที่ 4 เรื่อง สุรธัมมพัฏฐอุบาสกและนางกาตยานีหมอชิวโกมารภัจจ

และนางกาฬิกรรชริกา

ขั้นการศึกษาเนื้อหาสาระ

6. ครูให้นักเรียนในกลุ่มบ้านของเรา (Home group) แยกย้ายไปรวมกับสมาชิกกลุ่มอื่น ซึ่งได้รับเนื้อหาเดียวกัน ตั้งเป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Expert group) ร่วมกันทำความเข้าใจเนื้อหาสาระนั้นอย่างละเอียด และร่วมกันอภิปรายหาคำตอบในหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย

ขั้นสมาชิกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเสนอความรู้

7. ครูให้สมาชิกกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ กลับไปสู่กลุ่มบ้านของเรา แต่ละคนช่วยสอนเพื่อในกลุ่มให้เข้าใจในหัวข้อเรื่องที่ตนได้ศึกษาร่วมกับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และร่วมกันอภิปรายหาคำตอบในหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย

ขั้นทดสอบความรู้

8. ครูให้นักเรียนทุกคนทำการทดสอบเกี่ยวกับเนื้อหาความรู้ครอบคลุมหัวข้อที่เรียน แต่ละคนจะได้คะแนนเป็นรายบุคคล แล้วรวมคะแนนของทุกคนในกลุ่มบ้านเรามารวมกัน (หาค่าเฉลี่ย) เป็นกลุ่ม กลุ่มที่ได้คะแนนรวมสูงสุด ได้รับรางวัล

กิจกรรมรวบยอด

ขั้นมอบรางวัล

9. ครูมอบรางวัลให้กับกลุ่มที่ได้คะแนนรวมสูงสุด

10. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้ เรื่อง ประวัติเอตทัคคะ อุบาสก อุบาสิกาและสอดแทรกคุณธรรมที่เกี่ยวข้อง

10. สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

10.1 สื่อการเรียนรู้

- Power point

- ใบความรู้ เรื่อง ประวัติเอตทัคคะ อุบาสก อุบาสิกา

10.2 แหล่งการเรียนรู้

- อินเทอร์เน็ต

- ห้องสมุดโรงเรียน

11. การวัดผลและประเมินผล

11.1 วิธีการวัดผล

- ทำแบบทดสอบ เรื่อง ประวัติเอตทัคคะ อุบาสก อุบาสิกา
- สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

11.2 เครื่องมือวัดผล

- แบบทดสอบ เรื่อง ประวัติเอตทัคคะ อุบาสก อุบาสิกา
- แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

11.3 เกณฑ์การประเมินผล

- ความถูกต้องแบบทดสอบร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
- พฤติกรรมการทำงานกลุ่มระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

12. การบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่น ๆ

12.1 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..ภาษาไทย..บูรณาการดังนี้

ฟัง พูด อ่าน และเขียนเกี่ยวกับประวัติเอตทัคคะ อุบาสก อุบาสิกา

12.2 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..การงานอาชีพและเทคโนโลยี..บูรณาการดังนี้

สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับประวัติเอตทัคคะ อุบาสก อุบาสิกา

13. คุณธรรมที่สอดแทรก

13.1 คุณธรรมในเรื่อง .....สัจจะ.....โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้

เอตทัคคะ ที่เป็นอุบาสก อุบาสิกา ล้วนแล้วแต่มีสัจจะบารมีทั้งสิ้น จะเห็นได้ว่าคุณธรรมเรื่อง สัจจะ คือการให้สัญญากับตนเองหรือการตั้งปณิธานให้แน่วแน่มั่นมีความสำคัญอย่างยิ่ง เมื่อรักษาสัญญาหรือ สัจจะแล้ว ย่อมเป็นผู้นำเลื่อมใสด้วยกันทั้งสิ้น เราในฐานะผู้อยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน หากมีความตั้งใจจะกระทำ สิ่งใด จงรักษาคำมั่นสัญญาเพื่อให้เป็นสัจจะแล้วกระทำสิ่งนั้นจนบรรลุผล ก็จะเป็นผู้น่ายกย่องแก่ตนและคนอื่น ทั่วไปเช่นเอตทัคคะทั้งหลาย

13.2 คุณธรรมในเรื่อง .....ความเสียสละ.....โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้

ความเสียสละ ถือว่าเป็นคุณธรรมพื้นฐานของการเริ่มต้นไปสู่สิ่งที่มุ่งหวังทั้งหลาย ดังเช่น เอตทัคคะ หลายท่านมีราชสมบัติมากมาย มีความรัก มีบุคคลอันเป็นที่รัก แต่เพื่อจุดมุ่งหมายทางธรรมอัน สูงสุด สามารถทำให้ท่านยอมเสียสละเพื่อไปสู่จุดหมายนั้น โดยการสละราชสมบัติ การถวายทานอันยิ่งใหญ่ การทำทานอันประณีต สำหรับวัยศึกษาเล่าเรียนอย่างเรา หากนำเอาคุณธรรมข้อนี้มาปฏิบัติก็จะไปสู่จุดหมาย ได้ คือ การเสียสละเวลาในการนอนเพราะเกียจคร้าน การเสียสละเวลาที่จะไปเที่ยวกับเพื่อนหรือคนรัก เพื่อ เตรียมตัวอ่านหนังสือสอบ ก็จะประสบความสำเร็จในการเรียนอีกทางหนึ่งได้ดียิ่ง

14. บันทึกหลังการสอน

14.1 ผลการสอน

.....

.....

14.2 ปัญหา / อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

14.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
(อาจารย์ศิริพรรณ คล้ายคลึง)

ลงชื่อ.....รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
(ดร.สุดารัตน์ ศรีมา)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 11

เรื่อง พุทธธรรมเพื่อชีวิตและสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ชื่อหน่วย พุทธธรรมเพื่อชีวิตและสังคม เวลา 50 นาที

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้น ม.6

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ชื่อ – นามสกุล นางสาวสุพัชรา ทองคำ

1. สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
2. มาตรฐานการเรียนรู้
  - รู้และเข้าใจว่าพระพุทธศาสนาว่าเป็นศาสตร์แห่งการศึกษา ซึ่งเน้นความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยและวิธีการแก้ปัญหา หรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
3. ผลการเรียนรู้
  - อภิปรายความหมาย ความสำคัญและการนำหลักธรรมต่าง ๆ ไปใช้ดำเนินชีวิตได้
4. วิเคราะห์ผลการเรียนรู้
  - 4.1 ด้านความรู้
    1. วิเคราะห์พระพุทธศาสนาว่าเป็นศาสตร์แห่งการศึกษา ซึ่งเน้นความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยและวิธีการแก้ปัญหา
    2. วิเคราะห์พระพุทธศาสนาในการฝึกตนไม่ให้ประมาท มุ่งประโยชน์และสันติภาพบุคคล สังคมและโลกหรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
    3. วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือหรือแนวคิดของศาสนาที่ตนนับถือตามที่กำหนด
  - 4.2 ด้านเจตคติ – ค่านิยม
    1. รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
    2. ความมีวินัย
    3. ใฝ่เรียนรู้
    4. มุ่งมั่นในการทำงาน
    5. ความเป็นผู้นำ
  - 4.3 ด้านทักษะ / กระบวนการ
    1. ความสามารถในการสื่อสาร: อธิบาย อภิปราย
    2. ความสามารถในการคิด: วิเคราะห์
    3. ความสามารถในการแก้ปัญหา: -
    4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต: การทำงานร่วมกัน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการทำงาน
    5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี: สืบค้น
5. จุดประสงค์การเรียนรู้
  - นักเรียนสามารถ
    1. อภิปรายหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่กำหนดให้ได้
    2. วิเคราะห์หลักธรรมที่นำไปแก้ปัญหาในสังคมที่กำหนดให้ได้
    3. สืบค้นเรื่องราวเกี่ยวกับหลักธรรมที่กำหนดให้ได้

4. ตระหนักและเห็นความสำคัญของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการนำไปแก้ไขปัญหาชีวิตและสังคม

5. ทำงานถูกต้องตามเวลาที่กำหนดได้

6. สาระสำคัญ / ความคิดรวบยอด

การอยู่ร่วมกันในสังคม สมาชิกในสังคมต้องยึดมั่นในหลักธรรมซึ่งจะทำให้สังคมนั้นเกิดความสงบสุข มีความสามัคคี ยอมรับและให้ความคุ้มครองซึ่งกันและกัน การแก้ปัญหาด้วยหลักอริยสัจ 4 มีสติสัมปชัญญะ มีขันติ การละอบายมุข 6 ตลอดจนการประยุกต์หลักธรรมนำไปใช้ให้เกิดประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนา

7. สาระการเรียนรู้

1. สติ สัมปชัญญะ และขันติ
2. การแก้ปัญหาด้วยอริยสัจ 4
3. การละอบายมุข 6
4. ประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนา

8. รายละเอียดสาระการเรียนรู้

การอยู่ร่วมกันในสังคม สมาชิกในสังคมต้องยึดมั่นในหลักธรรมซึ่งจะทำให้สังคมนั้นเกิดความสงบสุข มีความสามัคคี ยอมรับและให้ความคุ้มครองซึ่งกันและกัน การแก้ปัญหาด้วยหลักอริยสัจ 4 การมีสติสัมปชัญญะ มีขันติและนำเอาหลักธรรมนี้ไปแก้ปัญหาในชีวิตได้ การละอบายมุข 6 ตลอดจนการประยุกต์หลักธรรมนำไปใช้ให้เกิดประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนา ย่อมเป็นธรรมที่ส่งเสริมให้บุคคลดำเนินชีวิตอย่างฉลาด มีความมั่นคงปลอดภัย นอกจากนี้การประพฤติดังกล่าว จะทำให้ดำรงชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม พุทธศาสนิกชนจึงควรปฏิบัติตามหลักธรรมดังกล่าว

9. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ระบุวิธีสอนหรือรูปแบบการสอนที่ใช้)

ใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบ 5 STEPTs

กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้

1. ครูให้นักเรียนนั่งสมาธิ พร้อมทั้งบอกประโยชน์ของการนั่งสมาธิ หลังจากนั้นเช็คชื่อนักเรียนในขณะที่นั่งสมาธิอยู่ โดยนักเรียนไม่ต้องขานรับเมื่อครูเรียกชื่อ แต่ให้ยกมือแทนเพื่อแสดงตนว่ามาเข้าเรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ขั้นระบุคำถาม

2. ให้นักเรียนดูภาพเกี่ยวกับปัญหาในสังคมตั้งแต่ระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และประเทศชาติ ซึ่งมีภาพ ดังนี้ ปัญหาเด็กติดเกม ปัญหาห้องน้ำในโรงเรียนสกปรก ปัญหาเด็กแว้น ปัญหาการคอร์รัปชั่น

3. ครูตั้งคำถามว่า นักเรียนทราบหรือไม่ว่าปัญหาในสังคมที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นปัญหาตั้งแต่ระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ไปจนถึงระดับประเทศชาติเกิดจากอะไร และนักเรียนคิดว่าหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาอะไรบ้างที่สามารถนำมาแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้

4. ให้นักเรียนตั้งสมมติฐานว่าการเกิดปัญหาในสังคม จะมีวิธีการหรือทางแก้ไขอย่างไร โดยการนำเอาหลักธรรมทางพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ และทำให้เกิดผลได้จริง

แสวงหาสารสนเทศ

5. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มละ 4-6 คน เพื่อวางแผนศึกษาหาข้อมูลเพื่อพิสูจน์สมมติฐาน โดยใช้หลักธรรมดังต่อไปนี้ ในการแก้ปัญหาในสังคม

1. สติ สัมปชัญญะ และขันติ

2. การแก้ปัญหาด้วยอริยสัจ 4
3. การละอบายมุข 6
4. ประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนา
6. ครูมอบหมายให้แต่ละกลุ่มรับผิดชอบหัวข้อ ดังนี้
  - กลุ่มที่ 1 ใช้หลักธรรม สติ สัมปชัญญะ และขันติ แก้ปัญหาเด็กติดเกม
  - กลุ่มที่ 2 ใช้หลักธรรม อริยสัจ 4 แก้ปัญหาห้องน้ำในโรงเรียนสกปรก
  - กลุ่มที่ 3 ใช้หลักธรรม อบายมุข 6 แก้ปัญหาเด็กแว้น
  - กลุ่มที่ 4 ใช้หลักประชาธิปไตยในพระพุทธศาสนา แก้ปัญหาการคอร์รัปชัน
7. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มไปศึกษารวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่นักเรียนคิดว่าน่าเชื่อถือได้ เช่น ห้องสมุด อินเทอร์เน็ตนักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ข้อมูลว่ามีความน่าเชื่อถือหรือไม่ โดยครูตั้งคำถามว่า นักเรียนมีหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์หลักฐานที่มีความน่าเชื่อถืออย่างไร

ขั้นสร้างองค์ความรู้

8. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มอภิปรายการแก้ปัญหาในสังคมโดยนำเอาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่กำหนดให้ ภายในกลุ่มของตนเอง
9. ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนา来解决ปัญหาในชีวิตและสังคม

ขั้นสื่อสาร

10. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเขียนอธิบายความรู้ ที่ได้จากการนำหลักธรรมมาใช้ในการแก้ปัญหาสังคม เป็นโปสเตอร์แผนผังความคิดลงในกระดาษเทา-ขาว โดยออกแบบให้สร้างสรรค์และสวยงาม
11. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน

กิจกรรมรวบยอด

ขั้นตอบแทนสังคม

12. ครูมอบหมายให้นักเรียนในห้อง สำรวจปัญหาในห้องเรียนของตนเอง พร้อมกับนำเสนอวิธีการแก้ปัญหานั้นด้วยการนำหลักธรรมทางพุทธศาสนามาใช้ในการแก้ปัญหา เป็นโปสเตอร์แผนผังความคิดลงในกระดาษเทา-ขาว โดยออกแบบให้สร้างสรรค์และสวยงาม

10. สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

- 10.1 สื่อการเรียนรู้
  - Power point
  - กระดาษเทา – ขาว

- 10.2 แหล่งการเรียนรู้
  - อินเทอร์เน็ต
  - ห้องสมุดโรงเรียน

11. การวัดผลและประเมินผล

11.1 วิธีการวัดผล

- ตรวจสอบที่ความคิด (mind mapping)
- สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และประเมินการนำเสนอหน้าชั้นเรียน

11.2 เครื่องมือวัดผล

- แบบประเมินแผนที่ความคิด (mind mapping)
- แบบประเมินการทำงานกลุ่มและการนำเสนอหน้าชั้นเรียน

11.3 เกณฑ์การประเมินผล

- ความถูกต้องแบบฝึกหัดร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
- ความถูกต้องของเนื้อหาและการนำเสนอน่าสนใจระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
- พฤติกรรมการทำงานกลุ่มระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

12. การบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่น ๆ

12.1 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..การงานงานอาชีพและเทคโนโลยี..บูรณาการดังนี้
สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา และการแก้ปัญหาในสังคม

12.2 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..วิทยาศาสตร์..บูรณาการดังนี้
การคิดวิเคราะห์ และสืบสอบหาข้อมูลด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

13. คุณธรรมที่สอดแทรก

13.1 คุณธรรมในเรื่อง .....ความสามัคคี....โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้

ปัญหาในสังคมที่เราได้ศึกษาและได้ฟังการนำเสนอจากเพื่อนนั้นมีปัญหามากมาย หากเรารู้
ตระหนักในปัญหาเหล่านั้น ก็จะทำให้เราคิดหาแนวทางในการแก้ปัญหา การคิดหาทางแก้ปัญหานี้หากคิดคนเดียว
ก็อาจจะลำบากในการแก้ปัญหา แต่หากมีความสามัคคี คิดช่วยกัน ก็จะมีพลังมากยิ่งขึ้นกว่า ดังที่วันนี้เราได้คิด
และได้แสดงให้เห็นถึงพลังนั้นแล้ว

13.2 คุณธรรมในเรื่อง .....ความศรัทธา.....โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้

หากเรามีความเชื่อ ความศรัทธาในสิ่งใดแล้ว เราย่อมสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ ต่อให้เป็น
ปัญหาระดับใดก็ตาม เช่นถ้าเราเชื่อว่า ทุกปัญหามีทางออก เราย่อมแสวงหาทางออกของปัญหาเหล่านั้น และ
ในที่สุดเราก็จะทำได้ นี่คือพลังแห่งความศรัทธา

14. บันทึกหลังการสอน

14.1 ผลการสอน

.....
.....

14.2 ปัญหา / อุปสรรค

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

14.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
(อาจารย์ศิริพรรณ คล้ายคลึง)

ลงชื่อ.....รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
(ดร.สุดารัตน์ ศรีมา)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 12

เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ชื่อหน่วย บทบาทของพระสงฆ์ เวลา 50 นาที
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้น ม.6
 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ชื่อ – นามสกุล นางสาวสุพัตรา ทองคำ

1. สาระที่ 1 ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม
2. มาตรฐานการเรียนรู้
 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
3. ผลการเรียนรู้
 วิเคราะห์บทบาทพระสงฆ์ต่อการพัฒนาสังคมประเทศชาติและการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ได้
4. วิเคราะห์ผลการเรียนรู้
  - 4.1 ด้านความรู้
    1. วิเคราะห์บทบาทพระสงฆ์ต่อการพัฒนาสังคมประเทศชาติ
  - 4.2 ด้านเจตคติ – ค่านิยม
    1. รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
    2. ความมีวินัย
    3. ใฝ่เรียนรู้
    4. มุ่งมั่นในการทำงาน
    5. ความเป็นผู้นำ
  - 4.3 ด้านทักษะ / กระบวนการ
    1. ความสามารถในการสื่อสาร: อธิบาย อภิปราย
    2. ความสามารถในการคิด: วิเคราะห์
    3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
    4. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี: สืบค้น
5. จุดประสงค์การเรียนรู้
 นักเรียนสามารถ
  1. อภิปรายบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติได้
  2. วิเคราะห์บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติได้
  3. สืบค้นเรื่องราวเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติได้
  4. ตระหนักและเห็นความสำคัญของบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ
  5. ทำงานถูกต้องตามเวลาที่กำหนด
6. สาระสำคัญ / ความคิดรวบยอด
 พระสงฆ์เป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองตั้งแต่สมัยพุทธกาลจนถึงปัจจุบัน และเป็นผู้มีวัตรปฏิบัติที่งดงาม มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย สมควรถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต พุทธศาสนิกชนจึงพึงเคารพบูชาพระสงฆ์และปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ให้ถูกต้องเหมาะสม

7. สารการเรียนรู้

1. กำเนิดพระสงฆ์
2. อริยสงฆ์กับสมมุติสงฆ์
3. การบวชและอานิสงส์จากการบวช
4. นิกายของพระสงฆ์: นิกายของพระสงฆ์ในประเทศไทย
5. พระคุณของพระสงฆ์

8. รายละเอียดสารการเรียนรู้

พระสงฆ์เป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองตั้งแต่สมัยพุทธกาลจนถึงปัจจุบัน และเป็นผู้มีวัตรปฏิบัติที่งดงาม มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย สมควรถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต พุทธศาสนิกชนจึงพึงเคารพบูชาพระสงฆ์และปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ให้ถูกต้องเหมาะสม เรื่องที่ศึกษาเกี่ยวกับพระสงฆ์มีดังนี้ กำเนิดพระสงฆ์ กล่าวถึงสมัยพุทธกาลที่เกิดมีพระสงฆ์รูปแรกคือ พระอัญญาโกณฑัญญะ ที่ได้รับการบวชจากพระวาจของพระพุทธเจ้าโดยตรงที่เรียกว่า เอหิภิกขุอุปสัมปทา จัดเป็นพิธีอุปสมบทแรกที่เกิดขึ้นในพระพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังกล่าวถึงอริยสงฆ์กับสมมุติสงฆ์ อริยสงฆ์คือพระสงฆ์ผู้สำเร็จบรรลอรหัตต์ แต่สมมุติสงฆ์คือพระสงฆ์ที่กำลังศึกษาและปฏิบัติตามทางของพระอริยะ แต่ยังมีได้บรรลุ เมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว จึงมีปุถุชนผู้ต้องการบรรลุผลนิพพานจึงออกบวชในพระพุทธศาสนาสืบต่อกันมาและที่สำคัญได้เผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอน ทำให้เห็นถึงคุณค่าของการบวชและอานิสงส์จากการบวช ปัจจุบันมีพระสงฆ์จำนวนมากในโลกและมีหลายนิกายต่างกันไป ในประเทศไทยก็เช่นกัน ดังนั้นการศึกษานิกายของพระสงฆ์ และนิกายของพระสงฆ์ในประเทศไทย จึงเป็นเรื่องสำคัญ ทั้งหลายทั้งปวงเหล่านี้ของการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์เพื่อการปฏิบัติตนได้ถูกต้องเหมาะสม ทั้งทางกาย วาจา ของเหล่าพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย

9. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ระบุนิเทศหรือรูปแบบการสอนที่ใช้)

ใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกานเย

กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้

1. ครูให้นักเรียนนั่งสมาธิ พร้อมทั้งบอกประโยชน์ของการนั่งสมาธิ หลังจากนั้นเช็คชื่อนักเรียนในขณะที่นั่งสมาธิอยู่ โดยนักเรียนไม่ต้องขานรับเมื่อครูเรียกชื่อ แต่ให้ยกมือแทนเพื่อแสดงตนว่ามาเข้าเรียน
2. ครูเปิดวิดีโอ เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ให้นักเรียนดู พร้อมกับถามคำถามว่า พระสงฆ์มีบทบาทในการพัฒนาสังคมอย่างไร บรรพชาและอุปสมบทแตกต่างกันอย่างไร คุณของพระสงฆ์มีอะไรบ้าง
3. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้และเรื่องที่เรียนให้นักเรียนทราบ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. ครูทบทวนบทเรียนความรู้เดิมคือ หลักธรรมสำคัญของพระพุทธศาสนาในการแก้ปัญหาสังคม โดยเฉพาะหลักอริยสัจ 4
5. ครูให้นักเรียนคุณภาพเกี่ยวกับ วัตรปฏิบัติของพระสงฆ์ และการประพฤติปฏิบัติของพระสงฆ์ที่ดี
6. ครูบรรยายเกี่ยวกับเรื่อง บทบาทของพระสงฆ์และการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ ดังต่อไปนี้
  1. กำเนิดพระสงฆ์
  2. อริยสงฆ์กับสมมุติสงฆ์
  3. การบวชและอานิสงส์จากการบวช
  4. นิกายของพระสงฆ์: นิกายของพระสงฆ์ในประเทศไทย
  5. พระคุณของพระสงฆ์

7. ครูถามคำถามนักเรียน เพื่อแสดงความสามารถในการวิเคราะห์ คือ อริยสงฆ์กับสมมุติสงฆ์แตกต่างกันอย่างไร ประเพณีการบวชที่นักเรียนได้พบเห็นมีลักษณะอย่างไร และนักเรียนเห็นว่าประเพณีการบวชควรเป็นอย่างไร การบวชในสมัยพุทธกาลกับปัจจุบันแตกต่างกันอย่างไร

8. ให้นักเรียนจับคู่คิดและอภิปรายคำถาม เพื่อหาคำตอบร่วมกัน

9. ครูให้นักเรียนเล่นเกมทายภาพเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาสังคมและนักเรียนตอบคำถาม

กิจกรรมรวบยอด

10. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ และนักเรียนทำแบบฝึกหัดร่วมกัน

10. สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

10.1 สื่อการเรียนรู้

- Power point

- ใบความรู้ เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

10.2 แหล่งการเรียนรู้

- อินเทอร์เน็ต

- ห้องสมุดโรงเรียน

11. การวัดผลและประเมินผล

11.1 วิธีการวัดผล

- ตรวจใบงานแบบฝึกหัดกิจกรรม

11.2 เครื่องมือวัดผล

- ใบงานกิจกรรมแบบฝึกหัด

11.3 เกณฑ์การประเมินผล

- ความถูกต้องแบบฝึกหัดร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์

12. การบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่น ๆ

12.1 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..ภาษาไทย..บูรณาการดังนี้

ฟัง พูด อ่าน เขียน เกี่ยวกับ บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

12.2 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..การงานอาชีพและเทคโนโลยี..บูรณาการดังนี้

สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับ บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

13. คุณธรรมที่สอดแทรก

13.1 คุณธรรมในเรื่อง .....หิริโอตตปปะ....โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้

หิริโอตตปปะ คือความละอายและเกรงกลัวต่อบาป จะเห็นได้ว่าบุคคลที่มีความละอายและเกรงกลัวต่อบาปจะเป็นผู้ที่พัฒนาสังคมให้เจริญยิ่งขึ้นไปได้ ดังจะเห็นได้ว่า จริยวัตรของพระสงฆ์เป็นสิ่งที่ปฏิบัติเพื่อห่างไกลจากบาปหรือความไม่ดีทั้งปวง ดังนั้นพระสงฆ์จึงเป็นผู้ที่พัฒนาสังคมได้ดียิ่ง เราในฐานะที่เป็นนักเรียนสามารถนำเอาจริยวัตรข้อที่ฆราวาสสามารถกระทำได้ มาประพฤติปฏิบัติตน นอกจากจะเป็นการพัฒนาตนเองแล้ว ยังสามารถพัฒนาสังคมได้ด้วยเช่นเดียวกัน

13.2 คุณธรรมในเรื่อง .....ศีล.....โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้

ศีล แปลว่าปกติ คือความเป็นปกติในการประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสม ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน พระสงฆ์เป็นผู้ทรงศีล คือทรงความเป็นปกติและเป็นสาธุชนที่ควรนำมาเป็นแบบอย่าง แม้ว่าเราไม่ได้รักษาศีลจำนวนเท่ากับพระสงฆ์ แต่เราก็ควรรักษาศีลเบื้องต้น นั่นคือศีล 5 อันเป็นพื้นฐานในการประพฤติปฏิบัติตนสำหรับมนุษย์ เพื่อรักษาตนให้เป็นปกติ และพัฒนาศักยภาพและการเรียนรู้ได้มากขึ้น

14. บันทึกหลังการสอน

14.1 ผลการสอน

.....
.....

14.2 ปัญหา / อุปสรรค

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

14.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
(อาจารย์ศิริพรรณ คล้ายคลึง)

ลงชื่อ.....รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
(ดร.สุดารัตน์ ศรีมา)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 13

เรื่อง การปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 ชื่อหน่วย บทบาทของพระสงฆ์ เวลา 50 นาที

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้น ม.6

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ชื่อ – นามสกุล นางสาวสุพัตรา ทองคำ

1. สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
2. มาตรฐานการเรียนรู้
  - รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
3. ผลการเรียนรู้
  - วิเคราะห์บทบาทพระสงฆ์ต่อการพัฒนาสังคมประเทศชาติและการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ได้
4. วิเคราะห์ผลการเรียนรู้
  - 4.1 ด้านความรู้
    1. วิเคราะห์การปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ที่ถูกต้องเหมาะสมได้
  - 4.2 ด้านเจตคติ – ค่านิยม
    1. รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
    2. ความมีวินัย
    3. ใฝ่เรียนรู้
    4. มุ่งมั่นในการทำงาน
    5. ความเป็นผู้นำ
  - 4.3 ด้านทักษะ / กระบวนการ
    1. ความสามารถในการสื่อสาร: อธิบาย อภิปราย
    2. ความสามารถในการคิด: วิเคราะห์
    3. ความสามารถในการแก้ปัญหา: -
    4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต: การทำงานร่วมกัน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการทำงาน
    5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี: สืบค้น
5. จุดประสงค์การเรียนรู้
  - นักเรียนสามารถ
    1. อภิปรายการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ได้
    2. วิเคราะห์การปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ได้
    3. สืบค้นเรื่องราวเกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ได้
    4. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์
    5. ทำงานถูกต้องตามเวลาที่กำหนด

6. สารสำคัญ / ความคิดรวบยอด

พระสงฆ์เป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองตั้งแต่สมัยพุทธกาลจนถึงปัจจุบัน และเป็นผู้มีวัตรปฏิบัติที่งดงาม มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย สมควรถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต พุทธศาสนิกชนจึงพึงเคารพบูชาพระสงฆ์และปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ให้ถูกต้องเหมาะสม

7. สารการเรียนรู้

1. ฐานะของพระสงฆ์
2. การเตรียมตัวเบื้องต้นก่อนไปพบพระสงฆ์
3. วิธีปฏิบัติขณะถึงที่อยู่ของพระสงฆ์
4. วิธีปฏิบัติขณะสนทนากับพระสงฆ์
5. ภาษาที่ใช้พูดกับพระสงฆ์

8. รายละเอียดสาระการเรียนรู้

พระสงฆ์เป็นผู้สืบทอดพระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองตั้งแต่สมัยพุทธกาลจนถึงปัจจุบัน และเป็นผู้มีวัตรปฏิบัติที่งดงาม มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย สมควรถือเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต พุทธศาสนิกชนจึงพึงเคารพบูชาพระสงฆ์และปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ให้ถูกต้องเหมาะสม เรื่องที่ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติพระสงฆ์ มีดังนี้ ฐานะของพระสงฆ์ซึ่งอยู่ในฐานะที่เป็นปูชนียบุคคลของพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย สมควรได้รับความเคารพสักการบูชากราบไหว้ ด้วยความเลื่อมใสศรัทธาเพราะพระสงฆ์เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติเป็นธรรม ปฏิบัติชอบยิ่ง เป็นเนืองนิตย์อันยอดเยี่ยมของชาวโลก ดังนั้นเมื่อเราพบพระสงฆ์จะต้องรู้วิธีการปฏิบัติตนที่ถูกต้องเหมาะสมว่าการเตรียมตัวเบื้องต้นก่อนไปพบพระสงฆ์ จะต้องแต่งกายอย่างไร สิ่งที่ต้องนำไปสักการบูชาจะต้องมีอะไรบ้าง เมื่อพบท่านแล้ว วิธีปฏิบัติขณะถึงที่อยู่ของพระสงฆ์จะต้องปฏิบัติอย่างไร ใช้คำพูดลักษณะใดเมื่อสนทนากับท่าน เหล่านี้พุทธศาสนิกชนพึงรู้และปฏิบัติให้ถูกต้องและเหมาะสม

9. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ระบุนิเทศหรือรูปแบบการสอนที่ใช้)

ใช้รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ (Role Playing Model)

กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้

1. ครูให้นักเรียนนั่งสมาธิ พร้อมทั้งบอกประโยชน์ของการนั่งสมาธิ หลังจากนั้นเช็คชื่อนักเรียนในขณะที่นั่งสมาธิอยู่ โดยนักเรียนไม่ต้องขานรับเมื่อครูเรียกชื่อ แต่ให้ยกมือแทนเพื่อแสดงตนว่ามาเข้าเรียน

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

2. ครูนำเสนอเหตุการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ โดยให้โจทย์ที่เป็นสถานการณ์ว่า นักเรียนกำลังจะมีงานมงคลคือพิธีทำบุญขึ้นบ้านใหม่ และนักเรียนจะต้องไปนิมนต์พระสงฆ์ที่วัดมาเจริญพุทธมนต์ในงานพิธี นักเรียนจะต้องทำอย่างไร

3. ครูให้นักเรียนในห้องร่วมกันเลือกผู้แสดง โดยแสดงเป็นพระสงฆ์ 3 รูป และเจ้าของงานพิธีทำบุญขึ้นบ้านใหม่ 1 คน ผู้ที่ต้องไปนิมนต์พระสงฆ์ 2 คน และให้เวลานักเรียนที่เป็นตัวแทนแสดงบทบาทสมมติหาข้อมูลและปรึกษากันว่าจะแสดงอย่างไร เวลา 15 นาที

4. ครูเปิด powpoint ที่เป็นรูปฉากที่วัดที่นักเรียนต้องไปนิมนต์พระสงฆ์มางานพิธีขึ้นบ้านใหม่

5. ครูให้นักเรียนที่ไม่ได้ทำการแสดง แบ่งออกเป็นกลุ่มย่อย กลุ่มละ 4-5 คน คอยสังเกตว่าเพื่อนที่ทำการแสดงนั้นปฏิบัติอย่างไร

6. ครูให้นักเรียนที่เป็นตัวแทนออกมาทำการแสดงบทบาทสมมติหน้าชั้นเรียน

7. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มย่อยร่วมกันอภิปรายในกลุ่มว่า การปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ในสถานการณ์จำลองดังกล่าว มีขั้นตอนอะไรบ้าง และมีการพูดหรือสนทนากับพระสงฆ์อย่างไร ผู้แสดงร่วมแสดงความคิดเห็นด้วย

8. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มย่อยเสนอแนะขั้นตอน หรือการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์เพิ่มเติมได้ โดยให้ผู้แสดง ทำการแสดงเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่แสดงไปแล้ว

9. นักเรียนในแต่ละกลุ่มย่อยร่วมกันอภิปราย ประเมินผลเกี่ยวกับการแสดงครั้งใหม่

กิจกรรมรวบยอด

10. นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลการอภิปรายในกลุ่มของตน และหาข้อสรุปรวม หรือการเรียนรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับความรู้สึก ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมของบุคคล

11. ครูสรุปการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์จากโจทย์สถานการณ์ ดังนี้

1. ฐานะของพระสงฆ์
2. การเตรียมตัวเบื้องต้นก่อนไปพบพระสงฆ์
3. วิธีปฏิบัติขณะถึงที่อยู่ของพระสงฆ์
4. วิธีปฏิบัติขณะสนทนากับพระสงฆ์
5. ภาษาที่ใช้พูดกับพระสงฆ์

12. ครูสอดแทรกคุณธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์

10. สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

10.1 สื่อการเรียนรู้

- Power point
- นักเรียน

10.2 แหล่งการเรียนรู้

- อินเทอร์เน็ต
- ห้องสมุดโรงเรียน

11. การวัดผลและประเมินผล

11.1 วิธีการวัดผล

- ประเมินการนำเสนอโดยแสดงบทบาทสมมุติ
- สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

11.2 เครื่องมือวัดผล

- แบบประเมินการนำเสนอโดยแสดงบทบาทสมมุติ
- แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

11.3 เกณฑ์การประเมินผล

- การนำเสนอโดยแสดงบทบาทสมมุติระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
- พฤติกรรมการทำงานกลุ่มระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

12. การบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่น ๆ

12.1 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..การงานอาชีพและเทคโนโลยี..บูรณาการดังนี้
สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์

12.2 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..ศิลปะ..บูรณาการดังนี้
การแสดงบทบาทสมมุติเกี่ยวกับ การปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์

13. คุณธรรมที่สอดแทรก

13.1 คุณธรรมในเรื่อง .....ปัญญา.....โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้

ปัญญา คือความสามารถในการคิดและพิจารณาหาสาเหตุและการแก้ปัญหาได้อย่างมีสติ จะเห็นได้ว่าเมื่อเราได้รับโจทย์ปัญหา เราจะต้องใช้ปัญญาหลายอย่างในการสืบค้นหาวิธีการหรือแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสมเกี่ยวกับกาปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์ นอกจากนี้ยังสร้างให้เกิดกระบวนการทางปัญญาที่เราสามารถคิดพิจารณาได้ต่อไปอีกว่าสิ่งใดถูกต้องเหมาะสมอย่างไร ดังนั้นการใช้ปัญญาจึงสำคัญในทุกๆสถานการณ์

13.2 คุณธรรมในเรื่อง .....ศีล.....โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้

ศีล แปลว่าปกติ คือความเป็นปกติในการประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสม ไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน พระสงฆ์เป็นผู้ทรงศีล คือทรงความเป็นปกติและเป็นสาธุชนที่ควรนำมาเป็นแบบอย่าง แม้ว่าเราไม่ได้รักษาศีลจำนวนเท่ากับพระสงฆ์ แต่เราก็ควรรักษาศีลเบื้องต้น นั่นคือศีล 5 เมื่อเราปฏิบัติตามศีล ก็จะเป็นผู้ที่มีการศึกษา พัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา และรู้หลักปฏิบัติตนกับทุกคน ทุกสถานะ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ด้วยความงามที่มาจากศีล

14. บันทึกหลังการสอน

14.1 ผลการสอน

.....

.....

14.2 ปัญหา / อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

14.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
(อาจารย์ศิริพรรณ คล้ายคลึง)

ลงชื่อ.....รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
(ดร.สุตารัตน์ ศรีมา)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 14

เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ศาสนพิธีและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ชื่อหน่วย มารยาทชาวพุทธ เวลา 50 นาที
 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้น ม.6
 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ชื่อ – นามสกุล นางสาวสุพัตรา ทองคำ

1. สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
2. มาตรฐานการเรียนรู้
 รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
3. ผลการเรียนรู้
 ฝึกมารยาทชาวพุทธเกี่ยวกับการแสดงมารยาทต่อบุคคลอื่นให้ถูกต้อง ตามหลักสัปปริสธรรม 7 และการปฏิบัติตนให้ถูกต้อง ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
4. วิเคราะห์ผลการเรียนรู้
  - 4.1 ด้านความรู้
    1. วิเคราะห์มารยาทชาวพุทธเกี่ยวกับการแสดงมารยาทต่อบุคคลอื่นให้ถูกต้อง ตามหลักสัปปริสธรรม 7 และการปฏิบัติตนให้ถูกต้อง ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
  - 4.2 ด้านเจตคติ – ค่านิยม
    1. รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
    2. ความมีวินัย
    3. ใฝ่เรียนรู้
    4. มุ่งมั่นในการทำงาน
    5. ความเป็นผู้นำ
  - 4.3 ด้านทักษะ / กระบวนการ
    1. ความสามารถในการสื่อสาร: อธิบาย อภิปราย
    2. ความสามารถในการคิด: วิเคราะห์
    3. ความสามารถในการแก้ปัญหา: -
    4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต: การทำงานร่วมกัน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการทำงาน
    5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี: สืบค้น
5. จุดประสงค์การเรียนรู้
 นักเรียนสามารถ
  1. อภิปรายมารยาทชาวพุทธ ศาสนพิธีและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาได้
  2. วิเคราะห์มารยาทชาวพุทธ ศาสนพิธีและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาได้
  3. สืบค้นเรื่องราวเกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธ ศาสนพิธีและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาได้
  4. ตระหนักและเห็นความสำคัญของมารยาทชาวพุทธ ศาสนพิธีและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
  5. ทำงานถูกต้องตามเวลาที่กำหนดได้

6. สารสำคัญ / ความคิดรวบยอด

พุทธศาสนิกชน มีแบบแผนในการประพฤติปฏิบัติ เรียกว่ามารยาทชาวพุทธ พระพุทธศาสนามีพิธีกรรมสำหรับให้พุทธศาสนิกชนได้ปฏิบัติ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อโน้มนำให้เกิดความเลื่อมใสศรัทธาที่จะปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา นอกจากนี้พุทธศาสนิกชนพึงบำเพ็ญกุศล และปฏิบัติตนในสิ่งที่ตั้งมั่นในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เพื่อน้อมรำลึกถึงพระมหากษัตริย์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

7. สารการเรียนรู้

1. มารยาทชาวพุทธ: มารยาททางกาย มารยาททางวาจา
2. ศาสนพิธี
3. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

8. รายละเอียดสาระการเรียนรู้

มารยาทชาวพุทธ หมายถึง กิริยาวาจาที่สุภาพเรียบร้อยที่พุทธศาสนิกชนพึงปฏิบัติ ได้แก่มารยาททางกาย ไม่ว่าจะเป็นการกิน การแต่งกาย การฟัง การเข้าที่ประชุม การแสดงความเคารพ มารยาททางวาจา ที่ชาวพุทธที่ดีควรมีวาจาสุภาพอ่อนโยน เว้นวจีหุจรีต 4 และพุดวจีสุจรีต 4 นอกจากมารยาทชาวพุทธที่พุทธศาสนิกชนพึงรู้และปฏิบัติแล้ว ชาวพุทธจำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับศาสนพิธี ได้แก่ กุศลพิธี บุญพิธี ทานพิธี เบ็ดเตล็ด เข้าใจการอาราธนาศีล อาราธนาธรรม การถึงพระไตรสรณะ การจัดที่บูชาพระ การจตุรุษเทียน เพื่อให้พุทธศาสนิกชนเข้าใจได้ถูกต้อง เกิดความมีระเบียบ เกิดความสบายใจ อันจะโน้มนำมาทำให้พุทธศาสนิกชนเป็นคนดี เป็นแบบอย่างที่ดีอันดีงามตลอดไป การปฏิบัติตนเป็นมารยาทชาวพุทธที่ดีนอกจากใช้ในชีวิตประจำวันแล้ว ยังนำไปปฏิบัติในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาได้อีกด้วย ซึ่งวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา และวันออกพรรษา

9. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ระบุวิธีสอนหรือรูปแบบการสอนที่ใช้)

ใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกานเย

กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้

1. ครูให้นักเรียนนั่งสมาธิ พร้อมทั้งบอกประโยชน์ของการนั่งสมาธิ หลังจากนั้นเช็คชื่อนักเรียนในขณะที่นั่งสมาธิอยู่ โดยนักเรียนไม่ต้องขานรับเมื่อครูเรียกชื่อ แต่ให้ยกมือแทนเพื่อแสดงตนว่ามาเข้าเรียน
2. ครูนำเสนอภาพมารยาทชาวพุทธ ศาสนพิธี และวันสำคัญทางศาสนา ให้นักเรียนดู พร้อมกับถามคำถามว่า มารยาทชาวพุทธ หมายถึงอะไร ศาสนพิธีมีคุณประโยชน์อย่างไร วันสำคัญทางพระพุทธศาสนามีความสำคัญอย่างไร
3. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาหลักที่เรียนให้นักเรียนทราบ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4. ครูทบทวนบทเรียนความรู้เดิมคือ บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาสังคม
5. ครูเปิด power point และบรรยายเนื้อหาประกอบภาพและวิดีโอใน power point เกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธ ศาสนพิธีและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา พร้อมกับอธิบายโดยย่อให้นักเรียนฟัง มารยาทชาวพุทธ ศาสนพิธีและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ดังนี้

1. มารยาทชาวพุทธ: มารยาททางกาย มารยาททางวาจา
2. ศาสนพิธี
3. วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

6. ครูให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 3 กลุ่ม กลุ่มละ 6-8 คน ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธ ศาสนพิธี และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา สรุปลงเป็นแผนผังความคิด mind map โดยให้สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต แต่ละกลุ่มรับผิดชอบ หัวข้อเรื่องที่ต้องศึกษา ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เรื่อง มารยาทชาวพุทธ: มารยาททางกาย มารยาททางวาจา

กลุ่มที่ 2 เรื่อง ศาสนพิธี

กลุ่มที่ 3 เรื่อง วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

7. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงาน ตามลำดับกลุ่ม 1-3

8. ครูซักถามนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ เช่น

1) ผู้มีมารยาททำให้ประสบความสำเร็จในการทำกิจทั้งปวงอย่างไร จงอภิปราย

2) นักเรียนสังเกตเห็นว่าคนในปัจจุบันมีมารยาทในการปฏิบัติต่อผู้อื่นดีขึ้นหรือเสื่อมทรามลง

จงอภิปราย

3) วันเข้าพรรษามีความเป็นมาอย่างไร ในชุมชนของนักเรียนมีกิจกรรมใดบ้างที่ทำในเทศกาล

เข้าพรรษา

9. ครูให้นักเรียนตอบคำถามและยกตัวอย่างเหตุการณ์ในหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย โดยอธิบายให้

ชัดเจน

10. ครูให้นักเรียนช่วยกันระดมความคิดและวิเคราะห์เกี่ยวกับมารยาทชาวพุทธ ศาสนพิธี วันสำคัญ

ทางพระพุทธศาสนา

11. ครูกล่าวชมเชยในประเด็นที่น่าเสนอชัดเจน น่าสนใจ และให้คำแนะนำ แล้วครูอธิบายเพิ่มเติม

12. ในขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมในการทำงานและการนำเสนอผลงาน

ของนักเรียนตามแบบประเมินพฤติกรรมในการทำงานเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

กิจกรรมรวบยอด

13. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง มารยาทชาวพุทธ ศาสนพิธีและวันสำคัญทาง

พระพุทธศาสนา และทำแบบฝึกหัดหลังเรียน

10. สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้

10.1 สื่อการเรียนรู้

- Power point

- แบบฝึกหัด

10.2 แหล่งการเรียนรู้

- อินเทอร์เน็ต

- ห้องสมุดโรงเรียน

11. การวัดผลและประเมินผล

11.1 วิธีการวัดผล

- ตรวจสอบแผนที่ความคิด (mind mapping)

- สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม และประเมินการนำเสนอหน้าชั้นเรียน

11.2 เครื่องมือวัดผล

- แบบประเมินแผนที่ความคิด (mind mapping)

- แบบประเมินการทำงานกลุ่มและการนำเสนอหน้าชั้นเรียน

11.3 เกณฑ์การประเมินผล

- ความถูกต้องแบบฝึกหัดร้อยละ 60 ผ่านเกณฑ์
- ความถูกต้องของเนื้อหาและการนำเสนอน่าสนใจระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
- พฤติกรรมการทำงานกลุ่มระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์

12. การบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่น ๆ

12.1 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..การงานอาชีพและเทคโนโลยีและเทคโนโลยี..บูรณาการครั้งนี้สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับ มารยาทชาวพุทธ ศาสนพิธีและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาโดยใช้ระบบ Search engin

12.2 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..ภาษาไทย.บูรณาการครั้งนี้

ฟัง พูด อ่าน เขียน เกี่ยวกับ มารยาทชาวพุทธ ศาสนพิธีและวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา

13. คุณธรรมที่สอดแทรก

13.1 คุณธรรมในเรื่อง .....ความศรัทธา....โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้

ความศรัทธาเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้บุคคลประพฤติปฏิบัติตนตามในทางที่ถูกต้อง ดังนั้น ศาสนพิธีจึงเป็นเพียงเบื้องต้นที่แสดงให้เห็นถึงพลังศรัทธาของชาวพุทธ เราในฐานะที่เป็นพุทธศาสนิกชน หากปฏิบัติใดๆด้วยศรัทธาเป็นเบื้องต้นแล้ว การกระทำต่อมาย่อมเป็นกุศลในทุกๆศาสนาพิธีและวันสำคัญทางพุทธศาสนาเสมอ

13.2 คุณธรรมในเรื่อง .....ทาน.....โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้

ในศาสนาพิธี และวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา การให้ทานเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อแสดงถึงการสละออกของสิ่งของและตัวตน พระพุทธศาสนาไม่สอนให้บุคคลยึดติดแม้กระทั่งตัวตนของตนเอง แต่การให้ทานเป็นจุดเริ่มต้นของการยึดในกุศลกันเพื่อประกอบแต่กรรมดี สุดท้ายจึงมีปัญญาและละได้ เรานักเรียนหมั่นสละเวลาเพื่อทำทาน ที่ไปถึงแก่นของการละตัวตนได้ในขณะที่อายุน้อย จะเป็นทานในงานพิธี หรือทานในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาก็ถือว่าเป็นกุศลทั้งสิ้น

14. บันทึกหลังการสอน

14.1 ผลการสอน

.....
.....

14.2 ปัญหา / อุปสรรค

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

14.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
(อาจารย์ศิริพรรณ คล้ายคลึง)

ลงชื่อ.....รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
(ดร.สุดารัตน์ ศรีมา)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 15

เรื่อง การบริหารจัดการและเจริญปัญญา

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 ชื่อหน่วย การบริหารจัดการและเจริญปัญญา เวลา 50 นาที

กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้น ม.6

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ชื่อ – นามสกุล นางสาวสุพัตรา ทองคำ

1. สาระที่ 1 ศาสนา ศิลธรรม จริยธรรม
2. มาตรฐานการเรียนรู้
  - รู้และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
3. ผลการเรียนรู้
  - มีทักษะในการทำสมาธิแบบอานาปานสติ ปัญญาแบบวิปัสสนากรรมฐาน และสวดมนต์ทำนองสรภัญญะพร้อมทั้งคำแปลได้ถูกต้อง
4. วิเคราะห์ผลการเรียนรู้
  - 4.1 ด้านความรู้
    1. อธิบายการทำสมาธิแบบอานาปานสติ ปัญญาแบบวิปัสสนากรรมฐาน และสวดมนต์ทำนองสรภัญญะพร้อมทั้งคำแปลได้ถูกต้อง
  - 4.2 ด้านเจตคติ – ค่านิยม
    1. รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
    2. ความมีวินัย
    3. ใฝ่เรียนรู้
    4. มุ่งมั่นในการทำงาน
    5. ความเป็นผู้นำ
  - 4.3 ด้านทักษะ / กระบวนการ
    1. ความสามารถในการสื่อสาร: อธิบาย อภิปราย
    2. ความสามารถในการคิด: วิเคราะห์
    3. ความสามารถในการแก้ปัญหา: -
    4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต: การทำงานร่วมกัน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในการทำงาน
    5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี: สืบค้น
5. จุดประสงค์การเรียนรู้
  - นักเรียนสามารถ
    1. อธิบายการบริหารจิตและเจริญปัญญาได้
    2. ฝึกการบริหารจิตและเจริญปัญญาได้
    3. สืบค้นเรื่องราวเกี่ยวกับวิธีการบริหารจิตและเจริญปัญญาได้
    4. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการบริหารจิตและเจริญปัญญา
    5. ทำงานถูกต้องตามเวลาที่กำหนดได้

6. สารสำคัญ / ความคิดรวบยอด

ปัญหาทางจิตใจของประชาชนในสังคมปัจจุบัน มีสาเหตุมาจากสภาพสังคมที่มีการแข่งขันกัน ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างไม่หยุดยั้ง และปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆ เราสามารถป้องกันและแก้ไขหาทางจิตได้ด้วยการบริหารจัดการ โดยการสร้างสมาธิ ฝึกปฏิบัติพุทธานุสสติ และเจริญปัญญาตามหลักปณมสนิการ เพื่อให้จิตใจสงบเข้มแข็งและมีปัญญารู้จักคิดให้ถูกทาง

7. สารการเรียนรู้

1. ปัญหาทางจิตของคนในสังคมปัจจุบัน
2. ความหมายของสมาธิ
3. ประโยชน์ของการฝึกสมาธิ
4. การฝึกสมาธิด้วยพุทธานุสสติ
5. การเจริญปัญญา
6. การเจริญปัญญาตามหลักปณมสนิการ

8. รายละเอียดสาระการเรียนรู้

ปัญหาทางจิตใจของประชาชนในสังคมปัจจุบัน มีสาเหตุมาจากสภาพสังคมที่มีการแข่งขันกัน ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างไม่หยุดยั้ง และปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆ เราสามารถป้องกันและแก้ไขหาทางจิตได้ด้วยการบริหารจัดการ โดยการสร้างสมาธิ ฝึกปฏิบัติพุทธานุสสติ และเจริญปัญญาตามหลักปณมสนิการ เพื่อให้จิตใจสงบเข้มแข็งและมีปัญญารู้จักคิดให้ถูกทาง โดยการศึกษา ปัญหาทางจิตของคนในสังคมปัจจุบัน การฝึกสมาธิด้วยพุทธานุสสติ อันเป็นหนึ่งใน 10 ของอนุสติ กล่าวคือ การตั้งใจระลึกถึงพระพุทธรูป จะทำให้จิตใจไม่ฟุ้งซ่านซัดส่าย มีสมาธิตั้งมั่นอยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การเจริญปัญญาเพื่อให้รอบรู้สิ่งที่ควรรู้ รอบรู้สิ่งที่ประโยชน์ การเจริญปัญญาเป็นการทำให้เกิดความรู้ มีความคิด ความฉลาด สามารถวิเคราะห์ได้รวดเร็วและถูกต้อง ซึ่งบ่อเกิดของปัญญาคือการฟัง การคิด และการลงมือปฏิบัติ นอกจากนี้ การเจริญปัญญาตามหลักปณมสนิการ คือ การคิดให้ถูกวิธี การคิดมีระเบียบ คิดมีเหตุผล คิดให้เกิดผล ก็เป็นการเจริญปัญญาอีกทางหนึ่งด้วยเช่นกัน

9. กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ระบุวิธีสอนหรือรูปแบบการสอนที่ใช้)

ใช้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของกานเย

กิจกรรมนำเข้าสู่การเรียนรู้

1. ครูให้นักเรียนนั่งสมาธิ พร้อมทั้งเปิดดนตรีสมาธิให้นักเรียนฟังขณะนั่งสมาธิ หลังจากนั้นเช็คชื่อนักเรียนในขณะที่นั่งสมาธิอยู่ โดยนักเรียนไม่ต้องขานรับเมื่อครูเรียกชื่อ แต่ให้ยกมือแทนเพื่อแสดงตนว่ามาเข้าเรียน
2. ครูเปิด video เกี่ยวกับปัญหาทางจิต และผลจากปัญหาทางจิตของคนในสังคมปัจจุบันให้นักเรียนดู พร้อมกับถามคำถามว่า ปัจจุบันปัญหาเหล่านี้เกี่ยวข้องกับจิตใจอย่างไร และผลกระทบที่มาจากปัญหาทางจิตต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคมอย่างไร
3. ครูนำเสนอภาพการบริหารจิตและเจริญปัญญา ให้นักเรียนดู พร้อมกับถามคำถามว่า ถ้านักเรียนได้ฝึกบริหารจิตจนเกิดสมาธิแล้วจะเกิดประโยชน์ต่อตัวนักเรียนอย่างไรบ้าง นักเรียนมีวิธีการฝึกสมาธิโดยใช้พุทธานุสสติอย่างง่ายได้อย่างไรบ้าง นักเรียนใช้ประโยชน์จากการเจริญปัญญาในเรื่องใดบ้าง
4. ครูแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาหลักที่เรียนให้นักเรียนทราบ

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

5. ครูทบทวนบทเรียนความรู้เดิมคือ มารยาทชาวพุทธ ศาสนพิธีและวันสำคัญทางพุทธศาสนาโดยเชื่อมโยงเข้ากับเรื่อง การบริหารจัดการและเจริญปัญญา เพื่ออธิบายเข้าสู่บทเรียนต่อไป
6. ครูเปิด วิดีโอใน power point เกี่ยวกับการบริหารจัดการและเจริญปัญญา และอธิบายเพิ่มเติม ดังนี้
  1. ปัญหาทางจิตของคนในสังคมปัจจุบัน
  2. ความหมายของสมาธิ
  3. ประโยชน์ของการฝึกสมาธิ
  4. การฝึกสมาธิด้วยพุทธานุสสติ
  5. การเจริญปัญญา
  6. การเจริญปัญญาตามหลักปณมสนิการ
7. ครูให้นักเรียนทุกคนนั่งเป็นกลุ่มล้อมเป็นวงกลมใหญ่ เพื่อฝึกการบริหารจิตและเจริญปัญญา ด้วยการฝึกสมาธิด้วยพุทธานุสสติ แบบอานาปานสติ (กำหนดลมหายใจเข้า – ออก)
8. ครูให้นักเรียน 2-3 คน บอกความรู้สึกหลังจากที่ได้ฝึกการบริหารจิตและเจริญปัญญา
9. ครูถามนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับ การบริหารจัดการและเจริญปัญญา เช่น
  - 1) นักเรียนได้ฝึกบริหารจิตจนเกิดสมาธิแล้วจะเกิดประโยชน์ต่อตัวนักเรียนอย่างไรบ้าง
  - 2) นักเรียนจะใช้ประโยชน์จากการเจริญปัญญาในเรื่องใดบ้าง
10. ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ให้ครูสังเกตพฤติกรรมนักเรียน

กิจกรรมรวบยอด

11. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปความรู้เรื่อง การบริหารจัดการและเจริญปัญญา จากการฝึกปฏิบัติจริง และครูสอดแทรกคุณธรรม
10. สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้
  - 10.1 สื่อการเรียนรู้
    - Power point
  - 10.2 แหล่งการเรียนรู้
    - อินเทอร์เน็ต
    - ห้องสมุดโรงเรียน
11. การวัดผลและประเมินผล
  - 11.1 วิธีการวัดผล
    - สังเกตพฤติกรรมกรรมการฝึกบริหารจิตและเจริญปัญญา
  - 11.2 เครื่องมือวัดผล
    - แบบสังเกตพฤติกรรมกรรมการฝึกบริหารจิตและเจริญปัญญา
  - 11.3 เกณฑ์การประเมินผล
    - พฤติกรรมการฝึกบริหารจิตและเจริญปัญญาระดับคุณภาพ 2 ผ่านเกณฑ์
12. การบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่น ๆ
  - 12.1 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..การงานอาชีพและเทคโนโลยีและเทคโนโลยี..บูรณาการครั้งนี้สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับ การบริหารจัดการและเจริญปัญญา โดยใช้ระบบ Search engin
  - 12.2 การบูรณาการกับกลุ่มสาระ ..ภาษาไทย..บูรณาการครั้งนี้ ฟัง พูด อ่าน เขียน เกี่ยวกับ การบริหารจัดการและเจริญปัญญา

13. คุณธรรมที่สอดแทรก

13.1 คุณธรรมในเรื่อง .....สมาธิ....โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้

การฝึกสมาธิ เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะสมาธิทำให้คนมีสติอยู่ได้นาน เมื่อมีความรู้ใดๆก็สามารถดึงเอาออกมาใช้ได้อย่างฉลาด สมาธิคือพื้นฐานของการจดจ่อ แน่วแน่ในสิ่งที่ทำ ซึ่งจะช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหาทางจิตได้

13.2 คุณธรรมในเรื่อง .....ปัญญา.....โดยครูสอดแทรกแนวคิดดังนี้

ปัญญามีคุณค่าแก่ชีวิต ผู้ที่มีปัญญาเท่ากับมีสิ่งประเสริฐอยู่กับตน ปัญญาก่อให้เกิดความเจริญแก่โลก ทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองและความสำเร็จในชีวิต ที่สำคัญทำให้เกิดความสุขในชีวิต ดังนั้น เรา นักเรียนที่อยู่ในวัยเรียนจึงควรที่ฝึกเจริญปัญญาอย่างสม่ำเสมอ

14. บันทึกหลังการสอน

14.1 ผลการสอน

.....
.....

14.2 ปัญหา / อุปสรรค

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

14.3 ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไข

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ.....หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้
(อาจารย์ศิริพรรณ คล้ายคลึง)

ลงชื่อ.....รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
(ดร.สุดารัตน์ ศรีมา)

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือวัดและประเมินผล
แบบฝึกหัดประกอบแผนการจัดการเรียนรู้

แบบทดสอบก่อนเรียน
วิชา พระพุทธศาสนากับการแก้ปัญหาชีวิต 1 รหัสวิชา ส 33205
เวลา 30 นาที

*****

คำสั่ง จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. เหตุการณ์ในข้อมดเกิดขึ้นเมื่อเจ้าชายสิทธัตถะประสูติได้ 5 วัน
  1. อสิตดาบสเข้ามาเยี่ยม
  2. พระราชมาดาสิ้นพระชนม์
  3. พรหมณ์ 108 คน มาทำนายลักษณะ
  4. พระราชบิดาอภิษกกับนางปชาบดีโคตมี
2. ข้อใดไม่ใช่สถานภาพทางสังคมที่เด่นชัดของเจ้าชายสิทธัตถะ
  1. ทรงเป็นผู้ปรีชาสามารถเฉลียวฉลาดเป็นเยี่ยม
  2. ทรงเป็นผู้มีความบกพร่องทางร่างกายบางประการ
  3. อยู่ในวรรณกษัตริย์ทั้งฝ่ายบิดาและมารดา
  4. ทรงเป็นรัชทายาทปกครองบ้านเมืองแทนพระเจ้าสุทโธทนะ
3. ข้อใดเป็นเหตุผลสำคัญที่พระเจ้าสุทโธทนะต้องการให้เจ้าชายสิทธัตถะครองราชสมบัติ
  1. เพราะราชสกุลของพระองค์ไม่เคยมีพระนั้กับเลย
  2. เพราะพระองค์มีพระราชโอรสพระองค์เดียว
  3. เพราะต้องการให้เจ้าชายสิทธัตถะกอลกั้เอกราชจากแคว้นโกศล
  4. เพราะต้องการให้เจ้าชายสิทธัตถะเป็นจักรพรรดตามคำทำนาย
4. การศึกษาพุทธประวัติให้ังคิดมากมาย *ยกเว้น* ข้อใด
  1. ทำให้ทราบวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา
  2. ทำให้ทราบพุทธประวัติและประวัติสาวก
  3. ทำให้ทราบถึงจำนวนคนที่นับถือพระพุทธศาสนา
  4. ทำให้รู้จักนำหลักธรรมของพระองค์มาใช้ในชีวิตประจำวัน
5. เจ้าชายสิทธัตถะทรงได้รับการศึกษาครั้งแรกจากสำนักของใคร

1. อสิตดาบส	2. อาฬารดาบส
3. อุทกดาบส	4. วิศวามิตร
6. ความรู้ทางธรรมชั้นสูงสุดที่เจ้าชายสิทธัตถะทรงได้รับก่อนเสด็จออกบรรพชา คืออะไร

1. ฤคเวท	2. ไตรเพท
3. โหราศาสตร์	4. ศิลปศาสตร์ 18 ประการ
7. เหตุผลใดที่สำคัญที่สุดซึ่งทำให้เจ้าชายสิทธัตถะเสด็จออกบรรพชา
  1. เพื่อแสวงหาสัจธรรม
  2. เพื่อแสวงหาโลกิยธรรม
  3. เพื่อให้เป็นไปตามที่โณนทัณญะพรหมณ์ได้พนากรณ์ไว้
  4. ทอดพระเนตรเห็นเทวทูตทั้ง 4 คือ คนแก่ คนเจ็บ คนตาย และสมณะ

8. การเสด็จออกบรรพชาของเจ้าชายสิทธัตถะจะตรงกับหลักปฏิบัติอาศรม 4 ของศาสนาพราหมณ์ - ฮินดู ในข้อใด
1. คฤหัสถ์
  2. วานปรีสถ์
  3. สันยาสิ
  4. สันยาสิ
9. ถ้าพิจารณาถึงเหตุผลเพื่อความเป็นธรรมทางสังคมแล้ว สาเหตุสำคัญที่สุดที่เจ้าชายสิทธัตถะออกบรรพชา คือข้อใด
1. ทรงต้องการยกเลิกวรรณะ 4
  2. ทรงเสียดายพระทัยที่ไม่ได้ครองราชย์
  3. ทรงเยื่อหน่วยการเอาวัดเอาเปรียบ
  4. ทรงไม่เห็นด้วยกับนโยบายทางด้านเศรษฐกิจ
10. ถ้ามองถึงสถานภาพทางสังคมของเจ้าชายสิทธัตถะในขณะนั้นแล้ว พระองค์ทรงอยู่ในสถานภาพใด
1. เป็นเจ้าชายน้อยผู้น่ารัก
  2. เป็นพระราชกุมารของ 2 แคว้น
  3. มกุฎราชกุมารผู้สืบทอดสันตติวงศ์
  4. ถูกทุกข้อ
11. ปัญจวคีย์รูปใดที่มีความสามารถด้านโหราศาสตร์
1. พระวัปปะ
  2. พระภัททิยะ
  3. พระอัสสชิ
  4. พระโกณฑัญญะ
12. พราหมณ์ 8 คน ที่ทำนายลักษณะของเจ้าชายสิทธัตถะได้ถูกต้องที่สุด คือใคร
1. สุทัตตพราหมณ์
  2. สุยามพราหมณ์
  3. ลักษณะพราหมณ์
  4. โภณฑัญญะพราหมณ์
13. ปัญจวคีย์รูปใดที่บรรลุนิพพานขั้นโสดาบันเป็นคนแรก
1. พระวัปปะ
  2. พระมหานามะ
  3. พระอัสสชิ
  4. พระโกณฑัญญะ
14. พระโกณฑัญญะได้รับยกย่องว่าเป็นเลิศทางด้านใด
1. พหูสูต
  2. รัตตัญญู
  3. ปัญญา
  4. ธรรมกถึก
15. คุณธรรมข้อใดของพระอัญญาโกณฑัญญะที่นักเรียนสมควรยึดเป็นแบบอย่างที่ดี
1. เป็นผู้ยอมรับเหตุผล
  2. เป็นผู้มักน้อยสันโดษ
  3. เป็นผู้หมั่นศึกษาเล่าเรียน
  4. เป็นผู้เชื่อมั่นในตนเองสูง
16. เหตุที่ปัจเจกคิณีได้รับการแสดงปฐมเทศนาจากพระพุทธเจ้าก่อนใครอื่น เพราะเหตุผลใด
1. เนยยะ
  2. ปทปรมะ
  3. อุคฆติตัญญู
  4. ผู้มีอุการะคุณ
17. ข้อใดคือพระราชบิดาและพระราชมารดาของพระนางมหาปชาบดี
1. พระเจ้าอัญชนะ - พระนางมายา
  2. พระเจ้าสุทโธทนะ - พระนางมายา
  3. พระเจ้าอัญชนะ - พระนางยโสธรา
  4. พระเจ้าพิมพิสาร - พระนางกิสาคโคตมี
18. พระนางมหาปชาบดีโคตมีได้บวชเป็นพระภิกษุณี ด้วยวิธีใด
1. รับครุธรรม 18
  2. รับศีล 311 ข้อ
  3. เอหิภิกขุอุปสัมปทา
  4. รับศีล 8 จากพระสงฆ์
19. ครั้งแรกสุดที่พระพุทธเจ้าจะไม่ทรงอนุญาตให้สตรีบวช แต่ผู้ที่สนับสนุนให้พระนางปชาบดีได้บวช คือใคร
1. พระราหุล
  2. พระอานนท์
  3. พระสารีบุตร
  4. พระอัญญาโกณฑัญญะ

20. ข้อใดคือเหตุผลที่พระพุทธเจ้าทรงยอมรับให้พระนางปชาบดีเข้ามาบวชในพุทธศาสนา
  1. ทรงเห็นแก่คำขอร้องของพระอานนท์
  2. ทรงเห็นว่าพระนางปลงผมและห่มผ้ากาสาวพัสตร์แล้ว
  3. ทรงเห็นว่าพระนางยอมปฏิบัติตามครุธรรม 8 ประการ
  4. ทรงเห็นว่าพระนางมีอุปการะคุณต่อพระองค์มาก่อน
21. คุณธรรมของพระนางมหาปชาบดีโคตมี ข้อใดควรถือเป็นแบบอย่างที่สุด
  1. มีความฉลาด
  2. แสดงธรรมละเอียด
  3. มีความพยายามและอดทน
  4. มีความศรัทธาในพระพุทธเจ้ามาก
22. ข้อใดมาใช้ความปรารถนาของพระเจ้าพิมพิสารที่ตั้งใจไว้ก่อนขึ้นครองราชสมบัติ
  1. ขอให้ได้รับรู้ธรรมของพระอรหันต์นั้น
  2. ขอให้บรรลุธรรมถึงขั้นพระอรหันต์
  3. ขอให้พระอรหันต์นั้นทรงแสดงธรรมโปรดพระองค์
  4. ขอให้อรหันต์สามมาสัมพุทธเจ้าเข้าสู่แคว้นแคว้น
23. กษัตริย์พระองค์แรกที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมโปรด คือใคร
  1. พระเจ้าอัญชนะ
  2. พระเจ้าพิมพิสาร
  3. พระเจ้าอชาตศัตรู
  4. พระเจ้าสุทโธทนะ
24. ลัทธิวัน มีความสำคัญอย่างไร
  1. สถานที่ที่พระพุทธเจ้าแสดงปฐมเทศนา
  2. สถานที่ที่พระพุทธเจ้าแสดงธรรมโปรดชฎิล 3 พี่น้อง
  3. สถานที่ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมโปรดพระเจ้าพิมพิสารและบริวาร
  4. สถานที่ที่พระเจ้าพิมพิสารประทานเป็นวัดแห่งแรกในพระพุทธศาสนา
25. วัดใดที่พระเจ้าพิมพิสารสร้างถวายในพระพุทธศาสนา
  1. วัดพระเชตุวัน
  2. วัดบุพพาราม
  3. วัดเวฬุวัน
  4. วัดตโปราม

*****

ชื่อ - สกุล _____
 ชั้น _____ เลขที่ _____

แบบฝึกหัด พุทธประวัติ
 ตอน ศากยวงศ์ - ก่อนตรัสรู้

จงเติมข้อความลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

1. ศากยวงศ์ สืบเชื้อสายมาจากบรรพบุรุษแรกเริ่ม คือใคร _____
2. ชื่อ นครกบิลพัสดุ์ มาจากที่ใด _____
3. สักกะ แปลว่าอะไร _____
4. พระบรมโพธิสัตว์ ก่อนประสูติเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ และตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า เกิดเป็นเทพอยู่สวรรค์ชั้นใด _____
5. ปัญจมหาวิโลกนะ หมายถึง _____
 _____
6. อาสภิวาจา หมายถึง _____
 เกิดขึ้นเมื่อใด _____
7. สหชาติ คืออะไร _____
 มีอะไรบ้าง _____
 _____
8. คนแรกที่บอกว่า เจ้าชายสิทธัตถะจะได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือใคร _____
9. เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะประสูติได้ 5 วัน เกิดเหตุการณ์สำคัญใด _____
10. เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะประสูติได้ 7 วัน เกิดเหตุการณ์สำคัญใด _____
11. พระนางปชาบดี โคตมี เกี่ยวข้องอย่างไรกับพระพุทธเจ้า _____
12. พระกุมารสิทธัตถะ ทรงบรรลุปฐมฌานเมื่ออายุเท่าไร _____ และบรรลุนในวันใด _____
 _____
13. พระสิทธัตถะกุมาร ได้ทรงศึกษาศิลปวิทยาที่สำนักของใคร เป็นสำนักแรก _____
14. พระบิดาของเจ้าชายสิทธัตถะมีชื่อว่า _____
15. พระมารดาของเจ้าชายสิทธัตถะมีชื่อว่า _____
16. พระชายาของเจ้าชายสิทธัตถะมีชื่อว่า _____
17. เทวทูตทั้ง 4 ได้แก่ _____
18. เจ้าชายสิทธัตถะทรงอภิเษกสมรสเมื่อพระชันษา _____ ปี
19. เจ้าชายสิทธัตถะได้ทรงสดับคุณบทพระนิพพานว่า _____
 _____

หมายความว่า _____
 ได้ฟังจากใคร _____

20. เจ้าชายสิทธัตถะออกบรรพชาเมื่อพระชันษา _____ ปี
21. พระโอรสของเจ้าสิทธัตถะชื่อ _____
22. ผู้ที่พาเจ้าชายสิทธัตถะหนีออกบรรพชาคือ _____ พร้อมกับม้าชื่อ _____
23. พญามารผู้ขัดขวางการออกบรรพชาของเจ้าชายสิทธัตถะ คือ _____
24. เจ้าชายสิทธัตถะทรงบรรพชาที่ใด _____
25. พระเกศาของพระพุทธเจ้าอยู่ที่ใด _____
26. ผู้ที่รับผ้าทรงเมื่อยังเป็นคฤหัสถ์ของเจ้าชายสิทธัตถะไปไว้ที่ ทุสสเจตีย์ พรหมโลกสถานคือ _____
- _____
27. ภายหลังกบฏแล้ว พระสิทธัตถะ เสวยบรรพชาอยู่ที่ใด _____
28. ภายหลังกบฏ พระสิทธัตถะได้งดอาหารเป็นเวลา _____ วัน และเริ่มเสวยอาหารวันที่ _____
29. ราชาธิปไตยแห่งแคว้นมคธ คือ _____
30. พระสิทธัตถะได้ทรงศึกษาในสำนักแรกคือที่ใด _____ มีพระอาจารย์ชื่อ _____
31. การบำเพ็ญทุกรกิริยาของพระเจ้าแบ่งออกเป็น _____ วาระ คือ _____
- _____
- _____
32. พระสุบิน 5 ข้อของพระพุทธเจ้า มีอะไรบ้าง และหมายความว่าอะไร
1. _____
  2. _____
  3. _____
  4. _____
  5. _____
33. หลังจากบำเพ็ญทุกรกิริยา พระพุทธเจ้าทรงเสวยอะไร _____ และใครเป็นผู้ถวาย _____
- _____
34. พระพุทธเจ้าทรงลอยถาดเสียงบารมีที่ใด _____
35. โสถถียพราหมณ์ถวายอะไรแด่พระพุทธเจ้า _____

ชื่อ - สกุล _____
 ชั้น _____ เลขที่ _____

แบบฝึกหัด พุทธประวัติ
 ตอน ตรัสรู้

ตอนที่ 1

คำสั่ง จงเติมข้อความลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

1. ปุพเพนิวาสานุสติญาณ คือ _____
2. เสวยวิมุตติสุข หมายถึง _____
3. สัปดาหที่ 2 พระพุทธเจ้าทรงเสวยวิมุตติสุขที่ใด _____
4. ต้นไม้ในพุทธศาสนาที่ปรากฏในพุทธประวัติ ตอนตรัสรู้ ได้แก่ _____
5. พระพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมอะไร _____
6. ใครคืออุบาสกคู่แรกในพุทธศาสนา _____
7. อชปาลนิโครธ คืออะไร _____
8. พระภิกษุรูปแรกในพุทธศาสนา คือใคร _____
9. พระพุทธเจ้าได้ให้หนทางไปสู่อริยสัจ เรียกว่า _____ ประกอบด้วย _____
 _____
10. วัดแห่งแรกในพระพุทธศาสนา คือ _____ ผู้ถวายคือ _____

ตอนที่ 2

คำสั่ง จงตอบคำถามที่กำหนดให้ แล้ววงหาคำตอบล้อมรอบตัวอักษรในตาราง

ก	ถั	หิ	สั	ตุ	อิ	ถั	ด	ฝึ	แ	โ	น	เ	โ	ปิ	วิ	นั
า	ำ	ฟ	ง	เ	โ	ฮั	า	ปิ	เ	ม	ย	ว	ฮ	ณ	ม	น
พุ	อ	ช	ช	ล	ด	หิ	ว	ก	ฟ	ค	ค	ท	โ	โ	า	ท
ท	ง	อ	เ	ย	นี	น	ดี	ร	ก	คั	ก	น	ม	ท	น	กุ
า	บ	ท	ภ	ร	เ	ก	ง	ะ	ช	ล	า	า	อิ	ล	น	ม
यी	ะ	ก	ท	ห	ชี	ร	สั	ปี	ย	ล	ร	ป	เ	ภ	า	า
ช	ม่	เ	เ	อุ	ป	ติ	ส	ส	ะ	า	ใ	ริ	ร	า	คิ	ร
อ	ไ	ช	เ	วี	ย	ด	น	า	ม	น	ซั	ค	ก	ร	น	า
ก	ค	รี	อ	ง	มี	อ	หิ	น	ซั	ะ	ไ	ห	ตั	ะ	ท	นี
พ	ร	ะ	ส	า	รี	บุ	ต	ร	ง	จ	ฟ	สุ	ส	ท	ร	ป
พิ	ธิ	ฝั	ง	ศ	พ	เ	สี	ย	ม	ตุ	น	ต	ด	ว	ล	จ
โ	ฮ	โ	ม	เ	ช	เ	ปี	ย	น	ถั	ำ	ร	ง	า	ร	บ
อ	า	น	า	ถ	ปิ	ณ	ติ	ก	เ	ศ	ร	ษ	ฐิ	ช	ร	ะ
โ	น	น	น	ก	ท	า	ศ	ฮ	โ	บั	า	า	เ	ะ	า	ำ

- ชื่อเดิมของพระอัครสาวกเบ็องขวา _____
- ชื่อเดิมของพระอัครสาวกเบ็องซ้าย _____
- ผู้ที่สามารถทูลเชิญพระพุทธเจ้ากลับกรุงกบิลพัสดุ์ได้สำเร็จ _____
- ธรรมที่พระสารีบุตรบรรลุเป็นอรหัตต์ _____
- พระสาวกที่ออกบวชเพราะเกรงใจพระพุทธเจ้า _____
- พระอุปัชฌาย์ของพระราหุล _____
- ผู้ถวายเซตวันวิหาร _____
- สิ่งที่พระเทวทัตทำให้สงฆ์แตกกัน เรียกว่า _____
- พระพุทธเจ้าทรงโปรดพุทธมารดา ณ ที่ใด _____
- พระสาวกผู้ทำปาฏิหาริย์เหาะขึ้นไปเอาบาตรไม้จันทร์มาถวายพระพุทธเจ้า _____

ชื่อ - สกุล _____
 ชั้น _____ เลขที่ _____

แบบฝึกหัด พุทธประวัติ
 ตอน ปรีณิพพาน

จงเติมข้อความลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

1. พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเมื่อจะเสด็จปรีณิพพานจะเจริญ ธรรมใด คือ _____
2. พระพุทธเจ้าทรงตรัสถึงการปลงสังขารกับพระอานนทกี่ครั้ง _____
3. สุกรมัทวะ คืออะไร _____
4. พระพุทธเจ้าเสด็จดับขันธปรีณิพพานที่เมืองใด _____
5. อนุภฐานไสยา หมายถึงอะไร _____
6. สังเวชนียสถาน 4 ตำบล ได้แก่ _____
7. มหาปรีณิพพานสูตรกล่าวถึง _____
8. ฎปารหบุคคล 4 คือ _____
9. เหตุใดพระพุทธเจ้าจึงโปรดให้แจ้งข่าวปรีณิพพานแก่พวกมัลลกะษัตริย์ _____
 _____
 _____
10. ใครคือคนสุดท้ายที่พระพุทธเจ้าโปรดก่อนปรีณิพพาน _____

ชื่อ - สกุล _____
 ชั้น _____ เลขที่ _____

แบบทดสอบ
 เรื่อง ประวัติเอตทัคคะ พุทธสาวก

คำสั่ง ให้นักเรียนนำตัวอักษรเกี่ยวกับพุทธสาวกไปไว้หน้าข้อความที่กำหนดให้ถูกต้อง

- _____ 1. หากทราบว่าพระอัสชิตพักอยู่ในทิศใด จะหันหัวนอนไปยังทิศนั้นเป็นการแสดงความเคารพ
- _____ 2. ถวายข้าวสาละเป็นทานแด่พระพุทธรองค์ (สมัยพระพุทธเจ้าวิปัสสี) ถวายอย่างปราณีตไม่รีรอ แม้จะมีเสียงทัดทานจากน้องชายตนเอง
- _____ 3. “ธรรมใดเกิดแต่เหตุ พระพุทธรองค์ทรงแสดงเหตุแห่งธรรมเหล่านั้น และความดับแห่งธรรมเหล่านั้น พระศาสดามีปกติตรัสเช่นนั้น” เมื่อฟังธรรมบทนี้จักก็ได้บรรลุเป็นพระโสดาบัน
- _____ 4. สามเณรรูปแรกในพระพุทธศาสนา
- _____ 5. พระพุทธเจ้าเป็นพระอุปัชฌาย์ ด้วยเอหิภิกขุอุปสัมปทา
- _____ 6. ผู้เป็นเลิศด้านผู้ทรงพระวินัย
- _____ 7. พระอริยสงฆ์องค์แรกของโลก
- _____ 8. ช่างกลบ (ช่างตัดผม) ในเจ้าชายศากยวงศ์ทั้ง 6
- _____ 9. ผู้เป็นเลิศด้านรัตตัญญู
- _____ 10. ผู้เป็นเลิศด้านปัญญามาก
- _____ 11. มีอายุ 120 ปี จึงปรินิพพาน
- _____ 12. บรรลุอรหัตตอนโกณมบรรพชาเป็นสามเณร
- _____ 13. พระอุปัชฌาย์คือพระสารีบุตร ด้วยวิธีให้รับพระไตรสรณคมน์
- _____ 14. ผู้เป็นเลิศด้านพุทธอุปฐาก
- _____ 15. ไม่เอนตัวลงนอนเลยเป็นเวลา 55 ปี
- _____ 16. เอตทัคคะด้านผู้มีจักขุทิพย์
- _____ 17. ผู้ที่ทำให้พระพุทธเจ้าบัญญัติศีลว่าให้ภิกษุนอนร่วมกับอนุสัมปัน (ผู้ไม่ใช่ภิกษุ) ไม่เกิน 3 คืบ ถ้าเกินต้องอาบัติปาจิตตีย์
- _____ 18. ผู้เป็นเลิศด้านผู้มีลาภมาก
- _____ 19. คุณธรรมสำคัญที่ควรถือเป็นแบบอย่างคือ ความยุติธรรม
- _____ 20. ถูกเหล่าโจรทุบตีจนร่างกายแหลกเหลว ถึงมีฤทธิ์มากก็ไม่ยอมใช้ แต่กลับยอมรับผลของอกุศลวิบากที่ท่านได้ทำมาในอดีต

ก. พระอัญญาโกณฑัญญะเถระ

จ. พระราหุลเถระ

ข. พระสารีบุตรเถระ

ฉ. พระอุบาลีเถระ

ค. พระโมคคัลลานะเถระ

ช. พระอานนท์เถระ

ง. พระอนูรุทธเถระ

ณ. พระสิวลีเถระ

ชื่อ - สกุล _____
 ชั้น _____ เลขที่ _____

แบบทดสอบ
 เรื่อง ประวัติเอตทัคคะ พุทธสาวิกา

คำสั่ง ให้นักเรียนนำตัวอักษรเกี่ยวกับพุทธสาวิกามาไปไว้หน้าข้อความที่กำหนดให้ถูกต้อง

- _____ 1. แม้อยู่ในเพศฆราวาสก็สามารถบรรลุธรรมได้
- _____ 2. ถวายข้าวสาทิเป็นทานแด่พระพุทธองค์ (สมัยพระพุทธเจ้าวิปัสสี) ถวายอย่างปราณีตไม่รีรอ แม้จะมีเสียงทัดทานจากน้องชายตนเอง
- _____ 3. “ธรรมใดเกิดแต่เหตุ พระพุทธองค์ทรงแสดงเหตุแห่งธรรมเหล่านั้น และความดับแห่งธรรมเหล่านั้น พระคาสตามีปกติตรัสเช่นนี้” เมื่อฟังธรรมบทนี้จบก็ได้บรรลุเป็นพระโสดาบัน
- _____ 4. สามเณรรูปแรกในพระพุทธศาสนา
- _____ 5. รักใคร่ในรูปแม่และความงามของตน จนไม่เคยไปฟังธรรมสักครั้งในคราวที่พระพุทธเจ้าประทับอยู่ที่เวฬุวันวิหาร เพราะทราบดีว่าพระพุทธองค์ทรงแสดงโทษแห่งสรีระและความมัวเมาในรูปโฉม (ข)
- _____ 6. เข้าฌานด้วยเตโชกสิณ จากแสงประทีปในอุโบสถ ยกขึ้นเป็นวิปัสสนา แล้วบรรลุอรหัตต์ (ค)
- _____ 7. พระอริยสงฆ์องค์แรกของโลก
- _____ 8. ช่างกลบ (ช่างตัดผม) ในเจ้าชายศากยวงศ์ทั้ง 6
- _____ 9. ผู้เป็นเลิศด้านมีฤทธิ์มาก
- _____ 10. ผู้เป็นเลิศด้านปัญญามาก
- _____ 11. มีอายุ 120 ปี จึงปรินิพพาน
- _____ 12. เป็นต้นแบบของสตรีผู้แสวงหาธรรม และทำให้รู้ว่าแม้สตรีก็สามารถบรรลุอรหัตต์ได้ เช่นเดียวกับบุรุษ
- _____ 13. พระอุปชฌาย์คือพระสารีบุตร ด้วยวิธีให้รับพระไตรสรณคมน์
- _____ 14. ผู้เป็นเลิศด้านพุทธอุปฐาก
- _____ 15. ผู้เป็นเลิศด้านผู้มีปัญญามาก
- _____ 16. ได้รับการยกย่องในตำแหน่งเดียวกับพระอัญญาโกณฑัญญะ
- _____ 17. ผู้ที่ทำให้พระพุทธเจ้าบัญญัติศีลว่าให้ภิกษุนอนร่วมกับอนุสัมปัน (ผู้ไม่ใช่ภิกษุ) ไม่เกิน 3 คืน ถ้าเกินต้องอาบัติปาจิตตีย์
- _____ 18. ผู้เป็นเลิศด้านผู้มีลาภมาก
- _____ 19. คุณธรรมสำคัญที่ควรถือเป็นแบบอย่างคือ ความยุติธรรม
- _____ 20. พระพุทธเจ้าบวชให้ด้วยการรับครุธรรม 8 ประการ

ก. พระนางปชาบดีโคตมีเถรี	จ. พระธรรมทีนาเถรี
ข. พระนางเขมาเถรี	ฉ. พระนางโสณเถรี
ค. พระนางอุบลวรรณาเถรี	ช. พระภัททาภุณฺณทลเถรี
ง. พระนางปฏาจาราเถรี	ณ. พระกิสากโคตมีเถรี

ชื่อ - สกุล _____
 ชั้น _____ เลขที่ _____

แบบทดสอบ
 เรื่อง ประวัติเอตทัคคะ อุบาสก

คำสั่ง ให้นักเรียนนำตัวอักษรเกี่ยวกับพุทธสาวกไปไว้หน้าข้อความที่กำหนดให้ถูกต้อง

- _____ 1. หากทราบว่าพระอัสชฬินักอยู่ในทิศใด จะหันหัวนอนไปยังทิศนั้นเป็นการแสดงความเคารพ
- _____ 2. ถวายข้าวสาลีเป็นทานแก่พระพุทธองค์ (สมัยพระพุทธเจ้าวิปัสสิ) ถวายอย่างปราณีตไม่รีรอ แม้จะมีเสียงทัดทานจากน้องชายตนเอง
- _____ 3. “ธรรมใดเกิดแต่เหตุ พระพุทธองค์ทรงแสดงเหตุแห่งธรรมเหล่านั้น และความดับแห่งธรรมเหล่านั้น พระศาสดามีปกติตรัสเช่นนั้น” เมื่อฟังธรรมบทนี้จบก็ได้บรรลุเป็นพระโสดาบัน
- _____ 4. สามเณรรูปแรกในพระพุทธศาสนา
- _____ 5. พระพุทธเจ้าเป็นพระอุปัชฌาย์ ด้วยเอหิภิกขุอุปสัมปทา
- _____ 6. ผู้เป็นเลิศด้านผู้ทรงพระวินัย
- _____ 7. พระอริยสงฆ์องค์แรกของโลก
- _____ 8. ช่างกลบ (ช่างตัดผม) ในเจ้าชายศากยวงศ์ทั้ง 6
- _____ 9. ผู้เป็นเลิศด้านรัตตัญญู
- _____ 10. ผู้เป็นเลิศด้านปัญญามาก
- _____ 11. มีอายุ 120 ปี จึงปรินิพพาน
- _____ 12. บรรลุอรหัตตอนโกณम्मบรรพชาเป็นสามเณร
- _____ 13. พระอุปัชฌาย์คือพระสารีบุตร ด้วยวิธีให้รับพระไตรสรณคมน์
- _____ 14. ผู้เป็นเลิศด้านพุทธอุปัฏฐาก
- _____ 15. ไม่เอนตัวลงนอนเลยเป็นเวลา 55 ปี
- _____ 16. เอตทัคคะด้านผู้มีจักขุทิพย์
- _____ 17. ผู้ที่ทำให้พระพุทธเจ้าบัญญัติศีลว่าให้ภิกษุนอนร่วมกับอนุสัมปัน (ผู้ไม่ใช่ภิกษุ) ไม่เกิน 3 คืบ ถ้าเกินต้องอาบัติปาจิตตีย์
- _____ 18. ผู้เป็นเลิศด้านผู้มีลาภมาก
- _____ 19. คุณธรรมสำคัญที่ควรถือเป็นแบบอย่างคือ ความยุติธรรม
- _____ 20. ถูกเหล่าโจรทุบตีจนร่างกายแหลกเหลว ถึงมีฤทธิ์มากก็ไม่ยอมใช้ แต่กลับยอมรับผลของอกุศลวิบากที่ท่านได้ทำมาในอดีต

ก. พระอัญญาโกณฑัญญะเถระ

จ. พระราหุลเถระ

ข. พระสารีบุตรเถระ

ฉ. พระอุบาลีเถระ

ค. พระโมคคัลลานะเถระ

ช. พระอานนท์เถระ

ง. พระอนุรุทธเถระ

ณ. พระสิวลีเถระ

ชื่อ - สกุล _____
 ชั้น _____ เลขที่ _____

แบบทดสอบ
 เรื่อง ประวัติเอตทัคคะ อุบาสิกา

คำสั่ง ให้นักเรียนนำตัวอักษรเกี่ยวกับพุทธสาวกไปไว้หน้าข้อความที่กำหนดให้ถูกต้อง

- _____ 1. หากทราบว่าพระอัสชิว้านักอยู่ในทิศใด จะหันหัวนอนไปยังทิศนั้นเป็นการแสดงความเคารพ
- _____ 2. ถวายข้าวสาละเป็นทานแด่พระพุทธองค์ (สมัยพระพุทธเจ้าวิปัสสี) ถวายอย่างปราณีตไม่รีรอ แม้จะมีเสียงทัดทานจากน้องชายตนเอง
- _____ 3. “ธรรมใดเกิดแต่เหตุ พระพุทธองค์ทรงแสดงเหตุแห่งธรรมเหล่านั้น และความดับแห่งธรรมเหล่านั้น พระศาสดามีปกติตรัสเช่นนี้” เมื่อฟังธรรมบทนี้จบก็ได้บรรลุเป็นพระโสดาบัน
- _____ 4. สามเณรรูปแรกในพระพุทธศาสนา
- _____ 5. พระพุทธเจ้าเป็นพระอุปัชฌาย์ ด้วยเอหิภิกขุอุปสัมปทา
- _____ 6. ผู้เป็นเลิศด้านผู้ทรงพระวินัย
- _____ 7. พระอริยสงฆ์องค์แรกของโลก
- _____ 8. ช่างกลบ (ช่างตัดผม) ในเจ้าชายศากยวงศ์ทั้ง 6
- _____ 9. ผู้เป็นเลิศด้านรัตตัญญู
- _____ 10. ผู้เป็นเลิศด้านปัญญามาก
- _____ 11. มีอายุ 120 ปี จึงปรินิพพาน
- _____ 12. บรรลุอรหัตตอนโกณम्मบรรพชาเป็นสามเณร
- _____ 13. พระอุปัชฌาย์คือพระสารีบุตร ด้วยวิธีให้รับพระไตรสรณคมน์
- _____ 14. ผู้เป็นเลิศด้านพุทธอุปัฏฐาก
- _____ 15. ไม่เอนตัวลงนอนเลยเป็นเวลา 55 ปี
- _____ 16. เอตทัคคะด้านผู้มีจักขุทิพย์
- _____ 17. ผู้ที่ทำให้พระพุทธเจ้าบัญญัติศีลว่าให้ภิกษุนอนร่วมกับอนุสัมปัน (ผู้ไม่ใช่ภิกษุ) ไม่เกิน 3 คืบ ถ้าเกินต้องอาบัติปาจิตตีย์
- _____ 18. ผู้เป็นเลิศด้านผู้มีลาภมาก
- _____ 19. คุณธรรมสำคัญที่ควรถือเป็นแบบอย่างคือ ความยุติธรรม
- _____ 20. ถูกเหล่าโจรทุบตีจนร่างกายแหลกเหลว ถึงมีฤทธิ์มากก็ไม่ยอมใช้ แต่กลับยอมรับผลของอกุศลวิบากที่ท่านได้ทำมาในอดีต

ก. พระอัญญาโกณฑัญญะเถระ

จ. พระราหุลเถระ

ข. พระสารีบุตรเถระ

ฉ. พระอุบาลีเถระ

ค. พระโมคคัลลานะเถระ

ช. พระอานนท์เถระ

ง. พระอนูรุทธเถระ

ณ. พระสิวลีเถระ

ชื่อ - สกุล _____
 ชั้น _____ เลขที่ _____

แบบฝึกหัด
 เรื่อง บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

คำสั่ง จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. สมมุติสงฆ์และอริยสงฆ์ มีลักษณะแตกต่างกันอย่างไร _____
 _____
 _____
2. พระสงฆ์มีบทบาทในการพัฒนาสังคมอย่างไร _____
 _____
 _____
3. ประเพณีการบวชที่นักเรียนได้พบเห็นมีลักษณะอย่างไร ให้เล่าขั้นตอนและกิจกรรมอื่นๆที่ทำให้
 งานนี้ และแสดงความคิดเห็นว่า ประเพณีการบวชควรเป็นอย่างไร _____
 _____
 _____
4. ปัจจุบันคนในสังคมปฏิบัติตนต่อพระสงฆ์เหมาะสมหรือไม่ หากไม่เหมาะสมนักเรียนคิดว่าจะมี
 การส่งเสริมให้ผู้อื่นปฏิบัติให้เหมาะสมอย่างไร _____
 _____
 _____
5. พระสงฆ์มีความสำคัญต่อสังคมอย่างไร _____
 _____
 _____
6. บรรพชาและอุปสมบทต่างกันอย่างไร _____
 _____
 _____

7. การบวชส่งผลดีหรืออานิสงส์อย่างไร _____
_____
_____
8. การบวชในสมัยพุทธกาลกับปัจจุบันแตกต่างกันอย่างไร _____
_____
_____
_____
9. สังฆคณ 9 คืออะไร จงอธิบาย _____
_____
_____
_____
10. การไปหาพระสงฆ์ที่วัด ควรปฏิบัติตนอย่างไร _____
_____
_____
_____

ภาคผนวก ข
เครื่องมือวัดและประเมินผล
แบบประเมินการทำงานกลุ่มและการนำเสนอหน้าชั้นเรียน / ชั้นงาน

แบบประเมินการทำงานกลุ่มและการนำเสนอหน้าชั้นเรียน

ชื่องาน .....

ชื่อกลุ่ม.....กลุ่มที่.....

ที่	รายชื่อสมาชิกกลุ่ม	หัวข้อประเมิน												พิเศษ
		กระบวนการทำงาน				เนื้อหาความรู้				การนำเสนอ				
		4	3	2	1	4	3	2	1	4	3	2	1	
1														
2														
3														
4														
5														
6														

เกณฑ์การประเมิน

ช่วงคะแนน 10 – 12	ระดับคุณภาพ 3 คือ ดีมาก
ช่วงคะแนน 7 – 9	ระดับคุณภาพ 2 คือ ดี
ช่วงคะแนน 4 – 6	ระดับคุณภาพ 1 คือ พอใช้
ช่วงคะแนน 0 – 3	ระดับคุณภาพ 0 คือ ปรับปรุง

สรุปผลการประเมิน ดี   พอใช้   ปรับปรุง

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน
..... / ..... / .....

เกณฑ์การทำงานกลุ่มและการนำเสนอ

ตัวชี้วัด	เกณฑ์การประเมิน			
	4	3	2	1
กระบวนการทำงาน	มีการวางแผนและแบ่งหน้าที่ในการทำงานชัดเจน เป็นระบบ สมาชิกให้ความร่วมมือและกระตือรือร้นในการทำงาน	มีการวางแผนและแบ่งหน้าที่ในการทำงานชัดเจน สมาชิกให้ความร่วมมือพอสมควรและกระตือรือร้นในการทำงาน	มีการวางแผนและแบ่งหน้าที่ในการทำงานแต่ไม่ชัดเจน สมาชิกให้ความร่วมมือบ้างแต่ไม่กระตือรือร้นในการทำงานเท่าที่ควร	ขาดการวางแผนและแบ่งหน้าที่ในการทำงานที่ชัดเจน สมาชิกให้ความร่วมมือน้อยและไม่กระตือรือร้นในการทำงาน
เนื้อหาความรู้	เนื้อหาถูกต้อง สมบูรณ์ครอบคลุมหัวข้อที่ได้รับ ใช้ภาษาถูกต้องตามหลักไวยากรณ์	เนื้อหาถูกต้อง สมบูรณ์ ครอบคลุมหัวข้อที่ได้รับ ใช้ภาษาบางส่วน ยังไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์	เนื้อหาถูกต้องตามหัวข้อที่ได้รับ แต่ขาดสาระสำคัญ บางส่วน ใช้ภาษาบางส่วน ยังไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์	เนื้อหาไม่ตรงตามหัวข้อที่ได้รับ ใช้ภาษาผิดหลักไวยากรณ์ชัดเจนหลายคำ
การนำเสนอ	นำเสนออย่างเป็นระบบ ชัดเจน มีความน่าสนใจมาก	นำเสนออย่างเป็นระบบ ชัดเจน มีความน่าสนใจปานกลาง	นำเสนออย่างเป็นระบบแต่ไม่ชัดเจน มีความน่าสนใจพอสมควร	นำเสนออย่างไม่เป็นระบบ ขาดความน่าสนใจ

แบบประเมิน แผนที่ความคิด (Mind mapping)

ที่	ชื่อ - สกุล	รายการประเมิน/คะแนน												
		ความครบถ้วน (3 คะแนน)			ความถูกต้อง (3 คะแนน)			การนำเสนอ (2 คะแนน)			ความคิดสร้างสรรค์ (2 คะแนน)			คะแนนรวม 10 คะแนน
		1	2	3	1	2	3	1	2	3	1	2	3	
1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														
8														
9														
10														

ลงชื่อ..... ผู้ประเมิน
..... / ..... / .....

เกณฑ์การประเมินแผนผังความคิด

รายการประเมิน	ระดับคะแนน			น้ำหนัก คะแนน
	3	2	1	
1. ความครบถ้วนของเนื้อหา	เนื้อหาครบถ้วน สมบูรณ์ทุกหัวข้อ	เนื้อหาเกือบครบ ขาด 1 - 2 หัวข้อ	เนื้อหาไม่ครบ ขาด 3 หัวข้อ ขึ้นไป	3
2. ความถูกต้องของเนื้อหา	เนื้อหาของแต่ละหัวข้อมีความถูกต้องทั้งหมด	เนื้อหาของแต่ละหัวข้อ/เรื่อง ไม่ถูกต้อง 1 - 2 หัวข้อ/เรื่อง	เนื้อหาของแต่ละหัวข้อ ไม่ถูกต้อง 3 หัวข้อไป	3
3.การจัดลำดับในการนำเสนอ	มีการจัดลำดับการนำเสนอเพื่อแบ่งกลุ่มเช่น มีการใช้ลำดับหัวเรื่อง, มีการใช้สัญลักษณ์แสดงหัวข้อย่อย และมีการเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหา ดีมาก	มีการจัดลำดับการนำเสนอเพื่อแบ่งกลุ่มเช่น มีการใช้ลำดับหัวเรื่อง, มีการใช้สัญลักษณ์แสดงหัวข้อย่อย ระดับดี แต่การเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหายังมีจุดผิด 1-2 จุด	การจัดลำดับการนำเสนอเพื่อแบ่งกลุ่มเช่น มีการใช้ลำดับหัวเรื่อง, มีการใช้สัญลักษณ์แสดงหัวข้อย่อย ค่อนข้างดี แต่การเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหายังมีจุดผิดมากกว่า 3 จุด	2
4. ความคิดสร้างสรรค์	ผลงานแปลกใหม่ แสดงให้เห็นถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	ผลงานค่อนข้างแปลกใหม่ แสดงให้เห็นถึงความคิดริเริ่มเพียงสร้างสรรค์ บางส่วน	ผลงานไม่แปลกใหม่ แต่ยังมีผลงานที่บ่งบอกว่ามีการคิดริเริ่มขึ้นเล็กน้อย	2
รวม				10

เกณฑ์การประเมิน

ช่วงคะแนน 27 - 40	ระดับคุณภาพ 3	คือ ดีมาก
ช่วงคะแนน 14 - 26	ระดับคุณภาพ 2	คือ ดี
ช่วงคะแนน 0 - 13	ระดับคุณภาพ 1	คือ ปานกลาง

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กลุ่มที่ .....

- สมาชิกในกลุ่ม
1. ....
  2. ....
  3. ....
  4. ....
  5. ....
  6. ....
  7. ....
  8. ....

คำชี้แจง: ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความเป็นจริง

พฤติกรรมที่สังเกต	คะแนน		
	3	2	1
1. มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น			
2. มีความกระตือรือร้นในการทำงาน			
3. รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย			
4. มีขั้นตอนในการทำงานอย่างเป็นระบบ			
5. ใช้เวลาในการทำงานอย่างเหมาะสม			
รวม			

เกณฑ์การให้คะแนน

- พฤติกรรมที่ทำเป็นประจำ ให้ 3 คะแนน
 พฤติกรรมที่ทำเป็นบางครั้ง ให้ 2 คะแนน
 พฤติกรรมที่ทำน้อยครั้ง ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การประเมิน

- ช่วงคะแนน 13 – 15 ระดับคุณภาพ 3 คือ ดีมาก
 ช่วงคะแนน 8 – 12 ระดับคุณภาพ 2 คือ ดี
 ช่วงคะแนน 5 – 7 ระดับคุณภาพ 1 คือ ปานกลาง

แบบประเมินการนำเสนอผลงานกลุ่ม (การแสดงบทบาทสมมติ)

กลุ่มที่.....เรื่อง.....
 รายวิชา.....รหัสวิชา.....ชั้นมัธยมศึกษาปีที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนประเมิน โดยกาเครื่องหมาย / ลงในช่องระดับคะแนนให้ตรงกับความเป็น
 จริงมากที่สุด

รายการประเมิน	ระดับคะแนน			รวม	หมายเหตุ
	3	2	1		
1. ความเหมาะสมของบทบาทการนำเสนอ					
2. ความถูกต้องข้อมูล สารระ ความรู้					
3. ส่วนประกอบอื่นๆและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
คะแนนรวม					

ลงชื่อ.....นักเรียนผู้ประเมิน
 (.....)

ลงชื่อ.....ครูผู้สอน
 (.....)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เกณฑ์การประเมิน

ช่วงคะแนน 13 – 15   ระดับคุณภาพ 3   คือ   ดีมาก
 ช่วงคะแนน 8 – 12   ระดับคุณภาพ 2   คือ   ดี
 ช่วงคะแนน 5 – 7   ระดับคุณภาพ 1   คือ   ปานกลาง

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน / ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
1. ความเหมาะสมของ บทบาทการนำเสนอ	แสดงบทบาท เหมาะสม เสียงดังฟัง ชัด ลีลาประกอบดีมาก	แสดงบทบาท เหมาะสม เสียงดังปาน กลาง ลีลาประกอบดี	แสดงบทบาท เหมาะสม เสียง เบา ลีลาประกอบ ค่อนข้างน้อย
2. ความถูกต้อง ข้อมูล สาระ ความรู้	เนื้อหาสาระถูกต้อง ครบถ้วน	เนื้อหาสาระถูกต้อง เป็นส่วนมาก	เนื้อหาสาระถูกต้อง เป็นส่วนน้อย
3. ส่วนประกอบอื่นๆ และความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์	มีการนำอุปกรณ์มา ประกอบกรนำเสนอ ดี มาก	มีการนำอุปกรณ์มา ประกอบกรนำเสนอ ดี	มีการนำอุปกรณ์มา ประกอบกรนำเสนอ ค่อนข้างน้อย

ประเด็นการประเมิน	เกณฑ์การให้คะแนน / ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
1. สามารถใช้ภาษาใน คัมภีร์สวดมนต์ตาม ขั้นตอน	สามารถใช้ภาษาใน คัมภีร์สวดมนต์ตาม ขั้นตอนได้ถูกต้อง	สามารถใช้ภาษาใน คัมภีร์สวดมนต์ตาม ขั้นตอนได้ และมี บางส่วนไม่ถูกต้อง	สามารถใช้ภาษาใน คัมภีร์สวดมนต์ตาม ขั้นตอนได้บ้างเล็กน้อย เป็นบางส่วน หรือไม่ ปฏิบัติ
2. สามารถนั่งสมาธิ และปฏิบัติตาม ขั้นตอนของการ บริหารจิตและเจริญ ปัญญาได้ตามวิธีการ ถูกต้อง	สามารถนั่งสมาธิ และ ปฏิบัติตามขั้นตอนของ การบริหารจิตและเจริญ ปัญญาได้ตามวิธีการได้ ถูกต้อง	สามารถนั่งสมาธิ และ ปฏิบัติตามขั้นตอนของ การบริหารจิตและ เจริญปัญญาได้ตาม วิธีการได้ และมี บางส่วนไม่ถูกต้อง	สามารถนั่งสมาธิ และ ปฏิบัติตามขั้นตอนของ การบริหารจิตและ เจริญปัญญาได้ตาม วิธีการได้บ้างเล็กน้อย เป็นบางส่วน หรือไม่ ปฏิบัติ
3. สามารถอยู่ร่วมกัน และทำงานกับผู้อื่นได้	สามารถอยู่ร่วมกันและ ทำงานกับผู้อื่นได้	สามารถอยู่ร่วมกันและ ทำงานกับผู้อื่นได้ บ้าง	สามารถอยู่ร่วมกันและ ทำงานกับผู้อื่นได้บ้าง เล็กน้อย

เกณฑ์การประเมิน

ช่วงคะแนน	23 – 27	ระดับคุณภาพ	4	หมายถึง	ดีเยี่ยม
ช่วงคะแนน	19 – 22	ระดับคุณภาพ	3	หมายถึง	ดี
ช่วงคะแนน	15 – 18	ระดับคุณภาพ	2	หมายถึง	พอใช้
ช่วงคะแนน	0 – 14	ระดับคุณภาพ	1	หมายถึง	ปรับปรุง